

ПОЕТИЧНИЙ ПЕРЕКЛАД

Польські поети ХХ-ХХІ століть
у перекладі Галини Гордасевич

**Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна
академія імені Тараса Шевченка**

ПОЕТИЧНИЙ ПЕРЕКЛАД

Польські поети ХХ-ХХІ століть

у перекладі Галини Гордасевич:

Порівняльний аналіз

Навчально-методичний посібник

Укладач:

Олександр Глотов

Тернопіль

Видавництво «Крок»

2025

*Видання здійснено за фінансової підтримки
Управління освіти, культури та спорту
Кременецької міської ради*

УДК 82.091

П 45

Рецензенти:

Алла Леонідівна Татаренко — доктор філологічних наук, професор, професор кафедри слов'янської філології імені професора Іларіона Свенціцького Львівського національного університету ім.І.Я.Франка

Мирослава Кавецька — доктор, доцент, завідувач кафедри славістики Державної академії прикладних наук у Хелмі, Польща

Друкується згідно з рішенням Вченої ради Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім.Тараса Шевченка, протокол №7 від 26 червня 2025 року

П 45 **ПОЕТИЧНИЙ ПЕРЕКЛАД:** Польські поети ХХ-ХХІ століть у перекладі Галини Гордасевич. Порівняльний аналіз: Навчально-методичний посібник / Укл. д.філол.н, проф. Олександр Леонідович Глотов. — Тернопіль: Видавництво «Крок», 2025. — 262 с.
ISBN 978-617-692-947-5

Основна цінність посібника полягає у тому, що він містить переклади віршів відомих польських поетів ХХ-ХХІ століть, які здійснила українська письменниця Галина Гордасевич. У рамках вивчення польської мови та літератури, теорії та практики перекладу є можливість проводити порівняльний аналіз оригінальних текстів та перекладів.

© О. Л. Глотов — укладання

© Г. Л. Гордасевич, спадкоємці — переклади

ЗМІСТ

1. Вступне слово (4)
2. Теорія і практика українського перекладу (6)
 - Микола Лукаш — короткий біографічний шкіц (10)
 - Григорій Кочур — короткий біографічний шкіц (12)
3. Поетичний переклад у контексті творчого шляху Галини Гордасевич (14)
4. Порівняльний аналіз любовної лірики польських поетів XX-XXI століть (19)
 - Лірика Леопольда Стаффа (22)
 - Поезія Марії Павліковської-Ясножевської (74)
 - Твори Болеслава Лесьмяна (110)
 - Творчий доробок Казімежа Пшерви-Тетмасра (164)
 - Спадщина Константи Ільдефонса Галчинського (184)
 - Фрашки Леха Конопінського (220)
5. Методичні рекомендації з впровадження до історії, теорії та практики перекладу (226)
6. Список рекомендованої літератури (235)

ВСТУПНЕ СЛОВО

Шановні читачі, студенти, викладачі та дослідники!

Перед вами навчально-методичний посібник "Поетичний переклад: Польські поети ХХ–ХХІ століть у перекладі Галини Гордасевич. Порівняльний аналіз", який покликаний стати надійним інструментом для вивчення й осмислення мистецтва перекладу любовної лірики. Цей посібник об'єднує тексти віршів Леопольда Стаффа, Марії Павліковської-Ясножевської, Болеслава Лесьмяна, Казімежа Пшерви-Тетмаєра, Константи Ільдефонса Галчинського та Леха Конопінського в перекладах талановитої української письменниці Галини Гордасевич, що передають тонкощі романтичного духу польської поезії. Окрім цього, тут представлено теоретичні основи українського перекладу з акцентом на спадщину Миколи Лукаша й Григорія Кочура, практичні методичні поради для аналізу перекладів та ґрунтовний список рекомендованої літератури — як вітчизняної, так і закордонної.

Цей посібник створено для студентів філологічних факультетів, які опановують польську мову та мистецтво перекладу, а також для викладачів, які прагнуть збагатити навчальний процес інноваційними підходами. Тексти Гордасевич, відомої своєю чутливістю до поетичного слова, слугуватимуть ідеальним матеріалом для порівняльного аналізу, адже вони поєднують вірність оригіналу з українською інтонацією. Теоретична частина, спираючись на досвід Лукаша й Кочура, розкриває ключові принципи перекладу, від українізації до збереження культурного контексту, що є основою для глибокого розуміння процесу.

Методичні поради допоможуть структурувати роботу над історією та теорією перекладу, а рекомендована література — від класичних праць до сучасних досліджень — забезпечить широке поле для самостійного вивчення. Особливу увагу в посібнику приділено практичному аспекту: порівнянню оригіналів і перекладів, що є серцевиною курсу.

Для ефективного порівняльного аналізу варто застосовувати такі аспекти як лінгвістичний рівень, стилістичний вимір, культурний контекст, практична інтерпретація, синтез.

Цей підхід сприятиме не лише академічному зростанню, а й розвитку творчого потенціалу. Нехай цей посібник стане для вас мостом між польською поезією та українською культурою, а також джерелом натхнення для нових перекладацьких звершень.

З повагою,
Олександр Глотов

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ

Перекладати треба на свою мову, причому не діалектну, а загальнолітературну, і разом з тим так, щоб відчувався повів і колорит первотвору, щоб Шекспірів Фальстаф відрізнявся манерою висловлюватися від Тобілевичевого Харка Ледачого.

М. Рильський

... вважаю неможливим, як дехто цього вимагає, щоб автор поетичного перекладу, отже, й сам поет, цілком забув про себе, цілком підкорився індивідуальності іншого поета. Це навіть, здається мені, не бажано: таким способом можна стерти пилоч з крилець того метелика, що зветься поезією

Рильський М. Т.

Проблеми художнього перекладу // Рильський М. Т. Зібрання творів: У 20-ти томах. Т. 16. К.: Наукова думка, 1987

Художній переклад — явище насамперед естетичне: він має впливати на розум і почуття читача так само, як і оригінал.

В. Коптілов

Що означає перекласти поетичний твір? Це значить втілити в засоби іншої мови діалектичну єдність його змісту і форми, яка розкривається нам у структурі художнього твору. Адже перекладаються не слова, не рядки, не речення, не звуки... Перекладається (точніше: передається) система понять у їх взаємовідношеннях і способах вияву цих взаємовідношень. Взаємовідношення понять — це зміст твору, а спосіб їх вияву — це його стиль

Коптілов В. В.

Першотвір і переклад. Роздуми і спостереження. К., 1972.

У 2003 році у Львові вийшов з друку перший (так званий лукашезнавчий) бібліографічний покажчик, присвячений Миколі Лукашу — геніальному українському перекладачеві, відомому перекладознавцю, "знавцю мов і літератур світу і, що не мені важливо, української мови та літератури в усіх їхніх вимірах". Для сучасного українського читача це дійсно подія, і не тільки через те, що мало хто із сучасного студентства знає, які чудові переклади вийшли з-під лукашевого пера, а ще й через те, що це масштабне видання — унікальна подія в українському письменстві, бо це видання містить інформацію і про творчість Миколи Лукаша, і про перекладацьку діяльність митця. Мовна досконалість, особливість майстерного відтворення першотвору, точне відтворення неологізмів — ось ті риси, які притаманні перекладам М.Лукаша.

Москаленко М.

Лукаш невичерпний // Всесвіт, № 11-12. К.:2003.

До скарбниці перекладів на українську мову варто додати ще декілька відомих творів. Маємо на увазі "легенду та лідера українського перекладу", творця школи перекладу шістдесятих-вісімдесятих Григорія Порфировича Кочура, не тільки великого Майстра, але й людину вкрай скромну і порядну.

Стріха. М.

Улюблені англійські вірші та навколо них К.: Факт, 2003. Сьогодні, ведучи мову про переклад 1960-х, ми говоримо про перекладацький феномен Лукаша й Кочура...чільних постатей «так званої» школи українського художнього перекладу 1960-х (взяті в лапки слова набували тоді зловісного відтінку), яку було засуджено спеціальною постановою ІV пленуму правління Спілки письменників України в березні 1973 року

Стріха. М.

Український художній переклад: між літературою і націєтворенням. — К.: Факт—Наш час, 2006. У сучасній українській літературі перекладацька діяльність Миколи Лукаша та Григорія Кочура представляє два виразних відокремлених напрями, що відображають різні підходи до худож-

нього перекладу. Ці підходи формувалися в контексті складних історичних умов ХХ століття, зокрема радянської цензури та національного відродження, і досі впливають на розвиток перекладознавства.

Микола Лукаш відомий як перекладач, який прагнув до максимальної українізації тексту, зберігаючи при цьому дух оригіналу. Його принцип полягав у тому, щоб переклад звучав "дуже українською", уникаючи "нальоту іншомовності". Наприклад, у своїх роздумах про переклад він відкидав ідею штучного збереження іноземного колориту, стверджуючи, що твори, як-от "Фауст" Гете чи "Дон Кіхот" Сервантеса, мають бути відтворені з повним зануренням у мовну специфіку української культури. Цей підхід підкреслювався його переконанням, що переклад має бути органічним продовженням національної літератури, а не лише інтерпретацією іншомовного тексту.

На відміну від Лукаша, Григорій Кочур акцентував увагу на збереженні культурного фону оригіналу та індивідуальності автора. Він порівнював переклад із виконанням музичного твору, де кожен перекладач вносить власне бачення, але зберігає основну мелодію. Кочур писав: "Художній переклад подібний до виконання музичного твору, який є єдиним, проте виконується кожним музикантом по-різному". Ця метафора відображає його віру в необхідність балансу між адаптацією та вірністю оригіналу. Аналізуючи переклади Поля Верлена, зокрема "Осінньої пісні", Кочур наголошував на важливості ритміки та національної своєрідності, що стало його теоретичною основою.

Порівняння цих методів яскраво проявляється в перекладах одного й того ж твору. У перекладі сонету "Осінньої пісні" Верлена Лукаш прагнув створити текст, який би органічно вписувався в українську поетичну традицію, додаючи колоритні деталі, як-от місцевий колорит чи народні образи. Натомість Кочур намагався зберегти сугестивну фоніку оригіналу, вводячи більше дієслів і деталей, наприклад, "Вийду надвір" замість лаконічного "Je m'en vais", що додає перекладу особистого відтінку. Кочур

не відтворив "міського клімату" Парижа, натомість зосередився на внутрішній емоційності.

Ще одна відмінність стосується ставлення до стилізації. Лукаш уникав надмірної архаїзації, вважаючи, що сучасний читач має відчувати текст як живий. Його переклади, як-от "Декамерон" Бокаччо, відзначаються легкістю й гумором, що відповідає його ерудиції та знанню 14 мов, Кочур же, навпаки, допускав стилізацію, особливо в перекладах античної поезії, де намагався передати історичний контекст, що видно в його роботі над "Гамлетом" Шекспіра.

Ці два підходи доповнюють одне одного, формуючи багатогранність українського перекладу. Лукаш став символом українізації, а Кочур — мостом до світової культури. Як зазначав Єфім Еткінд на конференції 2000 року в Києві: "Україна може пишатися тим, що має таких стовпів художнього перекладу, як Григорій Кочур і Микола Лукаш. Жодна європейська країна не може похвалитися перекладачами такого ґтибу". Їхня спадщина залишається актуальною, впливаючи на сучасних перекладачів, які шукають баланс між традицією та інновацією

МИКОЛА ЛУКАШ — КОРОТКИЙ БІОГРАФІЧНИЙ ШКІЦ

МИКОЛА ОЛЕКСІЙОВИЧ ЛУКАШ був геній. Таких постатей, як Микола Лукаш, я не знаю в жодній нації світу, включно з єврейською нацією. Він був геній, він був український геній.

Мойсей Фішбейн.

Не легендарний геній, а геній, чие життя склалося з неймовірних легенд. Судіть самі. Народився в Кролевіці на Сумщині 19 грудня 1919 р. на день Св. Миколая, тож назвали його Миколою, хоч друзі частіше називали його — Лукаш.

Батько Лукаша Олексій Якович був зі старої козацької родини. У час голодомору 1919-21 рр. батько переховував родича — "ворога народу", за що родину Лукашів розкуркулили: виселили з хати, забрали коня, реманент. Мати Василина (Васса) Іванівна Оникієнко — з шляхетсько-козацького роду, онука дядка, була надомницею-ткалею, виховувала п'ятьох дітей. За легендою: Миколку вкрали цигани, і він кочував із циганським табором, поки батьки не знайшли. Після повернення дитя заговорило, але ромською, згодом українською, російською, польською, німецькою; самотужки вивчило ідиш.

18-річним Микола Лукаш вступив на історичний факультет Київського університету, підпрацьовував перекладачем в "Архіві давніх актів". Лукаш — один із небагатьох в Союзі, хто перекладав із мови оригіналів, а не російських текстів. І робив по-білому, без чернеток

З початком війни Миколу Лукаша погнали рити окопи довкола Києва. Далі Харків, звідти пішки до Кролевіця. Підчас авіанальоту отримав страшне поранення в раніше пошкоджену ногу. З поверненням радянських військ М.Лукаша мобілізували на службу на аеродром у Харкові, де він зазнав другого поранення.

1945-1947 рр. Микола Лукаш вчився у Харківському педагогічному університеті іноземних мов, пізніше викладав у ньому німецьку та французьку мови.

Найталановитіший перекладач України у 1953 р. видав друком перший переклад, а у 1955-му надрукував найулюбленіший на 500 сторінок "Фауст" Гете, що приніс митцю вічну славу. Наступна Лукашева "бомба" — перший повний український 660-сторінковий "Декамерон" Боккаччо, перекладений з оригіналу.

Тричі Лукаша висували на здобуття Шевченківської премії і тричі його кандидатуру відхиляли. Переклав понад 1000 видатних творів світової літератури від 100 авторів, із 20 мов.

Епатажний дивак, який ніколи не мав пальта, у старому піджаку, светрі, кашне; дуже вправний шахіст у парку Шевченка, азартний шанувальник доміно й більярду у Маріїнському парку, вишуканою українською лаявся із завсідниками, обожнював скандувати "Ки-їв!" на стадіоні "Динамо".

У березні 1973 р. одразу ж після засудження Івана Дзюби за книгу "Націоналізм чи русифікація?" Микола Лукаш кинув до поштової скриньки лист, адресований голові президії Верховної Ради УРСР, голові Верховного суду УРСР, прокуророві УРСР; копія — президії Співки письменників. М. Лукаша виключили зі Співки письменників "за порушення статуту".

Тільки 1987-го Микола Олексійович був поновлений у СПУ. З нахненням перекладав "Дон Кіхота". Лицар слова все життя збирав матеріали для словника "Моя матюкологія", казав, що для означення жінки інтимної професії добрав 286 синонімів.

29 серпня 1988 року Микола Олексійович Лукаш помер від онкології. На могилі великого перекладача-поліглота пам'ятник власним коштом спорудила його шанувальниця, а жодна влада в Україні не спромоглася навіть на меморіальну табличку.

Зі статті Ганни Черкаської «Унікальний перекладач» https://uahistory.com/topics/famous_people/3380

ГРИГОРІЙ КОЧУР — КОРОТКИЙ БІОГРАФІЧНИЙ ШКІЦ

ГРИГОРІЙ ПОРФИРОВИЧ КОЧУР

(17(04).11.1908–
15.12.1994) — перекладач, поет, літературознавець, педагог. Дійсний член Наукового товариства імені Шевченка (1992). Народився в с. Феськівка (нині село Мельничанського району Чернігівської області).

1932 закінчив Київський інститут народної освіти, був учнем М.Зерова. 1932–36 викладав зарубіжну літературу в Тираспольському педагогічному інституті, 1936–41 очолював кафедру літератури Вінницького педагогічного інституту. Перші переклади опублікував у хрестоматії "Антична література" (1938) та в періодиці. В роки Великої вітчизняної війни 1941–1945 під час гітлерівської окупації України 1941–43 мешкав у Полтаві. Після визволення міста радянськими військами був заарештований і звинувачений у приналежності до Організації українських націоналістів. Провів 10 років у таборі Інта (нині місто Республіки Комі, РФ). Там само покарання відбувала і його дружина. Звільнений 1953; реабілітований 1957. Знову почав публікуватися. Зокрема, видрукував: 1958 — історико-літературну розвідку про творчість польського поета Ю.Тувіма, 1960 — про Ю.Словацького, 1961 — про давньогрецького баснописця Езопа, 1965 — про М.Рильського, 1966 — про В.Шекспіра. Цього ж року побачила світ його книга з історії та теорії перекладу "Майстри перекладу". Був редактором і упорядником антології чеської та словацької поезій (1964; разом з М.Рильським), редактором "Нового життя" Данте Аліг'єрі (1965), "Вибраного"

М.Зерова (1966), збірника "Співець: Із світової поезії кінця XVIII — I половини XIX сторіччя" (1972). Увесь цей час зазнавав переслідувань, а 1973 був виключений зі Спілки письменників України (СПУ) за "націоналізм". Лише після початку в СРСР перебудови був 1988 поновлений у СПУ. 1989 опублікував поетичну збірку про табірні будні "Інтинський зошит. Вірші 1945–1953 рр."

Здійснив переклади поетичних творів з 25 літератур світу (Євразії, Північна і Південна Америки) в часовому діапазоні 26 століть. Виховав багатьох талановитих перекладачів та науковців.

Лауреат премії ім. М.Рильського (1989) та Державної премії України ім. Т.Шевченка (1995, посмертно, за книгу вибраних перекладів "Друге відлуння", 1991). Нагороджений медаллю ім. М.Грушевського НТШ (1993). Помер у м.Київ.

1998 року його ім'я присвоєно кафедрі перекладознавства і контрастивної лінгвістики Львівського університету. Будинок, де він жив у м.Ірпінь, переобладнано в його літературно-меморіальний музей. 2000 побачила світ збірка його перекладів "Третє відлуння". 2003 в Києві було проведено наукову конференцію "Г.Кочур і український переклад".

Герасимова Г.П. КОЧУР Григорій Порфирівич [Електронний ресурс] // Енциклопедія історії України: Т. 5: Кон — Кю / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. — К.: В-во "Наукова думка", 2008. — 568 с.: іл. URL: http://www.history.org.ua/?termin=Kochur_G

ПОЕТИЧНИЙ ПЕРЕКЛАД У КОНТЕКСТІ ТВОРЧОГО ШЛЯХУ ГАЛИНИ ГОРДАСЕВИЧ

Відома українська письменниця та громадська діячка **ГАЛИНА ГОРДАСЕВИЧ** народилася 31 березня 1935 р. в м. Кременці Тернопільської області в духовно-культурницькій родині.

Мати Галини Гордасевич закінчила учительську, а батько духовну семінарію в м. Кременці. Галина Гордасевич посправжньому пишалася батьками, як людьми своїми сповна непересічними. В липні 1946 року Леонід Гордасевич був заарештований і ув'язнений за ст. 54-1 «а». Дивом-дивним вижив на колимській каторзі в ГУЛАГівських таборах, де відбував 10-річний термін за відмову розголошувати енкаведистам таємницю сповіді, щоб потім повернутись в Україну і далі стати провісником Слова Божого.

Мамою Оленою з роду Хомчуків, яка була розвиненою й освіченою жінкою з певним літературним обдаруванням. Дивом-дивним вижив на колимській каторзі в ГУЛАГівських таборах, де відбував 10-річний термін за відмову розголошувати енкаведистам таємницю сповіді, щоб потім повернутись в Україну і далі стати провісником Слова Божого. Мамою Оленою з роду

Хомчуків, яка була розвиненою й освіченою жінкою з певним літературним обдаруванням.

Народившись в сім'ї священика, Галина Гордасевич зростала і виховувалась у благородних обставинах освіченого шляхетного середовища. Вчилась Г. Гордасевич легко, була значно обізнанішою і освіченішою від своїх ровесників, бо змалечку захоплювалась читанням українських, польських та російських видань різних авторів. У 1950 році вона з похвальною грамотою закінчила сьомий клас у селі Кричильськ і без екзаменів вступила в Острозьке педучилище. Приховавши правду про батька, потрапила під безпідставні підозри НКВС у зв'язках з націоналістичним підпіллям.

Єдину з групи її не приймали до комсомолу. У березні 1952 року Галина Гордасевич була затримана міліцією на три доби за провокативним звинуваченням у крадіжці. При обшуку виявили щоденник і вірші, справу передали до Рівненського обласного управління КДБ, де від 16-літньої дівчинки домагалися зізнання в антирадянських настроях. Хоча її «зв'язків з бандерівцями» довести не вдалося, все ж винесли вирок-десять років «...за складання націоналістичних віршів та антирадянську агітацію серед студентів». Коли Галині зачитали вирок, вона подякувала, що не 25.

У 1954 р. Галині, як малолітній і за добру роботу, зняли судом 2/3 терміну. Але їй не було куди повертатися, мати і сестра поїхали в Сибір до батька. У Рівному її не прописали. Зупинилася в м. Костополі у бабусі, а через кілька днів завербувалася на Донбас, де минула більша частина її життя. Тридцять п'ять років поетеса прожила на Донеччині і з любов'ю і ніжністю згадує цей край, хоча вона не була для неї «ніжною матір'ю», а швидше «суворою мачухою». Працювала в м. Макіївці, пресувала труби на труболиварному заводі, навчалася в школі робітничої молоді. Згодом вступила на металургійний факультет Донецького індустріального інституту, але через сімейні обставини залишила навчання. Життя складалось надто складно, часто голодувала, побутові умови були жахливі. Та вона не падала ду-

хом, загартувалася у таборі, де панував режим невідьника. Жила самотньо, не знаходила справжніх друзів. Не склалося їй особисте життя. Свої донецькі роки життя змалювала у повісті «Двадцять років і один день». Героїнею майже усіх повістей та оповідань, розміщених у збірці, є сучасна жінка, її повсякденне життя, зустрічі, почуття, сподівання і мрії.

У 1965 р. вступає на заочне відділення Літературного інституту ім. М. Горького в Москві, який закінчила у 1971 році. Після «хрущовської відлиги» це був єдиний вищий навчальний заклад, де «готували» поетів. Галина Гордасевич потрапила в своє — творче середовище, і знову відчула смак життя. У 1966 році вийшла друком перша поетична збірка «Веселки на тротуарах». Знайомство і спілкування з лідером дисидентського руху «шістдесятників» Іваном Світличним, дружні стосунки з його сестрою Надією, з Аллою Горською, Євгеном Сверстюком, В'ячеславом Чорноволом не надто сприяли полегшенню життя Галини Гордасевич, особливо тривале листування з В. Чорноволом в період його ув'язнення. Хоч вона не попала під хвилю арештів, але до таємного «чорного списку» Галина Гордасевич за свою явно виражену небагатодійність перед радянською владою — була занесена і підступно покарана. Донецькі письменники влаштовують обструкцію «затятій націоналістці і бандерівці».

Перейшовши у 1983 році на творчу роботу професійного письменника, Галина Гордасевич багато виступала на різноманітних зустрічах з читачами, де, як пригадувала, «зачасту приходилось починати свій виступ з пояснення, чому вона пише українською, а вже тоді переходить безпосередньо до розповіді про свою творчість і читання віршів». Попри складні життєві обставини, Галина Гордасевич лишилася українською патріоткою. Нескорена кременчанка активно долучалася до громадської діяльності: була серед ініціаторів створення Товариства української мови імені Т. Г. Шевченка на Донеччині.

У 1990 році збулась давня мрія Галини Гордасевич і вона нарешті повернулася на рідні праатьківські землі Західної України,

переїхавши з Донецька до Львова. Після переїзду до Львова Галина Гордасевич повністю поринула у творчу роботу, її численні публікації з'являлися на сторінках не лише провідних українських періодичних часописів, а й нових видань. Вона стала лауреатом літературного конкурсу «Шістдесятники» за 1996 р., а наступного 1997 р. – лауреатом аж двох літературних премій: ім. Олександра Білецького в галузі критики і першою, кого відзначили новоствореною премією ім. Валерія Марченка в галузі публіцистики.

Померла Галина Леонідівна Гордасевич 11 березня 2001 року від інсульту. Згідно з поетичним заповітом, її поховали на батьківщині у м. Кременці, що на Тернопільщині Монастирському на цвинтарі старовинному з пам'ятником Січовим стрільцям.

Зі статті **«На крутих віражах долі»** / Галина Гордасевич: «Йти просто по землі крізь терни...» [Текст] : літературно-краєзнав. нарис / уклад. **О. П. Гуляєва** ; Комун. закл. культури «Донецька обласна бібліотека для дітей». Маріуполь, 2020.

У 2006-2009 роки зусиллями сина письменниці, громадського діяча та літератора Богдана Гордасевича було реалізовано ідею видання зібрання творів відомої кременчанки. Львівське видавництво «Каменярь», яке від 1939 року популяризує українську літературу, ставши для багатьох відомих, а навіть знаменитих потім письменників свого роду материнцем, випустило у світ три томи творів: поезії, великої прози та малої прози... Четвертий том — переклади польської поезії — від 2006 року лежав у редакції, очікуючи своєї долі. Але цьому тому не пощастило... вірші присвячені одній темі, але вічній для поезії темі кохання...

...перекладачка чітко дотримувалася однієї з двох провідних концепцій художнього перекладу: перекладений твір має сприйматися читачем як такий, що був написаний саме цією мовою. А це за умови споріднених лексично, але значно диференційованих орфоепічно мов, становить неабияку проблему для сумлінного перекладача. Бо передати треба не тільки думку (як у про-

зі), але й музику слова (яка у перекладі майже завжди тікає). Але це вже тонкощі перекладознавства. Та можу як кваліфікований реципієнт ствердити: український читач має право на цю книгу Галини Гордасевич...

Виникає питання: що ж робити з цим літературним скарбом, перекладами Галини Гордасевич. Вони мають право на життя, а ми не маємо право цьому перешкоджати.

Зі статті Олександра Глотова **«Поезія кохання: від оди до фрашки. Польські поети у перекладі Галини Гордасевич».**

Кременецький культурний контекст. 26.04.2025.

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЛЮБОВНОЇ ЛІРИКИ ПОЛЬСЬКИХ ПОЕТІВ ХХ-ХХІ СТОЛІТЬ

Концепція проведення системи практичних занять у вищому навчальному закладі за темою "Поетичний переклад. Польські поети ХХ–ХХІ століть у перекладі Галини Леонідівни Гордасевич. Порівняльний аналіз"

Мета та завдання

Мета занять — розвинути в студентів філологічного факультету навички аналізу та перекладу любовно-романтичної лірики польських поетів ХХ–ХХІ століть у перекладах Галини Гордасевич, поглибити знання теорії перекладу та порівняльного літературознавства, а також сприяти практичному застосуванню польської мови. Завдання включають ознайомлення з оригіналами творів Леопольда Стаффа, Марії Павліковської-Ясножевської, Болеслава Лесьмяна, Казімежа Пшерви-Тетмасра, Константи Ільдефонса Галчинського та Леха Конопінського, аналіз перекладацьких рішень Гордасевич, а також розвиток критичного мислення через порівняльний підхід.

Концепція

Заняття проводитимуться у форматі інтерактивних семінарів, практичних вправ і проектної роботи. Кожне заняття присвячується одному поетові, з акцентом на любовну лірику. Студенти працюватимуть із текстами польською мовою та їхніми перекладами українською, виконуючи завдання, що поєднують теоретичний і практичний аспекти. Основний акцент — на порівняльному аналізі, який включає лінгвістичні, стилістичні та культурні аспекти.

Види та форми аналізу

1. Лінгвістичний аналіз

- **Форма:** Групова робота з текстами.
- **Завдання:** Порівняння лексики, синтаксису та фонетики оригіналу й перекладу. Наприклад, аналіз ритміки в "Осінній пісні" Леопольда Стаффа та її відтворення Гордасевич.

- **Метод:** Студенти виділяють ключові слова (наприклад, "miłość" у Стаффа vs. "любов" у перекладі) і обговорюють, як переклад впливає на емоційний відтінок.
2. **Стилістичний аналіз**
- **Форма:** Індивідуальні презентації.
 - **Завдання:** Дослідження стилістичних особливостей (метафори, епітети) у ліриці Павліковської-Ясножевської (наприклад, її чуттєві образи) та їхня адаптація в перекладі.
 - **Метод:** Порівняння оригінальних тропів із перекладеними, оцінка збереження авторського стилю.
3. **Культурологічний аналіз**
- **Форма:** Дискусія в малих групах.
 - **Завдання:** Аналіз культурних контекстів, наприклад, вплив польського романтизму на Лесьмяна чи сентиментальності Галчинського, і їхнє відображення в перекладах Гордасевич.
 - **Метод:** Обговорення, як перекладачка адаптує національні образи (наприклад, мазурські мотиви) для українського читача.
4. **Практичний переклад із коментарем**
- **Форма:** Індивідуальна чи парна робота з подальшим аналізом.
 - **Завдання:** Студенти перекладають уривок із фразки Леха Конопінського, а потім порівнюють із версією Гордасевич, пояснюючи власні рішення.
 - **Метод:** Презентація власного перекладу з обґрунтуванням вибору лексики чи ритму.
5. **Порівняльний аналіз у парах текстів**
- **Форма:** Проектна робота.
 - **Завдання:** Порівняння перекладів двох поетів (наприклад, Стаффа та Пшерви-Тетмаєра) за критеріями точності, емоційності та культурної адаптації.
 - **Метод:** Написання есе або створення таблиці з аналізом.

6. Творчий аналіз

- **Форма:** Рольова гра чи імпровізація.
- **Завдання:** Студенти уявляють себе перекладачами й пропонують альтернативний переклад рядка з Галчинського, пояснюючи, як зберегти романтичний настрій.
- **Метод:** Обговорення в класі з акцентом на суб'єктивність перекладу.

План занять

- **1:** Вступ. Теорія перекладу любовної лірики. Огляд творчості Гордасевич (лекція + дискусія).
- **2–3:** Леопольд Стафф. Лінгвістичний і стилістичний аналіз "Осінньої пісні".
- **4–5:** Марія Павліковська-Ясножєвська. Культурологічний і творчий аналіз.
- **6–7:** Болеслав Лесьмян. Практичний переклад із коментарем.
- **8–9:** Казімеж Пшерва-Тетмаєр. Порівняльний аналіз у параграфах текстів.
- **10–11:** Констати Ільдефонс Галчинський. Стилiстичний і культурологічний аналіз.
- **12:** Лех Конопінський. Підсумковий проєкт (есе або презентація).

Оцінювання

- Активність на заняттях (20%).
- Індивідуальні презентації (30%).
- Проєктна робота (50%, включаючи есе чи таблицю).

Ресурси

- Оригінали творів.
- Переклади Гордасевич.
- Додаткові матеріали: статті про теорію перекладу.

ЛРИКА ЛЕОПОЛЬДА СТАФФА

ЛЕОПОЛЬД СТАФФ

Поет, драматург, перекладач, народився 14 листопада 1878 року у Львові, помер 31 травня 1957 року в Скаржиску-Каменному.

Після закінчення V Класичної гімназії у Львові навчався на юридичному факультеті, а згодом на філософському та романському відділеннях Львівського університету. У період навчання був членом редакції академічного журналу "Молодість", що видавався у Кракові. Період Першої світової війни (1915-1918) провів у Харкові.

Був членом Товариства польських літераторів і журналістів, обіймав посаду віце-президента (1924), а згодом президента (1924-1931). З 1920 року входив до правління Союзу професійних письменників Польщі. Був членом Польської академії літератури (з 1933 року), у 1934-1939 роках її віце-президентом.

Улюбленими темами Леопольда Стаффа були роздуми про любов, тугу, минулість, християнська покора перед неминучим стражданням, любов до природи та античності, а також пошук ідеалу добра і краси.

Період окупації та повстання провів у Варшаві, викладав у цей час у таємному університеті. Двічі ставав лауреатом державної літературної премії (1927 і 1951), а також премій Львова (1929), Лодзі (1931) і Варшави (1938). З 1931 року був почесним членом польського ПЕН-клубу та лауреатом премії ПЕН-клубу за внесок у перекладацьку діяльність (1948). Отримав почесні

докторські ступені Варшавського університету (1939) і Ягеллонського університету (1949).

Улюбленими темами Леопольда Стаффа були роздуми про любов, тугу, минуциість, християнська покора перед неминучим стражданням, любов до природи та античності, а також пошук ідеалу добра і краси.

Період окупації та повстання провів у Варшаві, викладав у цей час у таємному університеті. Двічі ставав лауреатом державної літературної премії (1927 і 1951), а також премій Львова (1929), Лодзі (1931) і Варшави (1938). З 1931 року був почесним членом польського ПЕН-клубу та лауреатом премії ПЕН-клубу за внесок у перекладацьку діяльність (1948). Отримав почесні докторські ступені Варшавського університету (1939) і Ягеллонського університету (1949).

Як поет дебютував у 1901 році збіркою "Сни про могутність", у період розквіту поезії та поетики «Молодої Польщі». Ця збірка була міцно вкорінена в цій традиції та містила численні типові для неї вірші. Проте в ній були й твори, що намагалися подолати панівний у поезії декаданс, де проголошувалися ідеали сили, активності, волі та прагнення до життя. Починаючи зі збірок "Квітуха гілка" (1908) і "Посмішки годин" (1910) у його поезії почали переважати класичні тенденції, виражені в пошуках спокою, гармонії та краси. Стафф звертався до світу античних реалій і використовував багато художніх прийомів, характерних для класичних творів. Як зазначила Ірена Мацейовська, "Стафф вважають найвидатнішим представником класицизму в польській поезії ХХ століття, який розуміється як поетика творчості, так і філософія порядку та згоди з життям, як прагнення інтеграції різних течій європейської культури — античної та християнської".

Наступні збірки, як писав Єжи Квятковський, стали "періодом художнього регресу, який — із певними перервами — тривав до тридцятих років". У цей час Стафф видав, зокрема, збірку "Туга сліз і крові" (1918) із творами, пов'язаними з переживаннями та проблемами Першої світової війни, а також нагороджену

Державною літературною премією збірку релігійних ліричних віршів "Вушко голки" (1927).

У збірках "Високі дерева" (1932) і "Колір меду" (1936) Стафф прагне до все більшої лаконічності виразних засобів, звертається до тем повсякденного життя, розриває з патетичною метафориною на користь повсякденної конкретності. З'являється специфічний жартівливий гумор, поет підкреслює свою скептичну позицію.

Наступний прорив у творчості відбувається в збірках "Віклина" (1954) і "Дев'ять муз" (видана посмертно 1958), де поет долає традиційні метричні системи, модернізує спосіб зображення, створює менш дбайливу про гармонію, автоіронічну візію світу. Як писав Єжи Квятковський: "Поезія Леопольда Стаффа становить — у цьому масштабі єдиний у польській літературі — приклад вражаючої довговічності та вражаючих регенераційних здібностей. (...) Стафф є співтворцем кількох літературних періодів, які історики літератури охоче називають епохами. У кожній із них він відіграє першу роль."

Зі статті «Леопольд Стафф» Бартоломея Шлешинського на порталі <https://culture.pl/pl/tworca/leopold-staff>

Вірші Леопольда Стаффа

- I. Tu młoda i ja młody
- II. Dziewicze brzozy
- III. Jak to być może?
- IV. List z jesieni
- V. Przyjście
- VI. Kochać i tracić...
- VII. We dwoje
- VIII. Choć szkarłatne mi wino
- IX. Po latach
- X. Jesień
- XI. W młodych oczach żeglarza...
- XII. Syrena
- XIII. Wiosna

- XIV. Czar
- XV. Twe złote włosy
- XVI. Wir
- XVII. Dobranoc
- XVIII. W dom swój kornie cię proszę...
- XIX. Pęta
- XX. Koniec nadziei
- XXI. Зміни

I. TY MŁODA I JA MŁODY

Ty młoda i ja młody! A żyjem w winnicy,
Co żrałym jak tve piersi gore winogradem.
Miłość z nami i życie! A naszym sąsiadem
Sad soczystej owoców pełen obietnicy.

Miłość z nami i życie! I idziemy śladem,
Którym szli wieki nasi szczęśni poprzednicy,
Rwąc upojność jagodną dla ust swej tęsknicy
Z gałęzi, które chylą się z oddaniem radem.

Patrz, jak prosi winnica i sad sąsiad prosi.
A dłoń nasza nie sięgła po owoc ni skrycie,
Choć podszeptem zachęca nas młodość i życie.

Cóż nas trwoży tak? Przecie tyś młoda, ja młody!
Jak kłos raz w roku, miłość raz w życiu się kłosi...
Rwijmy, by się nie śmiały z nas kiedy jagody!...

ТИ МОЛОДА І Я МОЛОДИЙ

Ти молода і я молодий! А живемо
Між стиглим, наче перса твої, виноградом.
З нами любов і життя! Над сусіднім садом
Повним овочів ми уночі пливемо.

З нами любов і життя! Ідемо слідами,
Де щасливо ішли попередники наші,
Жагу своїх уст в ряснотах ягід об'єднавши,
А гілки нахилялися, повні плодами.

Дивись: нас просить галуззя оце привітне.
Чому ж ми до нього не простягнем долоні?
В тривоги безглуздої доки будем в полоні?

Ти молода і я молодий! Так вже сталося.
Сад квітне раз до року, любов раз у житті квітне...
Рвімо ж ягоди, щоб потім з нас вони не сміялись!..

II. DZIEWICZE BRZOZY

Dziewicze brzozy, srebrne korą,
Liść sięją złoty w szmaragd traw.
Przez sieć gałęzi modrą morą
Prześwieca nieba skłon i staw.

Pogodą rana lśni polana.
Cisza opieszczą smukłość drzew,
Dygotem liści rozszeptana.
Żdzbla trawy kłoni lekki wiew.

Tak cicho jest i słodko wszędy
I tak przedziwny wkoło świat,
Jakbyś przed chwilą przeszła tędy
Musnąwszy trawy skrajem szat.

ДІВОЧІ БЕРЕЗИ

Дівочі берези, срібна кора,
Лист золотий в шмарагді трав.
Крізь сітку листя блакить прозира —
Це просвічують небо і став.

Галявина діамантами сяє —
Хто тут стільки роси розлив?
Тиша дерева стрункі обіймає.
Стебла трави вітрець похилив.

Тихо і солодко всюди — на подив,
І предивний довкола світ,
Наче тут хтось коханий проходив
І краєчком шати торкнувся віт.

III. JAK TO BYĆ MOŻE?

Ty nie wiesz o tem,
Że kocham ciebie?
Czystszym lśni złotem
Słońce na niebie.

Bór szumi słodziej;
Dal mniej daleka;
Cień milej słodzi;
Mniej piecze spieka.

Gwiazdy są bliżej
Nocą w lazurze,
Rzeka mknie chyżej,
Wonnej tchną róże.

Słowik w gęstwinie
Śpiewa goręcej,
W wodnej głębinie
Nieba jest więcej.

Powiewy żoną
Pieściwszym lotem,
Ty jedna jeno
Nic nie wiesz o tem?

Jak to być może?
O, Boże, Boże...

ЯК ТО МОЖЕ БУТИ?

Ти того не знаєш,
Що люблю тебе?
Злотом сонця сяє
Небо голубе.

Стала ніч ясніша;
Джерельце тече;
Тінь прохолодніша;
Спека не пече.

Виросли зорі
В небесній блакиті,
Води прозорі,
Пахучіші квіти.

Чуєш: солов'ї
Заспівали палкіше.
Ось річка — її
Ніжно вітер колише.

Сія далина,
Веселка звисає,
І ти лиш одна
Нічого не знаєш?

Як то бути може?
О Боже, Боже...

IV. LIST Z JESIENI

Czekam listu od Ciebie... Tam Południa słońce
I morze mówi z Tobą... U mnie długa słońca,
Samotność, jesień, chmury i drzewa więdnące...
Dziś pogoda... Lecz słońce chore — jak tęsknota...

Nim wyślesz, włóż list w trawę wonną albo w kwiaty,
Bo tu żadne nie kwitną już... Niech go przepoi
Spokój, woń słońca, szczęście Twojej bliży i szaty —
Albo go noś godzinę w fałdach sukni swojej...

A papier niechaj będzie niebieski... Bo może
Znów przyjdą chmury szare, smutne, znów na dworze
Słońca łkać będzie, kiedy list przyjdzie od Ciebie;

Skarżyć się będą drzewa, co więdną i mokną,
A ja, samotny, może znów będę przez okno
Patrzył za małym skrawkiem błękitu na niebie...

ЛИСТ З ОСЕНІ

Чекаю листа від тебе... Там ще сонце і літо
І море розмовляє з тобою... А в мене смуга
Самотності, осені, дерева повито млою.
Сьогодні погода... Та сонце хворе — як туга.

Хай лист перед тим в траві чи квітах полежить,
Бо тут вже ніщо не цвіте... Хай ароматом
Повіє на мене від сонця, тіла твого і одежі,
І буду його читати, і буду тебе споминати.

А папір хай блакитний буде... Бо може,
Знов хмаровиння понуре усе переможе,
Негода плакати буде, як отримаю лист від тебе;

Скаржитись будуть дерева, що мусять листя губити,
А я буду знову самотній, — що маю робити? —
Слідкувати через шибку за блакитним скравочком неба.

V. PRZYJŚCIE

W lipowe kwiaty, w lipowe liście
Próg ustroiłem na twoje przyjście.

Jabłkami, winem, jako przy święcie,
Stół zastawiłem na tve przyjęcie.

Zasłałem płótnem białym posłanie
Na twoje przyjście, na tve witanie.

Ust pocałunki, ramion uściski
Chowam dla ciebie na dzień nasz bliski,

Po dniach rozłąki, po dniach w obłędzie,
Na dnie witania, których nie będzie...

ЗУСТРІЧ

Липове листя, липові квіти —
Так двері вбрав я тебе зустріти.

Рум'яні яблука, сонячні вина —
Ти з того столу радіти повинна.

Постіль заслана полотном білим,
Щоб гостювання видалось милим.

Рамен обійми, уст поцілунки —
До дня святкового мої дарунки.

По днях розлуки, по днях облуди
На дні стрічання, яких не буде.

VI. KOCHAĆ I TRACIĆ...

Kochać i tracić, pragnąć i żałować,
Padać boleśnie i znów się podnosić,
Krzycheć tęsknocie "precz!" i błagać "prowadź!"
Oto jest życie: nic, a jakże dosyć...

Zbiegać za jednym klejnotem pustynie,
Iść w toń za perłą o cudu urodzie,
Ażeby po nas zostały jedynie
Siady na piasku i kręgi na wodzie.

КОХАТИ Й ВТРАЧАТИ

Кохати й втрачати, прагнути й жаліти,
І знову йти, де ніхто не просить,
Кричати тузі: «Геть!» і «Веди!» молити,
Це життя: як мало і при тому досить...

Шукати в пустелях і морських глибинах,
Хай в пошуках сплинуть літа молоді,
Щоб потім по нас позостали єдино
Сліди на піску й кола по воді.

VII. WE DWOJE.

I.

Z dwu stron naprzeciw siebie z dali
Wyszliśmy młodzi, z ufnem czołem.
Nie rzekłszy słowa, idziem społem,
Jakbyśmy dawno już się znali.

I każde wierzy, jak w znak z nieba,
że drugie pewno wie, gdzie krocym,
Ku cudom jasnych łąk uroczym —
Skoro i pytać nie potrzeba.

I żadne troską się nie biedzi,
Choć, milcząc, idziem przez bezdroże.
Lecz niemy spytać się nie może,
Kto nie wie, nie ma odpowiedzi.

II.

Choć pod twojej piersi białą gładką,
Serce swe żywe pogrzebałem,
Odkąd me serce jest twem ciałem,
Własne mi serce jest zagadką.

Gdy patrzę w twoje oczy duże,
Gdy cię tęsknotą oszołomię,
Spowijam, jestem jako płomień,
Który się ślizga po marmurze.

To samo przy twych ust dotyku
Wzruszenie, tajnej czar potęgi,
Przejmuje mnie, co wobec księgi
W niezrozumiałym mi języku.

III.

Jak dom tajemny, gdzie zasuwa
Zamknęła drzwi i okiennice,
Są piersi twojej tajemnice,

U których ma tęsknota czuwa.

I nęcą, kuszą twoje usta
Milczącym czarem tego domu,
Który nieznany jest nikomu,
Chociaż głąb jego — może pusta.

I może strwonię życie, święte
W wiosennie młodych dni zaraniu,
Na próżnem jego kołataniu
Przeto, że drzwi te są zamknięte.

IV.

Wstecz nie odwracaj twarzy bladej,
Silnie mnie dłońmi dźierz obiema.
Cóż, że za nami są stóp ślady,
Kiedy przed nami śladów niema?

Lecz może kwiat paproci złoty
Jest przeto szczęściem w ciemnym borze,
że wciąż go szuka wzrok tęsknoty,
A nigdy znaleźć go nie może?

Będziem nocami iść. W świt ciche
Oczy skrywajmy dłońmi szparko,
Z miłości przeto zmarła Psyche,
Że poszła w tajny mrok z latarką.

УДВОХ

I.

Вийшли ми з боків протилежних,
Молоді і веселі в ранкову пору,
Не сказавши ні слова, ідемо поруч,
Мов одне одному давно вже належим.

І кожне вірить, як в символ неба,
Що інший напевно дорогу знає,
Де щастя зустріне нас і впізнає,
Тож і питати яка потреба?

Ми не повірим в тривожну вість.
Кожне мовчить, як навіть знеможе.
Але німий запитати не може.
І хто не знає — не відповість.

II

Твоїх грудей білизна гладка
Серце моє заховати схотіла.
І серце моє твоїм стало тілом,
І відтоді воно для мене загадка.

Коли я маю надію марну
Своїм вогнем тебе запалити,
Я мов вогонь, що лиже плити,
Що обіймає холодний мармур.

Коли уста твої малинові
Я цілую, щоб розтопити кригу,
Мені здається: читаю книгу
На невідомій мові.

III

Як дім таємний, де обслуга
Двері замкнула, натопила груби,
Є дві таємниці — є твої груди,

Що їх стереже моя туга.

І спокушають твої уста
Таємним чаром тихого дому,
Який невідомий є нікому,
Хоч, можливо, його глибина — пуста.

І, може, розтрачу життя святе,
Дні свої весняні безхмарні,
На оті калатання марні,
А двері замкнені будуть проте.

IV.

Не відвертай обличчя бліде,
Тримай мене руками обома.
Що з того, що за нами слід іде,
Коли перед нами сліду нема.

І папороті золотий цвіт,
Може, тому видається щастям,
Що шукають його, відколи світ,
А відшукати нікому не вдасться.

Будемо поночі йти, як смеркло,
Заплющимо очі, як буде світати,
Адже від кохання Психея померла,
Як в п'їтьмі захотіла видющою стати.

VIII. CHOĆ SZKARŁATNE MI WINO

Choć szkarłatne mi wino w jasnym podaje kryształe
Dłoń twa, piękna wciąż jeszcze, jak w alabastrze wykuta,
Już nie mogę dziś w sobie odnaleźć dreszczu dawnego,
Co mi w wina czerwieni czerwień ust kazał czuć twoich
I drzeć wargą i dłonią przy twojej szaty dotknięciu.
Nie spieszyłaś za skrzydła w porę uchwycić ulotnej
Chwili chwil, z których siewu lata powstają drapieżne,
Wrogie wszelkiej piękności, jak sępy łup ściąające.
Dzisiaj siedząc przy tobie patrzę przez okno na niebo,
Co mi oczy poznanej wczora wspomina dziewczyny,
A promienie słoneczne — jej włosów przędzę jedwabną:
Aż uszedł mych oczu niebacznym twój wizerunek,
Który mając mnie witać w tej zawiesiłaś komnacie,
By mi czasy przypomnieć, gdym ongiś sztuki natchnieniem
Zaklął w płótno zwierzenia serca i duszy tęsknotę.
Z oczu prawdę mi zgadłaś. I, nad wrześnie smutniejsza
Róże, wstałaś ciemnymi fałdami szat opłynięta
I w przechodzić, mimochcąc, kruż z krwawym winem rozlawszy,
Niemo chwilę najwyższej swojej żegnałaś piękności
Zapuszczając na obraz ciężką, szkarłatną zasłonę.

ПУРПУРОВЕ ВИНО

Хоч пурпурове вино подає в кришталевому кубку
Прекрасна долоня твоя, мов різьблена з алебастру,
Не відчуваю в собі давнього того тремтіння,
Яке проймало мене від дотику красечка шати
І червоним вином про уста твої говорило.
Ти не встигла летючу хвилину за крила спіймати,
Хвилю хвиль, з яких небавом постануть хижі
Літа, що красу найбільшу нищать підступно.
Бо ось сиджу біля тебе, крізь вікно позираю на небо,
А воно наче очі дівчатка, що я зустрів його вчора,
І сонце — неначе коси, золото-кучеряві.
І, необачний, прогавив, що ти на моє вітання
Повісила мій малюнок, де я тебе зобразив,
Ти хотіла мені нагадати, як я колись у натхненні
На полотні увічнив нашу любов і тугу.
В очах прочитала ти правду. І сумна рож вересневих,
Встала, — постать твою темні сповили шати, —
Проходячи, мимоволі кубок з вином зачепила,
Мовчки прощалася ти зі своєю найвищою вродою
І опустила на образ важку пурпурову заслону.

IX. PO LATACH

Po długich latach pierwszy raz
Idę jesienną tą aleją.
Jak mija czas, jak mija czas.

Pożółkłe liście lip się chwieją
I drży na ścieżce modry cień.
Z dwu stron dwa rzędy pni czernieją.

Na ławkę, o stuletni pień
Wspartą, rzuciłem nagle okiem...
Tutaj siedzieliśmy w ów dzień...

Przeszedłem mimo szybkim krokiem.

ЧЕРЕЗ РОКИ

Літа минули. Перший раз
Іду алеєю осінньою.
Як плине час, як плине час.

Пожовкле листя в небі синьому.
Нема нікого аніде.
Співає вітер по-осиному.

На лавку, об столітній пенъ
Зіперту, кинув нагло оком...
Тут ми сиділи, був той день...

Проходжу мимо бистрим кроком

X. JESIEŃ

Dzień dzisiaj chmurny od samego rana.
Czuć, że się jesień na schyłku przesila.
Chłodno, deszcz zacznie padać lada chwila.
Nie wyjdziem z domu, dal mgłami owiana.

Już zbłąkanego nie znajdziem motyla,
Ani kopicy spóźnionego siana.
Brunatna, naga ziemia już zorana
I wicher gołe topole pochyla.

Tą samą chustką, którąśmy żegnali
Jesień pogodną, znikającą w dali,
Rozprószym smętek, co myśl naszą ściga.

Rozpalim jasny ogień na kominie,
A ty usiądziesz cicho przy pianinie
I, mrużąc oczy, zagrasz „Wiosnę” Griega.

ОСІНЬ

День сьогодні хмарний з самого рана,
Відчуваєш, що осінь уже на схилку.
Дощ ось-ось почнеться, в наступну хвильку,
Не вийдемо з дому: погода погана.

Вже не знайдемо копиці в полі,
Ані метелика — шовкові крила.
Сіра мряка землю покрила,
Під вітром гнуться голі тополі.

Махни хустиною, якою прощали
Ту ясну осінь, що перед дощами,
І хай уже річку вкриває крига,

Є в коминку вогню завіса племінна,
А ти тихо сядеш до піаніно
І будеш грати «Весну» Гріга.

XI. W MŁODYCH OCZACH ŻEGLARZA...

W młodych oczach żeglarza, który dla ciebie, dziewczyno,
Raz na brzeg nasz przybywszy z kupcami tkanin jedwabnych,
O swej miłej ojczyźnie i słodkich siostrach zapomniał,
Śmierć ujrzałem i wolę stanowczą w szczękach zaciętych
I odgadłem, żeś miała dziś z nim ostatnią rozmowę.
Szedł ku skale, co patrzy w morze zabójczym urwiskiem
I skąd nigdy nie wrócił, kto szedł tam z czołem schylonym.
Nie wstrzymałem go: boleść ma prawo szukać ukojeń.
Kiedym wrócił do domu, o wrótnię swoją oparte
Wiosło jego znalazłem, którego z nikim nie dzielił.
Zrozumiałem. W umarłych tablicę nowe-m wrył miano.
I przychodzę do ciebie, coś mnie przeniosła nad niego,
Aby wziąć cię w ramiona, piękną i smukłą jak wiosło,
I radować się z tobą, po długich nocach tęsknoty,
W serc spokoju. Albowiem wszelkie niewinne jest szczęście.

В МОЛОДИХ ОЧАХ ВЕСЛЯРА...

В молодих очах весляра, що прибув у нашу країну
З крамом шовкових тканин, і побачив тебе, й закохався,
Про милу вітчизну забув, і про матір, й про сестер солодких,
Смерть я сьогодні побачив, і рішучість, і волю в щелепах,
І відгадав, що сьогодні розмовляв він з тобою востаннє.
Він до урвища йшов, що над морем стрімко звелось
І звідки назад ще ніхто ніколи живим не вертався.
Я не стримав його: кожен біль має право на спокій.
Коли ж я додому вернувся, побачив весло, обіперте
Об стовп при воротах. Впізнав те весло я відразу.
І все зрозумів. Записав нове ім'я в таблиці померлих.
І приходжу до тебе, ти мені віддала перевагу,
І беру я тебе в обійми, як весло, струнку і прекрасну,
Щоб ми з тобою раділи по ночах, сповнених туги,
В сердечнім спокої. Бо щастя нікому нічого не винне.

XII. SYRENA

Przy księżycu zarzucał co noc sieci w morze,
By w wód głębi, swym własnym czarem zadziwionej,
Złowić cudną syrenę, sam przez nią złowiony
Dawno w sercu, co dla niej płomieniami gorze.

Lecz szydzi zeń przebiegłość wodnej dziwożony,
Co igra wciąż w krąg matni w zalotnej przekorze,
A wpadłwszy w nią umyka i znów kryształ porze
Przegryłszy oczka tkani cierpliwie plecionej.

Rybak zwątpił w rozpaczy. Rzucił sieć i połów
I wyciągnął fletnię z trzciny, by ciężkie jak ołów
Serce uskrzydlać szczęściem śpiewu przy fal szumie.

I pocieszył się pieśnią. Gra, gdy księżyc świeci,
A syrena latając wśród szuwarów sieci
Płacze żałością, że ich naprawić nie umie.

РУСАЛКА

Кидав у море сіті, коли місяць світить,
Спіймати русалку краси небувалої,
Бо серце вже давно саме спіймало її,
Заплутавшись у її ж нерозривні сіті.

Диво-жінка глузувала з нього неначе,
То готова була попастися в вершу,
То втікала з неї, насміявшись спершу,
Прогризаючи вічка, що в'язав їх терпляче.

Рибалка зневірився, кинув сіті, човен,
Вирівав флейту, щоб смуток, як місяць повен,
Вилити в пісню. Може, той смуток змаліє?

Втішився піснею. Грає, як місяць світить.
А русалка серед шуварів латає сіті
І плаче, що полагодить їх не зуміє.

XIII.

WIOSNA

Pieszcząc drzewa i krzewy,
Chodziła wśród traw,
A sad kwiaty i zapachy
Na skronie jej kładł.

Dla niej pachniał sad i świat...
A znikła w białej sukni,
Z drzew opadł kwiat,
Gałęzie zadrżały.

Przemknęła jak wiosenny wiatr,
Obok jabłoni i gruszy.
Między tymi drzewami i kwiatami
Zgubiłem duszę.

ВІТЕР У САДУ

Пестила дерева і кущі,
Ходила серед трав,
А сад квіти і пахощі
На скроні їй клав.

Для неї пахнув сад і світ...
А зникла в сукні білій,
З дерев попадав цвіт,
Гілки затремтіли.

Промчала, як весняний вітер,
Повз яблуню і грушу.
Між тих дерев і квітів
Я загубив душу.

XIV. CZAR

W miękkich fałdach twej sukni zgubiony ustami
Piję złotej godziny czar... Niech nas omami...

Krótko trwa rozkosz... Szczęście, co żyło dzień, kona...
Od warg mych pokraśniały ci nagle ramiona...

Włosy cię jeszcze kryją... Jutro przemoc losów
Rozdzielili nas na zawsze... Wyjdź z lasu twych włosów...

Wśród dwojga kwiatów, piersi twych, śnieżnych swą bielą,
Pocałunki mym ustom ciepłe gniazdo ścielą...

ЧАР

В м'яких складках твоєї сукні згубився устами,
П'ю вечора чар золотий... Хай буде він з нами...

Коротко розкіш триває... Прийде ранок по мене.
Від моїх поцілунків рожевіють нагі рамена...

Волосся тебе ще ховає... Так воно повелося:
Навіки розлучить нас ранок... Вийди з лісу твого волосся.

Перса твої — дві квітки, це для мене постеля,
Де уст моїх поцілунки тепле гніздечко стелять...

XV. TWE ZŁOTE WŁOSY

Włosy twe jak płomienia błyskawicy grzywa,
Jak surm mosiężnych świetna, weselna muzyka,
Jak uroczyste święto bogatego żniwa,
Jak w południe lipcowe spieka słońca dzika.

Włosy twe: bursztyn, jedwab, ogień i oliwa,
jesienny niebywały przepych października,
W zasobnych miodnych ulach praca pszczół szczęśliwa,
Złote szaleństwo wina dla ust biesiadnika.

Włosy twe: rozżagwiona rozkoszy pochodnia,
Kojące jako morze, kuszące jak zbrodnia...
jak w lesie o zachodzie zabłądzić w ich złocie!

I po wirze upojeń, pieszczot zawierusze
Zagrzebać w nich swe usta i upowić duszę,
Dumna jak sen zwycięzcy w zdobytym namiocie!

ТВОЄ ЗОЛОТЕ ВОЛОССЯ

Волосся твоє — блискавиці пломінніа грива,
Наче мосяжних сурм музика пишна, весільна,
Наче урочисте свято багатого жнива,
Полудня липневого спека дика й свавільна.

Волосся твоє — бурштин, шовк, вогонь і олива,
Жовтнева розкіш листя, яке ще збереглося,
В медових вуликах бджіл робота щаслива,
Золоте шаленство вина для спраглих уст гостя.

Волосся твоє, як вогонь, що все переможе,
Бути знадлигим і при тому спокійним може...
Як в листопадному лісі, в його заблукаю леті.

Перебувши жаги і пестоців завірюху,
В ньому сховати уста і лежати без руху,
Гордо, як переможець у здобутім наметі.

XVI. WIR

Krew gna nas w szal! Rzuć wiosła! Na głębokie wody
Łódź nas zagnała! Nie broń się błagań próżnicą!
Prośba dla tej topieli zbyt płytką kotwicą!
Zdradził cię wróg twój boski: car twojej urody!

Rozbić się musisz! Piękność wodzi otchłaniami...
Usta twe, jeśli milczą, to tylko kochaniem...
Usta twe myśleć zdolne jeno całowaniem...
Piękność niebezpieczeństwem jest... A myśmy sami...

Duszę pełną całunków masz nienarodzonych,
Co w twej piersi o ciepły marmur łona twego,
Jak ptaki, skrzydłem biją... Puść je! Niech wybiegą!
Jak pszczoły miód mi zbiorą z twych ust rozchylonych.

Tyś piękna! Na nic wiosła! Dzierżysz je z nawyku...
Ręce twe przeciw wirom — to lilje najwiotsze...
Biały lęk twój w sen pada błogiego zaniku...
Pójdź w uścisk! Łódź twa pędzi w rozbiecie najsłodsze.

ВИР

Кров в нас шаліє! Кинь весла! На глибокі води
Заніс нас човен. Під нами прозоро і темно.
Зараз благати мене буде даремно!
Зрадив тебе твій ворог — чар небесної вроди!

Мусиш розбитися! Серед води дзвонкової...
Уста твої хоч німі, та лише коханням...
Уста твої здатні на думку лише цілуванням...
Краса — це завжди небезпека... А ми тут лиш двоє...

Маєш повну душу ще ненароджених поцілунків,
Що зсередини б'ються об теплого лона мармур,
Неначе птиці... Пусти їх! Лиши боротьбу цю марну!
Хай з уст твоїх назбирають для мене солодких трунків!

Ти гарна! Навіщо весла? Їх ще тримає інерція...
Що можуть руки-лілеї супроти виру зробити?
Білий твій ляк падає в сон твого невинного серця.
Іди в обійми! Повір, що солодко човен розбити!

XVII. DOBRANOC

Dobranoc! Śnij,
Że w las zielony wiosną
W słoneczne idziesz rano,
Gdzie pośród drzew
Mchy i paprocie rosną
Muskając twe kolano.

Słoneczny blask,
Przesiany przez brzóz włosy,
Jak płatki złotej róży
Pada na biel
Twych rąk, a perły rosy
U twoich lśnią podnóży.

W gałęziach ptak,
Co z drzew szelesty strąca
Ruszywszy je skrzydłami,
Rzuca swój śpiew
Pod błękit w złoto słońca,
By spadał ros kroplami.

Zielony głąz,
W mchów drzemiąc aksamicie,
Skusi cię spocząc w cieniu,
A zdrój, co gdzieś
W gęstwinie szemrze skrycie,
Przypomni-ć o pragnieniu.

I kiedy w krąg
Za źródłem patrząc bliskiem
Sperlone ujrzysz zdroje,
Obudzisz się
Objęta mym uściskiem
I znajdziesz usta moje.

ДОБРАНІЧ

Добраніч! Спи.
Тобі сниться зелений ліс,
Сонце промені стелить уклінно.
Там поміж дерев,
як між зелених куліс,
Папороть гладить твоє коліно.

Сонячний блиск, —
Не було ще такої краси! —
Як дві золоті пелюстки,
Пада тобі
На долоні, а перли роси
Відбивають тебе, як в люстрі.

В галуззі птах,
Що будить дерево сонне
Помилуватись красою,
Кидає спів
В блакить і золото сонця
І вже спадає росою.

Зелений камінь,
Весь в оксамиті моху,
Спокусить тебе спочити,
А струмок,
Що в хащах дзюрчить потроху,
Нагадає, що хочеш пити.

І побачиш:
Пробилась вода чародійна
І в джерело вироста.
І прокинешся
В ніжних моїх обіймах,
І знайдеш мої уста.

XVIII. W DOM SWÓJ KORNIE CIĘ PROSZĘ...

W dom swój kornie cię proszę, na tve przyjęcie gotowy,
Piękna siostró ma, w bieli szat spływających oparta
O zwałony bóstw ołtarz, pod cieniowymi płatanymi,
Dumająca, samotna, w dziewic nie tkniętej przepasce.
Choć nie znamy się z imion, znają cię moje źrenice,

O piękności twej słodkiej i o jej pełni wiosnianej
Sercu memu mówiące, które wie więcej o tobie.
Bo bogowie, co piękno, miłość i szczęście stworzyli,
Snadź nieradzi są męce nie dzielonego pragnienia,
Skoro wczoraj wieczorem nad brzeg mnie źródła powiedli,
Bym cię ujrzał pod białym, cichym Erosa posągiem,
Jak, nad płynnym zwierciadłem smukłą kibicią przegięta,
Ręce żarem płonące w zimnym nurzałaś kryształe
I ochłódłe cisnęłaś do rozpalonych swych skroni.

У ДІМ СВІЙ ТЕБЕ ЗАПРОШУЮ...

У дім свій тебе запрошую, прийняти тебе готовий,
О сестро прекрасна моя, ти, що стоїш в білих шатах,
Спершись на вітвар розвалений в густій тіні платанів,
Задумана і самотня, як дівчина, опоясана.
Не знаю я твого імені, та знають мої зіниці

Про солодку вроду твою, таку весняно-розквітлу,
Розповідають серцю, а воно про це знає краще.
Адже боги, що створили красу, і любов, і щастя,
Мабуть, не раді бачити мою нерозділену спрагу.
Це ж вони повели мене вчора на берег того джерела,
Де Ерос стоїть мармуровий, і ти була біля нього,
Як над люстром пливучим, над джерелом похилилась,
Свої розпалені руки в холодний кришталь опускала,
Щоб потім холодні тулити до своїх розпалених скронь.

XIX. PĘTA

W głuchych głębiach pamięci, jako przez sen, pomnę:
Jednym pętem związani wyszliśmy z gęstw lasów,
Nadzy. Miałaś we włosach paprocie ogromne,
Ja w ręce kij, ubiwszy tura wśród zapasów.

Na polanie siedzieliśmy w noc przy ognisku,
Spożywając czerwone, krwią dymiące mięso.
Potem ciał nagość sprzęgliśmy w dzikim uścisku...
Dwa krwawe blaski miałaś od ognia pod rzesą.

Potem spałem, o nagie tve wsparte kolana
I tyś spała, na ziemi wyciągnięta gołej,
Szarym, grubym powrozem do mnie przywiązana...
I leżeliśmy głusi, jak zgasłe popioły.

I bezwiedni czekaliśmy w śnie rannej pory,
Aż brzask, jak inne brzaski, w niebie się uczyni,
By iść, jak szliśmy zawsze, w dzień razem przez bory
I aby w noc spać razem na liściach w jaskini.

Lecz gdym się nocą zbudził, a pomrok był głuchy,
Okiem mętne powiodłem po iskrzącem niebie
I ujrzałem, że gwiazdy upadły, jak duchy,
Na ziemię, gdzieś za lasem... I zbudziłem ciebie...

Drżący cały szeptałem ci o tajnym dziwie,
Dźwigając cię, by szukać gwiazd za puszcza ostępem.
Lecz tyś patrzyła na mnie, zaspana, leniwie
Wodząc po niebie okiem nieprzytomnym, tępem.

I odwróciwszy ciężko głowę, co mnie musła,
Ległaś znów, a gdym wstrząsnął cię, mruczałaś gniewna.
I pierwszy raz uczułem nagle, że powróśla

Wiążą nas i targnąłem cię, jak kawał drewna.

Z płaczem wstałaś, pięściami przecierając oczy...
Spojrzałem krzyw na pęta i swą pięść jak z głazu,
Dotknąłem dłonią pletni, czy się nie roztoczy...
ścisnąłem garść, szarpnąłem i pękła odrazu...

I zląkliśmy się, przestrach w twarzy swej poblądłej
Czytając... Rozejrzeliśmy się z trwogą wkoło...
Z rąk struchlałych powrozy do stóp nam upadły
I długo ciężką ręką tarłem niskie czoło.

I podniósłszy konopny sznur, z palcem na ustach
Stapałem cicho, dzierżąc cię za rękę, niemy
I wiodłem w gęstwę lasu najgłuchszą po chróściach...
A tyś szła, pytająca okiem: gdzie idziemy?

I w zaroślach zwiłanych, w czarnym, dzikim jarze,
Wyrzebawszy dół w ziemi i żwirze głęboki,
Kajdany zakopaliśmy w nim, jak zbrodniarze
I uciekli w ciemności spłoszonemi kroki.

Potem, podawszy sobie ręce ziemią czarne,
Rozeszliśmy się... Ległaś sama w sen na trawę,
A ja, jak gdybym deptał zgliszczka kniej pożarne,
Gnałem bez tchu przez bory na mych gwiazd obławę...

...Powróciłem po długich dniach z głową zwieszoną,
Czarny, chudy, milczący... z pustemi rękoma.
Obojętnie patrzyłem na twe nagie łono
I pod drzewem jak kłoda ległem nieruchoma.

I tyś patrzyła na mnie zdumiona i obca,
Jedząc czerwoną wargą soczyste owoce...
Lecz w noc, nie śpiąc, dumałaś u skalnego kopca

I ja, nie śpiąc, minione wspominałem noce.

Zeszliśmy się północą, z pod oka nawzajem
Patrząc na się, nie plotąc nagich ciał uściskiem.
Rano poszliśmy w leśny jar suchym ruczajem
I błędziliśmy długo czarnem uroczyskiem.

I nie mówiąc nic sobie, szukaliśmy, niemi,
Jednym spojrzeniem, gdzieśmy zakopali pęta?
Lecz nie mogliśmy, znaleźć poruszonej ziemi
I żadne z nas już ścieżki w puszczy nie pamięta.

Wróciliśmy z wbitemi do ziemi oczyma.
I długo w noc siedzili z głuchą próżnią w skroniach,
Wsparci o siebie wzajem nagiemi plecyma,
Z łokciami na kolanach, płacząc z twarzą w dłoniach.

ПУТА

В глибинах пам'яті раптом вирине й знову щезне:
Ми в спільних путах, позад нас лісу хаща понура.
Ми голі. У тебе в волоссі листя величезне.
Я маю в руці кия і щойно убив тура.

Пугач сидів на дереві. У нього не очі — більма.
Криваве смажене м'ясо їли ми серед ночі.
Потім тіл наготу з'єднали в диких обіймах.
Двома кривавими блисками твої світилися очі,

Потім заснули, насичені і хіття і туром, —
Я на твоїх колінах, а ти на землі голій,
Прив'язана до мече товстим сірим шнуром,
І були ми, як два пожарища, вже до решти схололі.

І так ми спали. Спали руки наші і брови,
В чеканні, що земля нічне покривало скине,
Щоб знову разом весь день іти через діброви,
А потім, як і щоночі, спати на листі в ясині.

Та раптом я пробудився. Темно було і глухо.
Я озирнувся на тебе, чи не зникла куди ти.
Та бачу: зорі попадали, мов злим обтрушені духом
На землю, ген аж за лісом... Я взявся тебе будити.

Я тремтів і тобі шепотів про те дивне диво,
Тягнув, щоб зірки шукати, в пущі ті неозорі,
А ти на мене дивилась заспано і ліниво,
Не відбивалося небо в твоєму тупому зорі.

Ти щось мені пробурчала і, сном непоборним скута,
Знову лягла, об мене сперши коліно, голе
А я тоді раптом вперше відчув, що пута
В'яжуть нас і сердито тебе рвонув, як поліно.

Ти з плачем встала, кулаками очі протерла.
Я косо глянув на пута, відчув напруженість м'язу.
Раптом стала для мене ця наша сув'язь нестерпна.
Я шарпнув її різко і обірвав відразу.

Ми обоє злякались. Це нам обличчя сказали.
Озирались, збентежені несподіванкою такою.
З рук струхлілих обривки шнупа повільно сповзали,
А я низьке чоло довго тер важкою рукою.

Я ті обривки зібрав і, не мовивши й слова,
Повів тебе за собою в лісову гущину духмяну.
Ти мовчки за мною йшла, теж наче та немова.
Так вів я тебе за собою, мовчазну і слухняну.

Потім копали яму, несподівано і неждано,
Там, де здіймались урвища, круті і широкі.
Наче злочинці, в тій ямі свої закопали кайдани,
І ніхто не зміг би розчути швидкі наші кроки.

Потім подали собі руки, від землі брудні і чорні,
І розійшлися... Ти знову сну віддалась у покорі,
А я, мов жарини топтав, скерував свої ноги проворні
Геть за ліс, щоб нарешті свої позбирати зорі.

...Багато днів проминуло. З пусткою біля серця,
Чорний, худий, мовчазний, я до тебе вернувся,
Байдуже я дивився на твої оголені перса,
І наче мертва колода, на землі простягнувся.

І ти на мене дивилась, чужа і здивована дуже,
В овоч всадила зуби, та з мене не зводила очі,
А потім всю ніч не спала — видно, тобі не байдуже.
І я не міг заснути, все минулі згадував ночі.

Опівночі ми зійшлися, та не сплелися тілами,
Просто сиділи поруч, не говорили нічого,
А вранці довго блукали урочищами і ярами,
Які ще були повні холоду й духу нічного.

Лиш поглядом ми намагались собі отухи придати
І довго-довго шукали, де ж ми закопали ті пута,
Але дороги тієї вже не могли пригадати,
І скрізь була перед нами земля, руками не ткнута.

Ми до яскині вернулись з опущеними очима.
Довго вночі сиділи, була порожнеча в скронях,
Ми сперлись одне об одне оголеними плечима
І плакали гірко і довго, лице заховавши в долонях.

XX. KONIEC NADZIEI.

O, serce! Tylu doznałoś zawodów,
A samo wzywasz ciągle nowych głodów.
Gdy cichy spokój oczy do snu klei,
Ty sen odpędzasz i wołasz Nadziei!
Mogąc bez wieńca w komnaty najcichsze
Skryć się, wian pleciesz skroni i na wichrze
Stajesz, choć wichher wieniec z czoła zmiecie,
Lecz dłoń twa nowy dla wiatrów uplecie.
Czy cię nie nużą te daremne boje? —
A na to serce odrzekło mi moje:
Kiedy cień żywą obali osobę,
Kiedy spać będziesz mógł tydzień na dobę,
Kiedy śnieg w zimie upadnie zielony,
Gdy pszczoły będą znosiły miód słony,
Kiedy winnice rodzić będą mleko,
Gdy woda zmarznie pod słoneczną spieką,
Gdy ptaki latać będą w morzu na dnie,
Kiedy niedziela we czwartek przypadnie,
Gdy, zamiast pachnąć, kwiaty będą śpiewać,
Wtedy się serce przestanie spodziewać.

КІНЕЦЬ НАДІЇ

О серце! Вже стільки тебе обманули,
Та нічому тебе не навчило минуле.
Коли тихий спокій заплющує очі,
Ти кличеш Надію і не спиш серед ночі.
Ти можеш сидіти в затишному домі,
А знову виходиш на шляхи невідомі
В вінку, який з тебе вихор змете,
Та рука твоя інший вінок сплете.
Чи тебе не стомили ці марні бої?
Ось пісня серця, я чую її:
Коли тінь переможе живу людину,
Коли ти місяць проспий за годину,
Коли сніг на землю впаде зелений,
А бджоли мед принесуть солений,
Коли виноград зародить сметану,
А вода при спеці кригою стане,
Коли будуть птахи літати в воді,
А неділя в четвер припаде, тоді
Замість пахнути квіти запіють,
І тоді тільки серце витратить надію.

XXI. ZMIANA

W białym sadzie, wśród jabłonek,
Złoty dałem ci pierścionek.
Wśród pasieki, tuż przy sadzie,
Słowo dałaś mi w zakładzie.
Za pasieką, gdzie opłotki,
Pocałunek dałaś słodki.

Zwiędły sady, słońce chłodnie —
Mój pierścionek wpadł ci w studnię.
Bartnik plastry pszczołom kradnie —
Słowo twe ktoś ukradł zdradnie.
Wiatr opłotki stare wali,
Pocałunku pamięć pali...

ЗМІНИ

Там, де сад на тин зіперся,
Дав тобі я злотний перстень.
Серед пасіки, за садом,
Слово ти дала закладом.
І немов медовий трунок,
Був солодким поцілунок.

Сонце — як схолола криця.
Перстень мій взяла криниця.
Люди мед у бджіл забрали,
Твоє слово в мене вкрали.
І як згага після трунку,
Палить пам'ять поцілунку.

ПОЕЗІЯ МАРІЇ ПАВЛІКОВСЬКОЇ-ЯСНОЖЕВСЬКОЇ

МАРІЯ ПАВЛІКОВСЬКА- ЯСНОЖЕВСЬКА

Марія Павліковська-Ясножевська з роду Коссаків народилася 24 листопада 1891 року в Кракові, померла 9 липня 1945 року в Манчестері. Була поеткою та драматургинєю.

У дитинстві тяжко хворіла, і внаслідок неправильного лікування в неї залишилася невелика фізична вада. Не відвідувала школу, але отримала ґрунтовну домашню освіту, доповнену численними читаннями.

У 1915 році вийшла заміж за Владислава Яноту Бзовського, поручика австрійської армії — проживала з ним під Віднем та у Вайсенкірхені у Моравії. Після розірвання шлюбу (1919) повернулася до Кракова, де протягом короткого часу відвідувала як вільна слухачка Академію мистецтв.

У 1919 році одружилася з Яном Гвальбертом Генриком Павліковським, прозаїком і знавцем підгальського фольклору — оселилася з ним у Закопаному. У 1921 році розлучилася з чоловіком (офіційне розлучення відбулося в 1929 році), повернулася до Кракова, часто відвідуючи Варшаву у зв'язку з літературною діяльністю. У 1931 році вийшла заміж за Стефана Єжи Ясножевського, поручика авіації, з яким подорожувала, зокрема, до Франції, Італії, Туреччини, Північної Африки та Греції.

Дебютувала трьома віршами в журналі "Скамандр" (1922), протягом наступних років публікувала в цьому журналі багато творів.

Співпрацювала з Польським радіо як авторка радіоп'єс. Була членкинею ПЕН-клубу, нагороджена Золотим Лавром ПАП (1935) та літературною премією міста Кракова.

Після початку війни, покинувши Польщу, спочатку опинилася в Парижі, а потім, разом із чоловіком — офіцером авіації — в Англії. У 1940 році стала членкинею Театральної ради в Міністерстві інформації Уряду РП. Співпрацювала з "Політичними та літературними вістями" (1940-1943), "Польщею, яка бореться" (1940-1945), "Новою Польщею" (1942-1945). Важко хвора, останні місяці життя провела в лікарні в Манчестері. Була похована на місцевому цвинтарі.

У своїй творчості виступала як поетка кохання — зображала його в новий, прямий і природний спосіб. Як і скамандрити, вона вводила до своїх віршів атмосферу, реалії та лексику повсякденності. Найчастішим і найдосконалішим жанром у її виконанні була мініатюра, завершена несподіваною точкою. У перший період творчості (до 1927 року) переважала поезія світлого тону, іноді радісного та жартівливого. Починаючи з книги "Лісова тиша", поетку дедалі сильніше захоплювали явища мінливості, старіння, смерті; як писав Є. Квятковський, "з поетки Кохання вона перетворилася на поетку Природи". У пізніший період творчості Павліковська відходила від суворих формальних вимог, прагнучи до дедалі більшої простоти виразних засобів; у її поезії з'явилася поетика фрагменту, поетика нотатки ("Кристалізації"), а цей процес привів її в "Поетичному альбомі" до відмови від канонів віршування та переходу до поетичної прози.

Зі статті «Марія Павліковська-Ясножевська» Бартоломея Шлешинського, Факультет полоністики Варшавського університету, липень 2003

<https://culture.pl/pl/tworca/maria-pawlikowska-jasnorzewska>

Вірші Марії Павліковської-Ясножевської:

I. Nigdy w oczy nie spoj-
rzę...	XV. Salamandra
II. Telefon	XVI. Syreny
III.Safo	XVII. Mewa
IV.Ciotki	XVIII. Zmierzch na morzu
V.Listopad i listonosz	XIX. Upał
VI.Pamiętki	XX. Miłość (Nie widziałam cię już
od miesiąca)
VII.Fokstrot	XXI. Spóźniony list
/III.Strach	XXII. Wybrzeże
IX.Listy (Pani traci już wszel-
ką powagę)	XXIII. Portret
X.Zagubiony tancerz	XXIV. Ślepa
XI.Miss Ameryka	XXV. Ogród
XII.Przekwitła tancerka	XXVI. Listy
ζIII.Różowa magia	
ζIV.Miłość (Wciąż rozmyślasz.
Uparcie i skrycie...)	

I. NIGDY W OCZY NIE SPOJRZE...

Nigdy w oczy nie spojrzę kobiecie
(w sto lat po mnie zakwitną krokusy),
nigdy w oczy nie spojrzę kobiecie
w której dusza ma chodzi po świecie.

Ja, co łązy jej zważyłam w mej piersi
(w sto lat po mnie zakwitną fijołki),
ja, co łązy jej zważyłam w mej piersi
jak nie czynią druhowie najszczersi —

ja, co jedna słuchałam cierpliwie
(w sto lat po mnie zakwitną jabłonie),
ja, co jedna słuchałam cierpliwie
i jej życia radości i dziwie —

nigdy ust jej nie dotknę ustami,
(w sto lat po mnie zakwitną jaśminy),
nigdy ust jej nie dotknę ustami,
ni jej włosów nie obleję łzami.

ЗРОДУ В ОЧІ НЕ ГЛЯНУ...

Зроду в очі не гляну жінці
(через сто літ цвістимуть конвалії),
Зроду в очі не гляну жінці,
в якій душа моя житиме.

Я, що в хвилі печалі і туги,
(через сто літ цвістимуть фіалки),
я, що в хвилі печалі і туги
їй була найвірнішим другом.

Я, що слухала так терпеливо,
(через сто літ цвістимуть черешні),
я, що слухала так терпеливо
про життя її радісне диво.

Не торкнуся до неї устами,
(через сто літ цвістимуть жасмини),
не торкнуся до неї устами,
не скроплю їй волосся сльозами.

II. TELEFON

Słuchawka hebanowa na długim, zielonym sznurze,
w której się tarczając dziwny cud poczyną.
Trzymam ją w lewej ręce, trzymam jak rozkwitłą różę,
jak czarkę pełną najlepszego wina.

Jak muszlę płaską, w której słodka myśl ciekawa dzwoni,
jak małe, ciemne, ciepłe własne słońce.
Miło mieć cud na sznurku i zamknąć go w lewej dłoni,
by dźwięczał z cicha, jak dukat w skarbonce,

Słuchawko hebanowa, azylu u końca drogi,
którą myśl biegnie po zielonym sznurze,
trąbko pełna milczenia i szeptów wśród słodkiej trwogi,
jak przy szeptaniu z swym aniołem stróżem,

czy to wy cud tworzycie, przedmioty, oziębłe czynne,
w których głos miły lśni, jak rżnięty diament,
czy też on w sercu moim gra, a wy i wszystko inne
to tylko życie i pretekst, i zamęt?

ТЕЛЕФОН

Слухавко ебонітова на довгим зеленим шнурі,
що повна дива вона.

Тримаю її, як троянду розквітлу,
як чару, повну п'яного вина.

Як мушлю пласку, в якій думка цікава
дзвонить, як мале темне тепле власне сонце.
Приємно мати диво на шнурі, в лівій
долоні затиснути, хай бринить, як дукат у скарбонці.

Слухавко ебонітова, спочинку в кінці
дороги, якою думка примчати може,
трубко, повна мовчання і шептів солодких,
і тривоги, як при шептанні з ангелом Божим,

чи то ви диво чините, предмети холодні,
в яких милий голос ясніш діаманта ясного,
чи воно в моїм серці, а ви і все
інше — то є життя, і привід, і тривога?

III. SAFO

Safo śniada, Safo długooka,
Drobna i niepozorna jak zwykle słowiki,
Pokochała niejakiego Faona,
Żeglarza urody przedniej,
Który, choć młody,
Lecz nienawidził liryki,
W szczególności safickiej ody.
Jakżeś ubogą była, siostró, przed nim,
Ty, coś demonów usidliła tyłu!
Jak pokorną w jego ramionach!
Ach, bo czym byłby słowik bez swojego trylu,
Słowik w oczach głuchego?
Czym jaśminy, nardy
I fiołki pozbawionym węchu lub beznosym?
Czym dla śpiących ułuda księżycowej nocy,
Oplecionej zefirów szarfą?
Safo!
Natchniona!
Więc się i doczekałaś zasłużonej wzdgardy
Niejakiego — Faona.

ТРОЯНДИ ДЛЯ САФО

Сафо смаглява і довгоока,
Маленька і непомітна, як от солов'ї,
Покохала такого собі Фаона,
Моряка неабиякої вроди,
Що хоч молодий,
Та ненавидів лірику.
Особливо вірші її.
Убогою перед ним, сестро, ти була,
Ти, що демонів поконала!
І покірною в його раменах.
Бо як би та музика не лунала —
Що таке вона для глухого?
Що жасмини, і нарди,
І фіалки для позбавлених нюху чи безносих?
Тим, що сплять, байдужа краса місячної ночі,
Її зорі її зефіри.
Сафо!
Таємнице бездонна!
І діждалась зневаги — і нема на те ради
Такого собі Фаона.

IV. CIOTKI

Ciotki nie były piękne, nie miały nic z wróżek.
Były dzielne, szczawiowe, barchanowe żony.
Nie miały złotych włosów ani cienkich nóżek,
ani oczu złowrogich o rzęsach zdziwionych.

Brały serio swe dzieci, kwiaty i owoce,
mężów trzymały krótko, perfum nie lubiły,
zasypiały spokojnie w księżycowe noce,
pełne kurzej tężyzny i jaglanej siły.

Jedynie ciocia Jola wiotka i pachnąca
przypominała wróżkę i paryską lalkę.
Chodziła w piórkach ptasich i tiulach ze słońca,
całowała, podnosząc gwiazdzistą woalkę...

Wkrótce ją jakieś wichry żałosne rozwiały
wśród wiosennych błyskawic i szumów ponurych...
Zgrzebne ciotki płakały — lecz nic nie wiedziały,
jaki był smak miłości i... trutki na szczury.

ТІТКИ

Тітки не були гарні, не схожі на чарівниці
були звичайні, тверді і буденні дружини.
Не золоте волосся, не шовкові спідниці,
не здивовані вії, що таємниці під ними.

Клопотами буденними кожна хвилина повна,
мужів у руках тримали, парфумів не любили,
спали вони спокійно, навіть як місяць-повня,
і у сні рахували, чи все, як належить, зробили.

І лише одну пам'ятаю, струнку і пахучу Юлю,
схожу на чарівницю і на паризьку ляльку,
ходила в перах і шалі з сонячного тюлю,
а коли цілувала, піднімала вуальку.

Згодом вона зникла, вже не була з нами,
десь зникла в блискавок сяйві, поміж пахощів рути.
Тітки ревно плакали — але не знали,
який смак у кохання і... для щурів отрути.

V. LISTOPAD I LISTONOSZ

Jest listopad czarny, trochę złoty,
mokre lustro trzyma w ręku ziemia.
W oknie domu płacze żal tęsknoty:
Nie ma listów! Listonosza nie ma!

Już nie przyjdzie ni we dnie, nie w nocy,
złote płatki zawiąły mu oczy,
wiatr mu torbę otworzył przemocą,
list za listem po drodze się toczy!

Listonosza zasypały liście,
serc i trąbek złocista ulewa!
ach i przepadł w zamęcie i świście
list, liść biały z kochanego drzewa!..

ЛИСТОПАД І ЛИСТОНОША

Листопад чорний і золотий трохи,
в руці мокре люстро земля трима.
За склом у вікні чути ахи та охи.
Нема листа! Листоноші нема!

Вже не прийде ні вночі ні вдень,
завіяли очі золоті листи,
і летять за вітром, як листя руде,
ті листи, що чекала ти.

Листоношу засипало листя,
що його осінь з гілля здерла!
ах! і пропав у вихорі й свисті
лист, білий лист з коханого дерева!..

VI. PAMIĄTKI

Niebieskie oczy, krągłe paciory,
kapane w niebie w dawne wieczory,
leżą w komodzie, w starej szufladzie —
kurz na nie pada, warstwą się kładzie...

Pocałowania, słodkie pieszczoty,
pachnące jeszcze wonią tęsknoty,
z dala od ludzi, z dala od zgiełku,
na dnie szuflady więdną w pudełki.

I nic już więcej, tylko dwie róże,
i jedno słowo złote i duże,
zwinione w papier leży w ukryciu —
może się przydać jeszcze raz w życiu.

УПОМИНКИ

Блакитні очі, кругле намисто,
колись у небі скупане чисто,
лежить в шухляді в старім комоді
під шаром пилу, на самім споді...

І поцілунки, пестощі ніжні
ще пахнуть тугою, але вже лишні,
здаля від галасу, здаля від люду
на дні шухляди в'янути будуть.

І вже нічого, тільки дві рожі
і одне слово, золоте й гоже,
в папір сповите, лежить в укритті
Може, придасться ще раз у житті.

VII. FOKSTROT

pocałunki z Florydy
angielskie imiona
pod gwiazdzistą banderą
murzyn w banjo bije

tańczymy czy pan chwycił mnie nagle w ramiona
tańczymy
czy rzuciłam się panu na szyję

ФОКСТРОТ

поцілунки з Флориди
англійські імена
під зоряним прапором
негр в банджо б'є

танцюємо чи пан раптом схопив мене в рамена
танцюємо
чи я кинулась пану на шию

VIII. STRACH

zmęczyłam się charlestonem ach chodźmy odpocząć
wśród parawanów chińskich gdzie się smoki droczą
o tu na tych poduszkach pod tym abażurem
lecz o czym pan rozmyśla w milczeniu ponurem
pan tak pobladł i oczy ma pan jak ze stali
Boże on chce mię objąć tak jak tam na sali

СТРАХ

стомив мене чарльстон ах ходімо спочити
між китайські паравани де дракони і квіти
ось тут під тим абажуром
та про що пан міркує в мовчанні понурім
пан так зблід а очі немов зі сталі
Боже він хоче мене обійняти як там у залі
треба ходити в масці
я пішла в масці і темній пелерині
серпами звузились
очі нестерпні
щастя мене не впізнало
і танцювало зі мною
бо не знало що це я
яку воно не терпить
і талан мене не впізнав
і теж подумав собі
чому ж я не маю вгодити
цій чужій особі

IX. LISTY (*Pani traci już wszelką powagę*)

Pani traci już wszelką powagę:
Czyha w bramie na listonosza!
Patrzy smutno, uśmiechem go błaga
jak ranny leżący na noszach.

Dni tej pani bez listów toną,
idą na dno w żalu bez granic...
aż się dziwi zmartwiony listonosz:
"Ja bym tam napisał do pani"...

ЛИСТИ

Пані та всяку повагу втрачає:
Листоношу вистежує в брамі!
Сумно дивиться, усміхом зустрічає,
а уста, мов криваві рани.

Життя тій пані непосильна ноша,
йде на дно, мов на шиї камінь...
аж дивується засмучений листоноша:
«Я б уже написав до пані...»

X. ZAGUBIONY TANCERZ

Zwiędły liście i wachlarz z piór strusich
czas ucieka jak chmura szarańczy
wszystko kończy się wcześniej niż musi
gra muzyka, lecz nie ma z kim tańczyć.

Tancerz miły odszedł w dalszą drogę
gdzie jest, nie wiem ani wy nie wiecie
jeśli tu go odszukać nie mogę
jakże znajdę go w wielkim wszechświecie.

ЗАГУБЛЕНИЙ ПАРТНЕР

Зів'яли сукні і віяло з пер струсіх
опадає час мов сарани хмара
все скінчується швидше ніж мусить
музика грає а не моя пара.

Партнер любий не стишив ходу
і я не знаю і ви не знаєте теж
якщо я його тут не знайду
то як знайду у всесвіті що без меж

XI. MISS AMERYKA

i cóż ci z tego przyjdzie żeś miss ameryką
że masz ciało wenery a twarzyczkę kotka
nie znasz mego tancerza nigdy go nie spotkasz
nie zakocha się w tobie z namiętnością dziką

on mnie wybrał i zmierzył podług swych kanonów
i rzekł że w całym świecie takiej drugiej nie ma
nie patrz na mnie z gazety tak dumnie jak z tronu
bo dla niego jednego ja jestem miss ziemia

що тобі з того що ти міс америка
що маєш котяче личко і тіло венери
ніколи не зустрінеш мого партнера
не для тебе любов його дика

він мене вибрав і змірив за своїм каноном
і сказав що у всьому світі єдина я
не дивись на мене з газети як з трону
бо для нього одного я міс земля

XII. PRZEKWITŁA TANCERKA

ta pani wciąż jeszcze tańczy
wesola jak młoda dziewczyna
lecz jest już w piękności swojej
nietrwała jak lichy jedwab
może barwy utracić na słońcu
może skurczyć się jak etamina
a wówczas powieszają ją w szafie
pośród rzeczy o które nikt nie dba

jest ona już tylko na oko
kto ją szarpnie ten ją rozedrze na zawsze
ostrożnie z nią młodzi tancerze
bo pięknie w tysiące zmarszczek
(o młodości wytrwała i dumna
o skóry jak angielskie zamsze
o twarze szerokie i twarde jak tarcze)

między dancinżem
a sercem jej starem
jest most w pasy złote i szare
jakie tam myśli się snują
jaka mądrość tam przejeżdża groźna
lecz o tym się ludziom nie mówi
bo słuchają patrząc na zegarek
a przed tym jednym co by może słuchał
musi milczeć tancerka nietrwała i trwoźna

ПЕРЕКВІТЛА ТАНЦЮРИСТКА

та пані все ще танцює
весела неначе юнка
та вже вона в своїй вроді
нетривала як шовк тандетний
може зблякнути від сонця
чи від дощу збігтися
і повісять її до шафи
між непотрібні речі

вже вона лише для ока
хто шарпне розірве назавше
обережно молоді партнери
бо лопне в тисячі зморщок
(о молодість сильна і горда
о шкіри як замші англійські
о тверді й широкі обличчя)

між дансінгом
а серцем її старим
є міст золотий і сірий як дим
які думки там снуються
яка мудрість проїздить вельможна
але людям про це не розкажеш
бо дивляться на годинник
а перед єдиним що слухав би може
мусить мовчати танцюристка нетривка і тривожна

XIII. RÓŻOWA MAGIA

Na złocistej fajercie
spalę różową różę,
czarne pióreczko kurze
i jedno ludzkie serce.

Nikogo nie otruję,
nikogo nie zabiję,
serce to jest niczyje,
jest ono tylko — moje.

Gołębia nie zaduszę,
me czary są bezkrwawe,
w czarodziejską potrawą
wrzucę mą własną duszę.

XIV. MIŁOŚĆ (WCIAŻ ROZMYŚLASZ. UPARCIE I SKRYCIE...)

Wciąż rozmyślasz. Uparcie i skrycie.
Patrzysz w okno i smutek masz w oku...
Przecież mnie kochasz nad życie?
Sam mówiłeś przeszłego roku...
Śmiejesz się, lecz coś tkwi poza tym.
Patrzysz w niebo, na rzeźby obłoków...
Przecież ja jestem niebem i światem?
Sam mówiłeś przeszłego roku...

РОЖЕВА МАГІЯ

На золотистій фаерці
спалю рожеву ружу,
чорну пір'їну тут же
і одне людське серце.

Нікому не дам отрути,
нікого мій ніж не вб'є,
серце те може бути
тільки моє.

Голуба не задушу,
чари мої не криваві,
до чародійної страви
вкину власну душу.

КОХАННЯ

Щось думаєш. Мовчиш і зітхаєш.
Дивишся у вікно на якусь сороку.
Ти ж мене над життя кохаєш?
Сам казав минулого року...

Смієшся, та щось лишаєш для себе.
Знов дивишся у вікно і до мене ні кроку.
Адже я тобі світом і небом?
Сам казав минулого року.

XV. SALAMANDRA

W piecu, wśród błysków ognistych
Salamandra, czuła i kobieca
płacze odczytując listy
czyjeś listy wrzucone do pieca.

Płomień chwycił kopertę białą!
i jakieś nazwisko się pali!
Salamandra owija się w płomienny szalik,
bo z komina nagle wichrem powiało —

XVI. SYRENY

Ogród nad morzem pachnie słodkim groszkiem,
na brzeg wpływają rozpienione treny.
W morzu płaczą syreny,
bo morze jest gorzkie...

XVII. MEWA

Tęsknota nade mną szeleszcze.
Trąca mnie skrzydłem mewim.
Czy wciąż ta sama jeszcze?
Nie wiem! nie wiem...

САЛАМАНДРА

В печі, серед полум'я і самоти,
саламандра, жіноча і ніжна,
плаче і чийсь читає листи,
читає і плаче невтішно.

І невже адресатові їх не жаль,
що так усі кинуті віялом?
Саламандра загортається в вогняну шаль,
бо з комина вихром повіяло —

РУСАЛКИ

Солодкий запах горошку все зможе,
хвилі розбиваються на скалки,
в морі плачуть русалки,
бо гірке море.

ЧАЙКА

Шелестить наді мною туга,
покружляє і знову минає.
Це та сама чи друга?
Не знаю! не знаю...

XVIII. ZMIERZCH NA MORZU

Wybrzeże coraz to bledsze
w liliowej półżalobie
i żaglowiec oparty na wietrze,
jak ja na myśli o tobie.

XIX. UPAŁ

Dni znużone jak muły wloką się po wybojach.
W żaluzje pukają kanikuły...
Upał przyszedł z ogrodu i zamieszkał w pokojach.
Ach, jak pragnę twego serca lodu...

XX. MIŁOŚĆ (Nie widziałam cię już od miesiąca)

Nie widziałam cię już od miesiąca.
I nic. Jestem może bledsza,
trochę śpiąca, trochę bardziej milcząca,
lecz można żyć bez powietrza!

XXI. SPÓŹNIONY LIST

Może kiedyś, nieoczekiwanie,
przyjdzie list ten. I nic się nie stanie.
Tylko patrząc w oczy Panu Bogu
rzeknę z cicha: "Za późno, mój Panie!"

XXII. WYBRZEŻE

Meduzy rozrzucone niedbale,
muszle, które piasek grzebie,
i ryba opuszczona przez fale,
jak serce moje przez ciebie.

СМЕРКАННЯ НА МОРІ

Сонце вже ледве світить
поміж кущів і стебел,
і вітрильник спертий на вітер,
як я на думку про тебе.

СПЕКА

Дні, як мули, тягнуться по вибоях,
в жалюзі стукають канікули...
Спека прийшла з саду і поселилась в покоях.
Ах, як прагну твого серця з льоду...

КОХАННЯ

Вже місяць. Хтось дні ті лічить.
І нічого. Ну, трохи кисну,
не то сон, не то сум на обличчі,
але можна жити й без кисню.

ЗАПІЗНІЛИЙ ЛИСТ

Терпіння моє усе переможе,
і лист прийде, та нічого не зможе,
я тихо Богу погляну у вічі
і шепну: «Надто пізно вже, Боже!»

ПОБЕРЕЖЖЯ

Медузи розкинуті смага вкрила,
мушлі перламутровий серпик
і хвилями покинута риба,
як тобою мов серце.

XXIII. PORTRET

Usta twoje: ocean rozowy,
Spojrzenie: fala wzburzona.
A twoje szerokie ramiona:
Pas ratunkowy...

XXIV. ŚLEPA

Ślepa jestem. Oślepią mnie.
Nic nie wiem, prócz, że pachną bzy.
I ustami tylko poznaję,
Żeś to nie ty...

XXV. OGRÓD

Gdy wiosna zaświta,
jest w ogrodzie raz ciemniej, raz jaśniej.
Wciąż coś zakwita, przekwita.
Wczoraj kwitło moje serce. Dziś jaśmin.

XXVI. LISTY

Do pieca, miłosny zeszycie!
Do pieca, listy — stos cały!
A żeście z ognia powstały,
więc w ogień się obróćcie!

ПОРТРЕТ

Уста твої — океан для мене.
Погляд — хвилі бурхливі навколо.
А твої широкі рамена —
рятункове коло.

СЛІША

Від весни я стала сліпою.
Все цвіте, що може цвісти.
Лиш уста не знають спокою,
бо ти вже не ти.

САД

Коли весна завітає,
Краплини на гіллі, як перел разок.
І все щось квітне, переквітає.
Вчора серце моє. Сьогодні бузок.

ЛИСТИ

До печі, сторінко остання!
Листи облітають з долонь.
Те, що з вогню постане,
Знову поверне в вогонь.

ТВОРИ БОЛЕСЛАВА ЛЕСЬМЯНА

БОЛЕСЛАВ ЛЕСЬМЯН

Болеслав Лесьмян (справжнє прізвище — Лесман) ймовірно народився 22 січня 1877 року у Варшаві (сам вказував 1878 рік як дату народження), помер 5 листопада 1937 року у Варшаві. Шкільні та студентські роки (приблизно з 1880) провів у Києві — там закінчив філологічну гімназію (1897) та юридичний факультет

Київського університету святого Володимира (1901). У 1903–1906 роках подорожував Західною Європою (перебував, зокрема, в Мюнхені, Парижі та Бретані). У Франції одружився з художницею Зофією Хилінською. У 1906–1911 роках жив у Варшаві, співпрацював із Варшавським художнім театром (1911). У 1912–1914 роках знову перебував у Франції. Під час Першої світової війни жив у Лодзі, де в сезоні 1916/1917 виконував обов'язки літературного керівника Польського театру.

В 1922 році переїхав до Замостя. У 1929 році потрапив у фінансові труднощі через зловживання його партнера, з якими боровся до кінця життя — ймовірно, лише завдяки заступництву друзів уникнув в'язниці, а борги вдалося розстрочити.

У 1933 році був обраний до Польської академії літератури, у 1935 році разом із родиною переїхав до Варшави.

Помер 5 листопада 1937 року від серцевого нападу у Варшаві; похований на Повонзківському цвинтарі.

Дебютував як поет у варшавському журналі "Мандрівник" у 1895 році. У 1912 році видав першу збірку віршів "Сад на роздоріжжі", яку критики майже повністю проігнорували. У 1920 році з'явилася збірка віршів "Лука", яка, як і попередня, не мала успіху ні серед читачів, ні серед критиків. У 1936 році опублікував ще одну поетичну книгу "Тінистий напій", а в 1938 році посмертно вийшла збірка "Лісова подія".

Творчість Лесьмяна сучасникам здавалася запізнілим відлунням «Молодої Польщі», тому від неї переважно (за винятком небагатьох, як-от Остап Ортвін) зневажливо відмахувалися. Новаторство й оригінальність його творчості не помічали, хоча саме вони з часом привели до визнання Лесьмяна найвидатнішим поетом свого часу і одним із найважливіших польських поетів ХХ століття, чия поезія викликає інтерес як дослідників літератури, так і читачів.

Цінність цієї поезії полягала насамперед у цілісній візії світу, що поєднувала систему ідей і систему поетичної мови. На відміну від ровесників, яких надихала філософія Шопенгауера та Ніцше,

Лесьмян обрав своїм провідником Анрі Бергсона. У філософії творчості Лесьмяна існує тісна відповідність між структурою мови та структурою світу.

У його творчості присутні численні неологізми, архаїзми, а також зв'язки з фольклором (на рівні лексики, синтаксису та віршових структур), що збагачують мову та поетичний світ, роблячи його унікальним і по-своєму магічним. Як писав Юліан Пшибось: "Коли я оглядаю світову поезію, то знаходжу небагато прикладів подібної героїчної завзятості в боротьбі поетичним словом за можливість іншої реальності".

Зі статті «Болеслав Лесьмян» Бартоломея Шлешинського, Факультет полоністики Варшавського університету на порталі <https://culture.pl/pl/tworca/boleslaw-lesmian>

Вірші Болеслава Лесьмяна:

- I. Ja tu stoję za drzwiami — za klonowymi
- II. Taka cisza w ogrodzie, że się jej nie oprze
- III. Śledzą nas... Okradają z ścieżek i ustroni
- IV. Zakłęcie
- V. Wyznanie
- VI. Po ciemku
- VII. Tajemnica
- VIII. Nad ranem
- IX. W malinowym chruśniaku, przed ciekawych wzrokiem
- X. Hasło nasze ma dla nas swe dzieje tajemne
- XI. Ty pierwszej mgły dosięgasz, ja za tobą w ślady
- XII. Pożarze pierśny, płomieniu ustny
- XIII. Gdy domdlewasz na łożu, całowana przeze mnie
- XIV. W polu
- XV. Co w mgłach czyni żagiel na głębinie?
- XVI. (Wracam, wracam po długiej rozłące)
- XVII. W południe
- XVIII. Dwoje ludzieńków
- XIX. Romans
- XX. We śnie

1. JA TU STOJĘ ZA DRZWIAMI — ZA KLONOWYMI,

I wciąż milczę ustami — rozkochanymi.
Noc nadchodzi w me ślady — tą samą drogą,
Pociemniało naokół — nie ma nikogo!

Od miłości zamieram — chętnie zamieram,
I drzwi twoje rozwieram — nagle rozwieram,
I do twojej alkowy wbiegam uparcie,
I przy łożu twym staję, niby na warcie!

Żaden lęk mięnie złąknie i nie wyżenie,
Nawet rąk twych po murach spłoszone cienie,
Choćbyś mnie zaklinała wszystkimi słowy,
Już ja nigdy nie wyjdę z twojej alkowy!

СТОЮ ЗА ДВЕРИМА — ЗА СТРУГАНИМИ,

Мовчу устами — закоханими.
Ніч іде слідом — та сама дорога.
Темніє навколо — нема нікого!

Від кохання завмерши, — охоче завмерши,
Двері твої відчиняю вперше.
Ти мене не вмовляй — не варто,
Бо я при ложі стану на варті

Еулу стояти в мовчанні й тремтінні.
Рук твоїх білих сполохані тіні.
Хоч би ти й Бога кликала в свідки —
Я вже ніколи не вийду звідти.

2. TAKA CISZA W OGRODZIE, ŻE SIĘ JEJ NIE OPRZE

Żaden szelest, co chętnie taje w niej i ginie.
Czerwieniata wiewiórka skacze po sośninie,
Żółty motyl się chwieje na złotawym koprze.

Z własnej woli, ze śpiewnym u celu łoskotem
Z jabłoni na murawę spada jabłko białe,
Łamiąc w drodze kolejno gałęzie spróchniałe,
Co w ślad za nim — spóźnione — opadają potem.

Chwytasz owoc, zanurzasz w nim zęby na zwiady
I podajesz mym ustom z miłosnym pośpiechem,
A ja gryzę i chłonę twoich zębów ślady,
Zębów, które niezwłocznie odsłaniasz ze śmiechem

ТИША ТАКА В САДУ, ЩО В НІЙ, ЯК В СИРОПІ

Сонячному, тоне кожен звук. Тихі тіні.

Червоняста білка скаче по соснині.

Жовтий метелик присів на золотистім кропі.

З яблуні на траву пада яблуко біле,

Глухо гупнувши наостанку, з власної волі,

По дорозі галуззя лама спорохніле,

Яке, запізнившись трохи, за ним опадає поволі,

Ти яблуко те хапаш і, надкусивши спочатку,

Потім мені з любов'ю простягаєш поспішно,

А я гризу жадливо зубів твоїх дрібну печатку,

Ти дивишся і смієшся, бо тобі смішно.

3. ŚLEDZĄ NAS... OKRADAJĄ Z ŚCIEŻEK I USTRONI,

Z trudem przez nas wykrytych. gniew nasz w słońcu pała!

Spieszno nam do łez szczęścia, do tchów woni,

Chcemy pieaszczot próbować, poznawać swe ciała.

Więc na przekór przeszkodom żrenicą bezradną

Chłoniemy się nawzajem, niby dwa bezdroża,

A, gdy powiek znużonych kotary opadną,

Czujemy, żeśmy wyszli z uścisków łoża.

Nikt tak nigdy nie patrzył, nie bywała tak blady,

I nikt do dna rozkoszy ciałem tak nie dotarł,

I nie nurzał swych pieaszczot bezdomnej gromady

W takim łożu, pod strażą takich czujnych kotar!

СЛІДКУЮТЬ НАС... ОБКРАДАЮТЬ З ГАЛЯВ, ДЕ СТЕЖКА,

З трудом нами відкрита. Наш гнів на сонці пала!
Спішно нам до сліз щастя, а вони все стежать.
Ми ж прагнемо пестоців, відкривати свої тіла.

Навперекір перешкодам, погляди ловим,
Поглинаєм себе, мов серед нічної імли,
А опустим повіки по байдужому слові,
Нам здається, що ми в обіймах на ложі були.

Так ніхто не дивився, не ставав таким білим,
Не сягав своїм тілом аж до розкоші дна,
Як тоді ми з тобою один одне любили
На тім ложі, де котари, як чуйча струна.

4. ZAKŁĘCIE

Ptaku nocny, coś bywał za świata rubieżą
I widziałeś umarłych, — mów, co czynią? — Leżą.
A co jeszcze? — Wciąż leżą bez przerw, bez wytchnienia.
Nie ma dla nich ni słońca, ni wiatru, ni cienia!
Nie modlą się, nie płaczą, nie śnią i nie wierzą —
I nic — tylko tak leżą! Nic — tylko tak leżą!

Dziewczyna, co się mojej sprzeciwia przemocy,
Niechaj w łożu obłądnym polegnie tej nocy!
Bezoporna, bezsilna, bezbronna, bezwiedna
Niechaj, grzesząc pragnieniem, leży sama jedna!
Niech nie modli się, nie śni, nie płacze, nie wierzy —
I niech tylko tak leży, — niech dla mnie tak leży!

ЗАКЛЯТТЯ

Птаху нічний, куди маршрути біжать?

- В країну мертвих. — А що вони чинять? — Лежать.

- А що ще? — Все лежать, не видючі й не сонні,

Все отак і при вітрі, й при хмарах, й при сонці,

Ні молитись не можуть, ні плакати, ні бажать,

Тільки — просто лежать, тільки — просто лежать.

Те дівча, що мені своє тіло віддати не хоче,

Хай сьогодні лежить самотою, я прошу тебе, ноче!

Безборонна, безсила, пройнята палкою жагою,

На жарких простиралах нехай простягнеться нагою

І не вірить, не молиться, по щоках сльоза не біжить —

Лиш нехай так лежить — для мене нехай так лежить!

5. WYZNANIE

Nie rań pogardą tej obcej dziewczyny,
Jej czar jest inny, niżeli twój czar.
Tyś memu ciału dreszcz w świecie jedyny,
A ona ust mi chce oddać maliny
- Czyjaż dłoń zdoła odtrącić ten dar?
Wszak tobie pierwszej tę miłość wyznaję —
Ona nic nie wie, choć czeka i śni.
Szedłbym tak do niej, jak w lasy i w gaje,
A odkąd znam ją, wciąż mi się wydaje,
Że policzone są wiosny mej dni!
Wargi ma falą w uśmiechu ozdobne,
Jaśnistym włosem polśnioną ma skroń,
Spojrzenia — pilne i z lekka żałobne,
Dłonie do twoich niechcący podobne —
Pieszcząc, pomyślę, że pieszczę twą dłoń...
Jej zakłęcz szepty nie zmienią mnie wcale,
Jej pocałunek nie rozłączy nas!
Pozwól mi odejść w ust tamtych korale,
Bym łkał przez chwilę, bym kochał niestale
Raz jeszcze jeden, ach, tylko ten raz!

ПРИЗНАННЯ

Не рань погордою цієї дівчини,
Її чар інший, ніж твій чар.
Ти моєму тілу вогонь єдиний,
А вона віддає мені уст малини —
Чия ж рука відтрутить цей дар?
Адже тобі першій про це повідаю —
Вона це бачить хіба уві сні.
Я йшов би до неї, як до річки чи гаю.
Відколи знаю її, я вже знаю,
Що полічені весни моєї дні.
Уста її — хвилі усміх погожий,
Яснисте волосся довкола скронь,
Щоки її — дві пелюстки рожі,
А долоні її на твої схожі,
Притулюся до них, як до милих долонь.
Її закляттям змінить мене важко,
Її поцілунок не розлучить нас!
Дозволь відійти, не дивись уважно,
Щоб я зарідав, щоб кохав легковажно
Ще один раз, ах, лише цей раз!

6. PO CIEMKU

Wiedzą ciała, do kogo należą,
Gdy po ciemku, obok siebie leżą!
Warga — wardze, a dłoń dłoni sprzyja —
Noc nad nimi niechętnie przemija.
Świat się trwali, ale tak niepewnie!...
Drzewa szumią, ale pozadrzewnie!...
A nad borem, nad dalekim borem
Bóg porusza wichrem i przestworem.
I powiada wicher do przestworu:
-Już nie wrócę tej nocy do boru!" —
Bór się mroczy, a gwiazdy weń świecą,
A nad morzem białe mewy lecą.
Jedna mówi: "Widziałam gwiazd losy!"
Druga mówi: "Widziałam niebiosy!" —
A ta trzecia milczy, bo widziała
Dwa po ciemku pałające ciała...
Mrok, co wsnuł się w ich ściśliwe sploty,
Nic nie znalazł w ciałach, prócz pieszczoty!

В ПІТЬМІ

Тіла знають, хто кому належить,
Коли поруч лежать без одежі,
Коли уста при устах і при очах очі,
А над ними ніч мина неохоче.
Світ триває, але так непевно!..
Дерева шумлять позадеревно!..
А над бором, над далеким бором
Бог ворушить вихром і простором,
І говорить вихор до простору:
«Не вернусь я у цю ніч до бору!»
В небі зорі якісь незвичайні,
А над морем летять білі чайки.
Одна каже: «Я бачила зорі!»
Друга: «Я — небесні простори!»
А третя сказати не схотіла;
Два палаючі бачила тіла,
І серед мороку нічного,
Крім жаги, не було в них нічого.

7. TAJEMNICA

Nikt nas nie widział — chyba te ćmy,
Co puszyścieją w przelocie.
I tak nam słodko, że tylko — my
Wiemy o naszej pieszczocie.

Młodsza twa siostra, zrywając wrzos,
Śledziła szept nasz daleki...
I mówiąc z nami, ucisza głos —
A milknąc — spuszcza powieki.

I po ogrodzie mknie wzdłuż i wszerz,
Zaprzepaszczone w swym śpiewie!
I tak nam słodko, że ona też
Wie o tym, o czym nikt nie wie...

ТАЄМНИЦЯ

Ніхто нас не бачив серед пільми,
Хоч сонце нещадно пекло.
І так нам солодко, що тільки ми
Знали, що в нас було.

Чи знає твоя молодша сестра,
Що наша любов — навіки?
Бо говорить — і голос її завмира,
А замовкне — опустить повіки.

І по саду біжить, ніби він без меж,
Її спів відчайдушне лугає.
І так нам солодко, що вона теж
Знає те, що ніхто не знає.

8. NAD RANEM

Śpisz jeszcze... Na twych rzęsach — skra drobna poranku.
Strachy snią się twej dłoni — bo i drga, i pała.
Oddychaj tak — bez końca. Czaruj — bez ustanku.
Kocham oddech twej piersi, ruch śpiącego ciała.

Ileż lat już minęło od pierwszej pieśczoży?
Ile dni od ostatniej upływa niedoli?
Co nas wczoraj — smuciło? Co jutro — zaboli?
I czy zbraknie nam kiedyś do szczęścia ochoty?

Przyjdzie noc o źrenicach zaświatowo łanich
I spojrzysz — i zabije... Polegniem — snem czynni...
Jak to? Więc musisz umrzeć tak samo jak inni?
Jak ci — choćby z przeciwka?...Pomódlmy się za nich...

ЩЕ СПИШ... ТА НА ВІЯХ У ТЕБЕ ІСКРА СВІТАННЯ.

Що сниться твоїй долоні? Що вона відігнати хотіла?
Дихай так — без кінця. Чаруй — неустанно.
Кохаю твоє дихання, кожен рух сонного тіла.

Скільки літ минуло, як ми уперше зійшлися?
Скільки лишилось до миті, яка на згадку не варта?
Що нас вчора — смутило? Що заболить — завтра?
Чи буде таке, що від пестоців нам не побліднуть лиця?

Прийде лагідна ніч, і нас вона переможе,
І скляться наші очі, наче два білі конверти.
Як це? Невже ми також маємо колись померти?
Як ті, що хоча б навпроти?.. Прости їм гріхи, Боже!..

9. W MALINOWYM CHRUŚNIAKU, PRZED CIEKAWYCH WZROKIEM

Zapodziani po głowy, przez długie godziny
Zrywaliśmy przybyłe tej nocy maliny.
Palce miałaś na oślep skrwawione ich sokiem.

Bąk złośnik huczał basem, jakby straszyl kwiaty,
Rdzawe guzy na słońcu wygrzewał liść chory,
Złachmaniałych pajęczyn skrzyły się wisiory,
I szedł tyłem na grzbiecie jakiś żuk kosmaty.
Duszno było od malin, któreś, szepcząc, rwała,

A szept nasz tylko wówczas nacichał w ich woni,
Gdym wargami wygarniał z podanej mi dłoni
Owoce, przepojone wonią twego ciała.
I stały się maliny narzędziem pieśszoty
Tej pierwszej, tej zdziwionej, która w całym niebie

Nie zna innych upojeń, oprócz samej siebie,
I chce się wciąż powtarzać dla własnej dziwoty.
I nie wiem, jak się stało, w którym okamgnieniu,
Żeś dotknęła mi wargą spoconego czoła,
Porwałem twoje dłonie — oddałaś w skupieniu,
A chruśniak malinowy trwał wciąż dookoła.

МАЛИНОВІ ХАЩІ, БАДИЛЛЯ І ТРАВИ,

Ми, сховані там не одну вже годину,
Збираємо разом достиглу малину,
І пальці у тебе від соку криваві.

Джміль часом гудів загрозливим басом,
Ржаві гудзі вигрівав лист хворий,
Звисало павутиння, комарів хори,
Кузька якась у квітці греблася.

Душно було в малині. Ти мені щось шепотіла.
І шепіт наш затихав, коли губи солоні
Я схиляв, щоб узяти з твоєї долоні
Ягоди, напоєні пахощами тіла.

І стала малина знаряддям любови,
Тієї першої, здивованої, що в цьому світі
Ще нічого не знає, сама собі світить
І знов хоче повторитись для власної дивоти.

І не знаю, як це сталося, якої миті,
Спітнілого мого чола ти торкнулась устами,
Я долоні твої схопив, соком облити,
І малинові кущі схилились над нами.

10. HASŁO NASZE MA DLA NAS SWE DZIEJE TAJEMNE:

Lampa, gdy noc już zdąży świat mrokiem owionąć,
Winna zgasnąć w tej szybie, a w tamtej zapłonąć.
Na znak ten oddech tracę. Już schody są ciemne.

Czekasz z dłonią na klamce i gdy drzwi otwiera,
Tulę tę dłoń, co jeszcze ma chłód klamki w sobie,
A ty w zamian przyciskasz moje ręce obie
Do serca, które zawsze u drzwi obumiera.

Wchodzę ciszkiem, jak gdyby krok każdy knuł zbrodnię,
Między sprzęty, co dla mnie są sprzętami czarów.
Sama ścielesz swe łóżko według swych zamiarów,
By szczęściu i pieszczotom było w nim wygodnie.

I zazwyczaj dopóty milczymy oboje,
Dopóki nie dopełnisz podjętego trudu.
Ileż w dłoniach twych pieczy, miłości i cudu!
Kocham je, kocham za to, że piękne, że twoje.

МИ СОБІ ЗНАК ПОДАЄМО ТАЄМНО.

Коли вже світ пільмою повитий,
Лампа в вікні гасне, щоб в іншому засвітити.
І я трачу віддих. На сходах вже темно.

Ти з рукою на клямці. Як двері уже відкриті,
Я долоню тулю, що ще від клямки холодна,
А ти, любові моєї голодна,
Тулиш мої обидві до серця, щоби зігріти.

Як злодій або грабіжник, я скрадаюсь беззвучно,
Помежи речі входжу, де починаються чари.
Ти стелеш ліжко в напруженому мовчанні,
Щоб пестоцям і кохання було в нім затишно й зручно.

І так мовчимо обоє та ці хвилини не марні.
Чекаємо, поки закінчиш розпочатого труду.
Потім твої долоні я цілувати буду.
Люблю їх за те, що твої, люблю їх за те, що гарні.

11. TY PIERWEJ MGŁY DOSIĘGASZ, JA ZA TOBĄ W ŚLADY

Zdążam, by się w tym samym zaprzepaścić lesie,
I tropiąc twoją bladość, sam się staję blady,
I zdybawszy twój bezkres, sam ginę w bezkresie.

A potem wzieram w oczy, by zgadnąć, czy dość ci
Omdlenia, co się nogom udziela, jak szczęście,
I twe dłonie, jak w pąki, mnę w zdrobniałe pięście,
By się w nich docałować twych chrząstek i kości.

A one wypukleją na dłoni przegibie,
Niby pestki owoców, zróżowionych znojem,
I nieśmiały do ust mych garną się wyrojem,
Zatajone w swej cieplej od pieścot siedzibie.

Ich dotyk budzi wzruszeń zaniedbanych krocie,
A ty, tuląc je w warg mych rozrzewnioną ciszę,
Dziecinniejesz w uścisku, malejesz w pieścocie,
Chwila — a już cię do snu z lat dawnych kołyszę.

**ТИ ПЕРША МЛИ ДОСЯГНЕШ, ЗА ТОБОЮ СТУПАЮ В
СЛІДИ,**

Нарешті таки встигаю, щоб зустрітися в піднебессі,
За твоєю стежачи блідністю, сам теж стаю блідий
І, здобувши твоє безкресся, гину в своїм безкрессі.

Потім дивлюся в очі, щоб збагнути, чи досить
Тобі тої млості, яка щастям сповнює ноги,
Мну долоні твої, безсило розслаблені досі,
Щоб кожну кісточку в них цілувать до знемоги.

А вони виступають на кисті згині,
Наче кісточки вишні або морелі,
До уст моїх туляться, несміло-веселі,
Зачасні в теплій від поцілунків хатині.

Від дотику їх я глибоко зітхаю,
Ти ж свого щастя укрити не вмієш,
Дитинієш в обіймах, в пестошах малієш,
Хвиля — і тебе вже до сну колихаю.

12. POŻARZE PIERŚNY, PŁOMIENIU USTNY,

Bezsenne noce, senne poranki!

Bądź pochwalony i bądź rozpustny,

Uśmiechu wiernej mojej kochanki!

Choć zasypiając, nie wie, że pieszczę,

Lecz drga opodal swymi ramiony...

Raduj mnie jeszcze i męcz mnie jeszcze,

Śnie, jej biodrami w łożu wyśniony!

ПОЖАРЕ ПЕРЕНИЙ, ПЛОМЕНЮ УСТНИЙ,

Безсонні ночі, сонні світанки,
Будь прославлений і розпусний,
Усміху вірної моєї коханки!

Десь засинає сама з собою,
Бо я зі своєю любов'ю спізнився.
Та радуй мене і катуй до болю,
Сне, що стегнам її приснився.

**13. GDY DOMDLEWASZ NA ŁOŻU, CAŁOWANA
PRZEZE MNIE,**

Chcę cię posiąść na zawsze, lecz daremnie, daremnie.

Już ty właśnie — nie moja, już nie widzisz mnie wcale.
Oczy mgłą ci zachodzą, ślepną w szczęściu i szale!

Zapodziewasz się nagle w swoim własnym pomroczu,
Mam twe ciało posłuszne, ale ciało — bez oczu!...

Zapodziewasz się nagle w niewiadomej otchłani,
Gdziem nie bywałam, nie śniwałam, choć kochałam cię dla niej!

КОЛИ МЛІЄШ НА ЛОЖІ, А НА СВІТІ ТЕМНО,
Хочу всю тебе мати, та даремно, даремно!

Ти — уже не моя, мене навіть не бачиш,
Твої очі сліпі, ти смієшся і плачеш!

Деся зникаєш далеко, серед власної ночі.
Маю тіло слхуняне — та де твої очі?

Ти сама в тому краї насолоди і блуду,
Я для нього кохав тебе, але там я не буду.

14. W POLU

Dwoje nas w ciszy polnego zakątka.
Strumień na oślep ku słońcu się pali,
W liściu, co trafił na krzywy prąd fali,
Wirując, płynie szafirowa łątka.

Nadbrzeżna trawa, zwisając, potrąca
O swe odbicie zsiwiałą kończyną,
Do której ślimak, pęczniejąc z gorąca,
Przysklepił muszlę swym ciałem i śliną.
W przerzutnym płasie znikliwsza od strzały

Płotka się czasem zasrebrzy na mgnienie.
Pod wodą — spojrzysz! — prześwieca piach biały
I mchem ruchliwym brodate kamienie.
Czemu ci głowa na dłonie opadła?
To — pachnie trawa i ten piach pod wodą —

To — wód, polśnione smugami, zwierciadła
Parują ciszą, blaskiem i ochłodą.
Tych kilku dębów ponad brzegiem liście,
Podziurawione i przeżarte chciwie
Przez gąsienice, trwają tak przejrzyscie

Nad własnym cieniem, co utkwiał w pokrzywie.
Z tej tu pokrzywy czar dębowych cieni
Zgarnę ku piersiom, co na słońce dyszą,
Ustami dotknę bezmiernej zieleni,
Stęsknionej do mnie swym sokiem i ciszą.

Do kwiatów przywrę rozpalone czoło,
Wslucham się w bąki grające i brzmiki,
I będę patrzył, jak lepkie gwoździki
Wśród jaskrów lśniąca ociekają smołą.
I będę patrzył, jak maki i szczawie

Mdleją, ciał naszych odurzone wonią,
I będę wodził twoją białą dłonią
Po wielkiej trawie, nieznaney nam trawie.

В ПОЛІ

Ми вдвох. Довкола поле і тиша,
Струмок на сонці блищить яскраво,
В нього схилились розкішні трави,
Що хвиля їх зачіпає й колише.

До травини слимак, від спеки набряклий,
Приклеїть мушлю слиною й тілом.
Листок мандрує в країні далекі —
Ось підхопило його, закрутило.

Ось зненацька воду пробрили
Плотвиці срібні, немов проміння.
Крізь воду — глянь! — там пісок білий,
Мохом рухливим бородате каміння.

Чому ти на руки голівку зронила?
То пахне трава, і пісок, і води,
То вода, то вона те диво зробила,
Диво тиші, і блиску, і прохолоди.

Ось кілька дубів. Їх зелене листя
Поїла гусінь, жирна, хаплива,
І все ж вони так гордо звелися,
А довкруг кропива, зелено-сіра.

Та з кропиви чар дубів повстане,
Його прийме моє серце спрагле,
Безмірної зелені торкнуса устами,
Що всім своїм соком до мене прагне.

Світ довкола незнаний і дикий,
Небосхил затягнувся імлою,
А я подивлюся, як липкі гвоздики
На сонці обтікають смолою.

Мліють в нашому літньому домі
Щавель і маки в сонця полоні.
І буду водити твої долоні
По великій траві, по траві невідомій.

15. CO W MGLACH CZYNI ŻAGIEL NA GŁĘBINIE?

Nic, prócz tego, że żegluje.

A co wiosna w zielonej dolinie?

Nic, prócz tego, że wiosnuje.

Czym są rany, co pierś tobie krwawią?

To amulet koralowy.

A czym łzy, co gardło twoje dławią?

To różaniec bursztynowy.

Czym ty byłeś o słońca zachodzie?

Byłem duchem, byłem ciałem.

Czemuś zabił dziewczynę w ogrodzie?

Nie zabiłem, lecz kochałem.

ЩО В МЛІ ЧИНИТЬ ВІТРИЛО НА ГЛИБИНАХ?

Та нічого, лиш вітрує.

А що весна в зелених долинах?

Та нічого, лиш веснує.

Що за краплі з грудей твоїх стікають?

Амулети коралеві.

А ті сльози, що горло стискають?

Намистини кришталеві.

Чим ти став, хоч не був спочатку?

Став я тілом, духом став.

Нащо вбив ти юне дівчатко?

Я не вбив його я кохав.

16. (WRACAM, WRACAM PO DŁUGIEJ ROZŁĄCE)

Wracam, wracam po długiej rozłące —
Dłonie twoje, niecierpliwe, lgnące.

Wszystko dawne, a niby na nowo —
Drogi oddech-znajomy ruch głową...

Znów prowadzisz przez wszystkie pokoje,
I idziemy, idziemy oboje...

Nowej sukni nie postrzegłem wcale —
Śmiech Twój dzwoni, że patrzę niedbale.

Pokazujesz dłonią niespodzianie
Nowe w kwiaty obicia na ścianie

I list do mnie zaczęty na stole —
"Pełen żalu ... Niech leży ... Tak wolę".

Okno nagle otwierasz w głąb nieba —
Niepotrzebnie, a właśnie tak trzeba.

Dłoń ma tulisz do serca, więc słyszę,
Jak uderza,- choć w ustach masz ciszę...

I w tej ciszy, w straszliwym milczeniu
Skoń mi, płacząc, składasz na ramieniu.

(ПОВЕРТАЮ ПО ДОВГІЙ РОЗЛУЦІ)

Повертаю по довгій розлуці —
Твої руки до мене зірвуться.

Все нове і те саме: ті ж рухи,
Рідний подих, кохані руки.

Знов ведеш крізь усі покої,
Ми ідемо, ідемо в спокої.

Ти лукаво смієшся: знову
Не помітив сукню-обнову.

Ще один мені подарунок:
Це шпалер новий візерунок.

Лист до мене, що в ньому жалі.
«Хочу так... хай лежить... на столі...»

Відчиняєш вікно просто неба
Без потреби, а власне так треба.

Мою руку поспішно ловиш —
І до серця, й ні слова не говориш.

Раптом тулишся з плачем до мене,
Похиляючи скронь на рамена.

17. W POŁUDNIE

Wzdłuż chat, ponad strzechami
Południa żar zawzięty
Widomie drga i mam
Niepochwytnymi pręty...

Wśród zielonych muraw
Schną rosy ciemne ślady,
Samotnej studni żuraw
Patrzy w dalekie sady.

Na przeciwległe wzgórze
Głóg wpęzły i berberys
Poprzez słoneczne kurze
Gałęzi rzuca przerys.

Południe samo siebie
Roztrwania w oman senny...
Niebem prześwieca w niebie
Przezroczy księżyc dzienny.

Znienacka w drzew gęstwinie
Wiśnia się płoni smagle — —
O, teraz, w tej godzinie
pokochać — — kogoś — — nagle!...

Ten znój z błękitem w znowie
Dech piersiom tak utrudnia!
Zachciało się mej głowie
Śnić miłość wśród południa!

ОПОЛУДНІ

Солом'яні стріхи похилі,
Полудня завзятий жар,
Тремтіння на небосхилі,
Де землі і неба межа...

Серед трави-зелениці
Сохнуть темні роси сліди,
Журавель біля криниці
Задивився в далекі сади.

18. DWOJE LUDZIENKÓW

Często w duszy mi dzwoni pieśń, wyłkana w żalobie,
O tych dwojgu ludzienkach, co kochali się w sobie.

Lecz w ogrodzie szept pierwszy miłosnego wyznania
Stał się dla nich przymusem do nagłego rozstania.

Nie widzieli się długo z czyjejś woli i winy,
A czas ciągle upływał — bezpowrotny, jedyny.

A gdy zeszli się, dłonie wyciągając po kwiecie,
Zachorzeli tak bardzo, jak nikt dotąd na świecie!

Pod jaworem — dwa łóżka, pod jaworem — dwa cienie,
Pod jaworem ostatnie, beznadziejne spojrzenie.

I pomarli oboje bez pieśnyczoty, bez grzechu,
Bez łzy szczęścia na oczach, bez jednego uśmiechu.

Ust ich czerwień zagasła w zimnym śmierci fiolecie,
I pobledli tak bardzo, jak nikt dotąd na świecie!

Chcieli jeszcze się kochać poza własną mogiłą,
Ale miłość umarła, już miłości nie było.

I poklękli spóźnieni u niedoli swej proga,
By się modlić o wszystko, lecz nie było już Boga.

Więc sił resztą dotrwali aż do wiosny, do lata,
By powrócić na ziemię — lecz nie było już świata.

ДВОЄ ЛЮДИНЯТОК

Все в душі моїй дзвонить пісня, з жалю зіткана,
Про двох людиняток і їхнє кохання.

Коли вперше несміло зустрілися руки,
Це примусом стало для їх розлуки.

Не стрічалися довго з чиєїсь провини,
А час утікав, неповторний, єдиний.

А як знову зустрілися, в зелені, в цвіті,
Захворіли так дужо, як ніхто ще на світі.

Попід кленом дві тіні, попід кленом два ліжка,
Попід кленом остання безнадійна усмішка.

І померли обоє смерть стяла їх нещадна —
Без одного цілунку, без сльозини від щастя.

І уста їх зів'яли, журбою повиті,
І поблідли так дуже, як ніхто ще на світі.

Ще по смерті надіялись на щасливе спіткання,
Так кохання померло. Не було вже кохання.

Тож уклякли обоє, щоб молитись до Бога.
Але Бога не стало. Не було вже нічого.

Тож до літа терпіли земляне своє ложе,
Щоб вернутись на землю. Та землі не було вже.

19. ROMANS

Romans śpiewam, bo śpiewam! Bo jestem śpiewakiem!
Ona była żebraczką, a on żebrakiem.

Pokochali się nagle na rogu ulicy
I nie było uboższej w mieście tajemnicy...

Nastąpiła noc majowa, gwiazdziście wesola,
Siedli ramię z ramieniem na stopniach kościoła.

Ona mu podawała z wyrazem skupienia
To usta do pieszczoty, to chleb do gryzienia.

I tak śniąc, przegryzali pod majowym niebem
Na przemian chleb pieszczotą, a pieszczotę chlebem

Dwa głody sycili pod opieką wiosny:
Jeden głód ten żebraczy, a drugi miłosny.

Poeta, co ich widział, zgadł, jak żyć trzeba?
Ma dwa głody, lecz brak mu dziewczyny i chleba.

РОМАНС

Романс співаю, бо співаю! Бо я співак!
Вона була жебрачка, і він жебрак.

Покохалися біля чужої кам'яниці,
В місті не було убогішої таємниці.

Ніч настала травнева, зоряна і весела,
Коли вони сіли обоє на східцях костела.

Вона йому подавала і при тому сміялася лунко —
То для їдження хліб, то уста для цілунку.

Місячне сяйво їх голови немов оточило німбом.
Хліб заїдали любов'ю, потім любов хлібом.

Так удвох сиділи, коли місяць був повний,
І ситили дна своїх голоди жебрачий і любовний.

Це бачив один поет, та була своя в нього хиба:
Два голоди мав, та не мав дівчини й хліба.

20. WE ŚNIE

Śniesz mi się obco. Dal bez tła,
Wieczność się w chmurach błyska.
Lecimy razem. Mgła i mgła!
Bóg, ciemność i urwiska.

Do mgły i mroku naglisz mnie
I szepcesz zgrzana lotem: —
«Toć ja się tobie tylko śnię!
Nie zapominaj o tem»...
Nie zapominam. Mkniemy wzwyż

Do niewiadomej mety.
O, jak ty trudno mi się śniesz!
O, jawo moja, gdzie ty?

УВІСНІ

Снишся чужою. Даль без тла,
Вічність, хмар вировища.
Летимо разом. Мла і мла!
Бог, темнота і урвища.

До темряви ти наглиш мене
І шепчеш, моя тривого:
«Ще ж я лише снюся. Не
Забувай того!»

Не забуваю. Шляхи трудні
До невідомої мети.
О, як же важко ти снишся мені!
О яво моя, де ти?

ТВОРЧИЙ ДОРОБОК КАЗІМЕЖА ПШЕРВИ-ТЕТМАЄРА

КАЗІМЕЖ ПШЕРВА- ТЕТМАЄР

Поет, прозаїк, новеліст, драматург. Народився 12 лютого 1865 року в Людзьмежу, помер 18 січня 1940 року у Варшаві.

Народився в заможній землевласницькій родині — його батько, Адольф Тетмаєр, був депутатом Крайового сейму Галичини, землевласником і маршалком Новотарського повіту. Його старшим зведеним братом був художник Владзімеж Тетмаєр.

У 1883 році, після продажу сільського маєтку, родина Тетмаєрів переїхала до Кракова, де майбутній поет навчався в гімназії. У 1884 році розпочав навчання на філософському факультеті Ягеллонського університету. Жив у Кракові та Закопаному, а також здійснював численні поїздки Європою — до Італії, Швейцарії, Франції та Німеччини. Під час Першої світової війни був ідеологічно пов'язаний із Легіонами, редагував журнал

"Національна праця" та організував Комітет оборони Спиша, Орави і Підгір'я.

Після війни оселився у Варшаві, у 1921 році був обраний президентом Товариства літераторів і журналістів, у 1928 році нагороджений літературною премією міста Варшави, а в 1934 році призначений почесним членом Польської академії літератури. Психічне захворювання та втрата зору унеможливили творчість протягом останніх десятиліть життя.

У 1939 році, після початку війни, був позбавлений підтримки та виселений з готелю "Європейського", де мав забезпечене утримання та житло. Незабаром після цього помер у лікарні.

За справжній початок творчості Тетмаєра вважають видану в 1891 році збірку "Поезії" — том, який, крім характерних для пізнішої творчості молодопольських віршів, містив численні твори на соціальну тематику. Випущені в 1894 році "Поезії. Серія друга" принесли йому велику славу та популярність, яку зміцнила видана в 1898 році "Поезії. Серія третя".

Почуття декадансу кінця століття виразилося у відомому творі "Кінець XIX століття", а захоплення мистецтвом — у знаменитому вірші "Evviva l'arte". У громадській думці він став уособленням модерністського поета, що відобразилося в зображенні його як Поета у п'єсі "Весілля" Виспянського, поставлений у 1901 році. У наступних чотирьох серіях своїх "Поезій", виданих у 1900–1912 роках, він продовжував багато з вищезазначених мотивів, але відходив від прямих ліричних зізнань на користь вираження тих самих настроїв через образні еквіваленти та настроїно-символічну лірику.

Тетмаєр надав нову, сміливу для того часу форму своїм еротикам, розриваючи з віковою стриманою традицією офіційної польської поезії, сміливо описуючи любовні сцени та об'єктивно зображуючи жіночі тіла, показуючи кохання не лише як гедоністичне бажання насолоди, а й як джерело заспокоєння та втечі від власного існування, а навіть як спосіб вирватися з декадентських настроїв.

Його вважали одним із найбільших співців краси Татр. Гірська

природа надихала його численні вірші, часто слугувала заспокоєнням і втечею від меланхолії, як і краса гуральської говірки, міцність народу та його розбійницькі герої. У 1912 році видав "Легенду Татр" — два історичні романи про селянський світ, а в 1913–1917 роках — історичний твір "Кінець епопеї" про часи наполеонівських війн, який мав на меті змагатися з "Попелами" Жеромського.

Казімеж Пшерва-Тетмаєр досить швидко здобув велику славу, але вона тривала недовго — хоча ще в 1912 році з великою помпою відзначали двадцятип'ятиліття його творчості, з того часу його популярність неухильно спадала, що було пов'язано також із погіршенням психічного здоров'я. Тадеуш Бой-Желенський у посмертному спогаді написав:

"Для світу він помер давно — понад чверть століття тому. Нездоланна хвороба відгородила його від людей завісою переслідувальних ілюзій."

Зі статті «Казімеж Пшерва-Тетмаєр» Бартоломея Шлешиньського, Факультет полоністики Варшавського університету на порталі <https://culture.pl/pl/tworca/kazimierz-przerwa-tetmajer>

Вірші Казімежа Пшерви-Тетмасра:

1. Ekstaza
2. Są takie chwile
3. Z kolumny skalnej...
4. Dla rymu
5. Dziś
6. I jeden atom powietrza znów dwoje
7. Lubię, kiedy kobieta...
8. Czemu ty, słońce, świecisz
9. Szukam cię — — a gdy cię widzę
10. Z pamiętnika
11. W tę cichą senną, wonną noc majową

1. EKSTAZA

Nie widzę, słucham cię oczyma, biała!
Nagości twojej linie i kolory
W hymn mi się jeden łączą różnowzory,
W muzykę kształtu, w pieśń twojego ciała.

Melodią jesteś i harmonią cała!
Rzucona kędyś w dalekie przestwory,
Jako przelotne świecisz meteory —
Pieśń twej piękności promienieje, pała.
Komu się zjawisz taka, pójdzie dalej

Z twarzą od świata odwróconą, senną —
Tak ci rzeźbiarze, co Wenus promienną
Niegdyś w paryjskim marmurze kowali,
Chodzili cisi, senni, między ludem —
Oni widzieli cud i żyli cudem.

ЕКСТАЗ

Я тебе очима слухаю, біла!
Нагоди твоєї лінії і барви
звучать, як гімн рожево-барвний,
музика форм, пісня твого тіла.

Ти мелодія і гармонія ти!
Кинута кимось в безмежні простори,
ти летиш і світиш, як метеори,
отож у красі своїй далі лети.

Кому ти з'явишся, стане білий,
сонний, задуманий буде ходити,
як ті різьбярі, що торс Афродіти

з пароського мармуру колись різьбили
і тихі, сонні ходили між людом,
бо чудо творили і жили тим чудом.

2. SĄ TAKIE CHWILE

Są takie chwile, gdy się nie śmie badać
swej własnej duszy, bo się człowiek lęknie,
że ani jednej nie znajdzie w niej struny,
co potracona, jeszcze czysto dźwięknie.

Lecz trzeba tylko jednego spojrzenia
pełnymi wielkiej miłości oczyma,
by w akord związać wszystkie struny duszy...
Potrzeba jednych oczu — lecz ich nie ma!

Є ТАКІ ХВИЛИНИ...

Є такі хвилини, коли ти боїшся
у власну душу зирнути до дна,
бо здається, яку там струну не порушиш,
чисто не забринить ні одна.

Лиш треба очей, єдиних у світі,
щоб ними дивилась любов сама,
і забринить душа ув акорді,
єдиних очей але їх нема!

3. Z KOLUMNY SKALNEJ...

Z kolumny skalnej patrząc w toń błękitu
w złotego słońca promiennej ozdobie,
brałem kawałek twardego granitu
z myślą o tobie.

W cichej dolinie, gdzie srebrzysta rzeka
wali się z szumem w głąb przepaści ciemną,
gdym zrywał kwiaty, choć wówczas daleka,
ty byłaś ze mną.

Dziś, gdy godzina rozstania wydzwoni,
nie dam kamienia, bukietu nie splecę,
dam ci coś więcej, bo z serca, nie z dłoni:
żal i tęsknotę...

ЗІ СКЕЛІ...

Зі скелі споглядав глибінь блакитну,
де сонце промені злотисті стеле,
я брав шматок твердуючого граніту
з думкою про тебе.

В долині тихій, де стояв лелека
над річкою, окрасою земною,
я квіти рвав, і хоч тоді далека,
та ти була зі мною.

Сьогодні, як пробив нам час розлуки,
на пам'ять мого серця дар поспішний,
його дали не скеля і не луки,
жаль неутішний.

4. DLA RYMU

I

Kocham cię, światło! Na moje źrenice
zlewasz się falą; nurzam się w niej, tonę,
oczy ku tobie wznoszę roz tęsknione,
na twej jasności promienną mgławicę.

Kocham cię, jasna! Patrę na twe lice,
oczu szafiry rzęsą ozłoczone,
na krasę twoich ust patrę i płonę,
tym więcej pragnąć, im więcej się sycę...

Kiedy mię światło fala opromienia,
zda mi się, czuję twoje uściśnienia,
a gdy w ramiona ciebie, jasna, chwytam:

Cała mi światła płonie świat ozdoba
i sam już nie wiem i sam siebie pytam:
czyś ty jest światłem? czy światło jest tobą?

II

Pójdziemy razem na gięte przełęcz
oblękitnionych gór nad morską tonią;
pójdziemy słuchać jak w oddali dzwonią
fale od skał się rozbryzgując w tęczę.

Pójdziemy patrzeć jak się na pajęcze
lotne mgieł łodzie blaski słońca kłonią
i za okrętów białym żaglem gonią,
za ciemne morskich rubieży obręcze.

Pójdziemy patrzeć, kędy wśród lazuru
marzącej wody Capri się promieni
błyszcząca ściana skalistego muru...

Serca nam usną, a dusze zatoną

w jakiejś niezmiernej, świetlanej przestrzeni,
w słonecznych omdleń ciszę nieskończoną...

III

A kiedy będziesz moja żoną,
umiłowaną, poślubioną,
wówczas się ogród nam otworzy,
ogród świetlisty, pełen zorzy

Rozwonią nam się kwietne sady,
pachnieć nam będą winogrady,
i róże śliczne i powoje
całować będą włosy twoje.

Pójdziemy cisi, zamyśleni,
wśród złotych przymgłeń i promieni,
pójdziemy wolno alejami,
pomiędzy drzewa, cisi, sami.

Gałązki ku nam zwisać będą,
narczyży pięć się srebrną grzędą
i padnie biały kwiat lipowy
na rozkochane nasze głowy.

Ubiorę ciebie w błękit kwiatów,
niezapominajek i bławatów,
ustroję ciebie w paproć młodą
i świat rozświetlę twą urodą.

Pójdziemy cisi, zamyśleni,
wśród złotych przymgłeń i promieni,
pójdziemy w ogród pełen zorzy,
kędy drzwi miłość nam otworzy.

IV

Idą błękitne, ciche, zamyślone
przez sfer milczące skrysztalone tonie,

lotne jak blaski, powiewne jak wonie,
idą błękitne, ciche, zamyślane —

idą błękitne, ciche, zamyślane,
gdy śnieg w miesięcznym seledynie płonie
i góry błyszczą w szafirów oponie,
idą błękitne, ciche, zamyślane...

idą błękitne, ciche, zamyślane,
jak przez wikliny ponadbrzeżne wiotkie
światła słoneczne z wody, jasne, słodkie,

jak z dali fletów dwa dźwięki pastusze:
ku sobie nasze rozkochane dusze
idą błękitne, ciche, zamyślane.

V

Widzę kraj jakiś w oddali, w oddali,
kraj z mgły przejrzystej, z rozkołysań sosny,
z letnich południ i z porannej wiosny,
z cisz szmaragdowych na łąk ciemnej fali,

z blasków, gdy słońce morze rozpali,
z majowych nocy zadumy miłosnej,
z drgnień dzwonek polnych, z rozmowy półgłosnej
limb zamyślonych wśród milczącej hali...

Widzę kraj taki jak przez modro-złotą
gazę, co wiesz się na młodym gaju,
drżąca i cicha, pajęczna i zwiewna...

To kraj twej duszy, z tego ona kraju,
obłękitniona mych marzeń tęsknotą
spłynęła ku mnie, promienna i śpiewna...

ДЛЯ РИМИ

1

Люблю тебе, світло! В моїх зіницях
ти відбиваєшся, я в тобі поринаю,
я стужив за тобою, а тепер не знаю:
ти в імлі чи ти в блискавицях?

Люблю тебе, ясна? Моя білолиця!
Повіка синь очей обіймає.
На красу твоїх уст дивлюсь, і діймає
спрага мене, і не можу напитись.

Коли ж мене хвиля світла обійме,
здається мені: це твої обійми,
коли ж тебе в обійми хватаю,

весь світ укрива золотою габою,
і я вже не знаю, і себе питаю:
чи ти є світлом? чи світло тобою?

2

Підемо разом на морське узбережжя,
де берег гористий гнеться дугою,
де розбиваються райдугою
хвилі, і шумлять, і плинуть з безмежжя.

Підемо дивитись, як хвилю мережать
вітрильники білі. Їхньою грою
я розтривожену душу загою.
Там сонячних променів стелеться стежа.

Підемо дивитись, де серед сині
замріяних хвиль промениться Капрі,
його береги, мов блискучі стіни.

Серця нам замруть, а душі полинуть

в якійсь світляній велетенській краплі,
так воно буде вічно й віднині.

3

А коли ти будеш моєю дружиною,
вже пошлюбленою, єдиною,
тоді відкриються нам сади
і ми з тобою підемо туди.

Дерева в цвіті нам будуть раді,
нам будуть пахнути виногради
і рожі прегарні, а солов'ї
там цілуватимуть коси твої.

Так підемо, задумані й тихі,
в сонячних променях й тиші,
потім підемо в нічній п'їтми
поміж деревами тихі й самі.

Галуззя над нами намети прозорі,
нарциси сіяють, як срібні зорі,
і буде білий липовий цвіт
на розкохані голови падати з віт.

Я буду тебе в блакить сповивати
незабудок, волошок, блаватів,
в папороті листя. І врода твоя
наче зоря, весь світ осія.

Так підемо, задумані й тихі
серед сонячних променів і тиші
в повні зорі квітучі сади,
любов нам відкриє двері туди.

4

Ідуть повільні, тихі, замріяні
і несуть таємницю під віями,

миттеві, як блиск, ароматом овіяні,
ідуть повільні, тихі, замріяні —

ідуть повільні, тихі, замріяні
в місячнім сьйві, поміж зав'ями
зеленавих снігів, під дерев віялом
ідуть повільні, тихі, замріяні...

Ідуть повільні, тихі, замріяні,
наче крізь прибережні шувари,
де сонячні промені чинять чари,

і чути здалека два звуки сопілки,
що душі розкохані кличуть до спілки,
ідуть повільні, тихі, замріяні.

5

Бачу край якийсь в далині, в далині,
край з мли прозорої, колихань сосни,
з літнього полудня і ранньої весни,
де шмарагд лугів бачиться мені,
з блисків, де сонце в морі на дні,
з ночей травневих, що шумлять: «не засни!»,
з дзвінків польових, мов неголосних,
де Гірські верхів'я сіяють ясні.
Бачу той край крізь синьо-золоту
вуаль, що окутала молодий гай,
тремтяча і тиха, прозора й повівна...
Душа твоя звідти, то її край,
я так собі витужив мрію ту,
що плине до мене, промінна і співна.

5. DZIŚ

Dawniej się trzeba było zużyć, przeżyć,
by przestać kochać, podziwiać i wierzyć;
dziś pierwsze nasze myśli są zwątpieniem,
nudą, szyderstwem, wstrętem i przeczeniem.

Dzieci krytyki, wiedzy i rozwagi,
cudzych doświadczeń mając pełną głowę,
choćby nam dano skrzydła Ikarowe,
nie mielibyśmy do lotu odwagi.

My nie tracimy nic, bośmy od razu
nic nie przynieśli — — i tylko nam bywa
tak źle, że na złe takie brak wyrazu,
a serce pęka w nas i we krwi pływa

НИНІ

Раніше треба було споневіритись,
щоб розкохати, у всьому зневіритись,
нині вже перша є думка єхидною,
сумнівом чи підозрою огидною.

Діти критики, знань і розваги,
чужого досвіду в нас ціла скриня,
і хоч дали б нам Ікара крила,
ми для лету не мали б відваги.

Ми нічого не втрачаєм, землі
не принесли нічого, тільки буває
так нам зле, що нема на те слів,
і тріскає серце, і кров'ю спливає.

6. I JEDEN ATOM POWIETRZA ZNÓW DWOJE

naszych spokojnych ust sobą obdzielił,
i jeden spływa na dwie nasze głowy
obok leżące, promień księżycowy
i dziś my razem, znów razem oboje,
o czym śnić wczoraj bym się nie ośmielił...
Przed własnym szczęściem tak zdumiony stoję.
jak by mi nagle przed stopą wystrzelił
słup ognia — — i szedł w niebieskie sklepienia
i stał się niebu filarem z płomienia...

... І ОДИН АТОМ ПОВІТРЯ ЗНОВ ДВОЄ

наших тихих уст собою обділив,
і на дві наші голови в нічні години
спливає місячний промінь єдиний,
і сьогодні ми поруч, знов поруч обоє,
про що я і мріяти вчора не смів.
Я від щастя німію. Що я накоїв?
Ніби нагло кору земну пробив
стовп вогню і став під небес склепінням,
і небо підпер своїм промінням.

7. LUBIĘ, KIEDY KOBIETA...

Lubię, kiedy kobieta omdlewa w objęciu,
Kiedy w lubieżnym zwisa przez ramię przegięciu,
Gdy jej oczy zachodzą mgłą, twarz cała blednie,
I wargi się wilgotne rozchylą bezwiednie.

Lubię, kiedy ją rozkosz i żądza oniemi,
Gdy wpija się w ramiona palcami drżącemi,
Gdy krótkim, urywanym oddycha oddechem,
I oddaje się cała z mdlejącym uśmiechem.
I lubię ten wstyd, co się kobiecie zabrania

Przyznać, że czuje rozkosz, że moc pożądania
Zwalcza ją, a sycenie żądz oszalenia,
Gdy szuka ust, a lęka się słów i spojrzenia.
Lubię to — i tę chwilę lubię, gdy koło mnie
Wyczerpana, zmęczona leży nieprzytomnie,

A myśl moja już od niej wybiega skrzydlata
W nieskończone przestrzenie nieziemskiego świata.

ЛЮБЛЮ, КОЛИ ЖІНКА...

Люблю, коли жінка в обіймах звисає,
коли її погляд за млою згасає,
коли перегнувшись в мої рамена,
устами безвладно спішить до мене.

Люблю, коли з розкоші й жаги зніміло
тремтячими пальцями впивається в тіло,
і подих короткий стає і рваний,
і ми разом досягаєм нірвани.

І той сором люблю, при которому жінка
соромиться визнать, що кожна жилка
бринить в ній жагою, а вона, немова,
шукає лиш уст, а лякається слова.

Люблю це, а також люблю ті хвилини,
коли в неї сили вже ані краплини,
а думка моя вже від неї тікає
і чогось у світах позаземних шукає.

8. CZEMU TY, SŁOŃCE, ŚWIECISZ

i budzisz życie?...

Czemu ty, wielka wodo,
budzisz tęsknotę?...

Czemu ty, wietrze górski,
smutkiem przepelniasz?...

Czemu się dwoje ludzi
spotyka z sobą?...

Czemu się serca z sobą
uściskiem wiążą?...

Czemu się smutek rzeką
na ludzi toczy?...

ЧОМУ ТИ, СОНЦЕ, СВІТИШ

і будиш життя?..

Чому ти, водо велика,
будиш в нас тугу?..

Чому ти, вітре, що з гір,
сповняєш смутком?..

Чому тих людей двоє
мусять зустрітись?..

Чому серця між собою
в обіймах в'яжуть?..

Чому, як ріка повновода,
приходить смуток?..

9. SZUKAM CIĘ — — A GDY CIĘ WIDZĘ
udaję, że cię nie widzę.

Kocham cię — — a gdy cię spotkam
udaję, że cię nie kocham.

Zginę przez ciebie — — nim zginę
krzyknę, że ginę przypadkiem...

ШУКАЮ ТЕБЕ А КОЛИ ПОБАЧУ,
прикидаюся, що не бачу.

Кохаю тебе а коли спіткаю,
прикидаюся, що не кохаю.

Загину для тебе але до того гукну,
що гину випадково.

10. Z PAMIĘTNIKA

Śpij, moje serce — — — — nic już nie zakłóci
spokoju twego, ciszy i martwoty — — — -
ona odeszła i nigdy nie wróci.

Śpij, serce moje — — dla ciebie świt złoty
raz tylko błysnął i wnet zgasł w pomroku,
I nie zostawił nic, oprócz tęsknoty.

Ona odeszła — — i nawet w jej oku,
co było w duszy jej, nie wyczytałem — — — -
śpij, serce moje, w ciemnym snów obłoku.

Niech krew się burzy morzem rozszalałem,
niech pierś pragnienia płomieniami dyszy,
niech mózg goreje wyobraźni szalem:

ty śpij, me serce, w niezmaconej ciszy.

ЗІ ЩОДЕННИКА

Спи, моє серце, не проклянуться зерна
любові в пустелі твоїй спопелілій —
вона відійшла і ніколи не верне.

Спи, моє серце, для тебе світ білий
раз тільки блиснув і згас серед ночі,
і лишив тільки біль знавіснілий.

Вона відійшла я дивився їй в очі,
та що там в душі хто її зрозуміє —
спи, моє серце, в темних снів оболочці.

Хай кров океаном бурхливим шаліє,
хай груди бажання несповнене душить,
хай мозок уявою паленіє:

ти, серце, спи, сон ніщо не порушить.

11. W TĘ CICHĄ SENNĄ, WONNĄ NOC MAJOWĄ

czuję twe ręce ponad moją głowę —
słonią mi świat...

O! gdyby więcej pod rękoma twemi
niepomnieć życia i siebie i ziemi
i złud i strat...

В ЦЮ ТИХУ СОННУ НІЧ ВЕСНОЮ

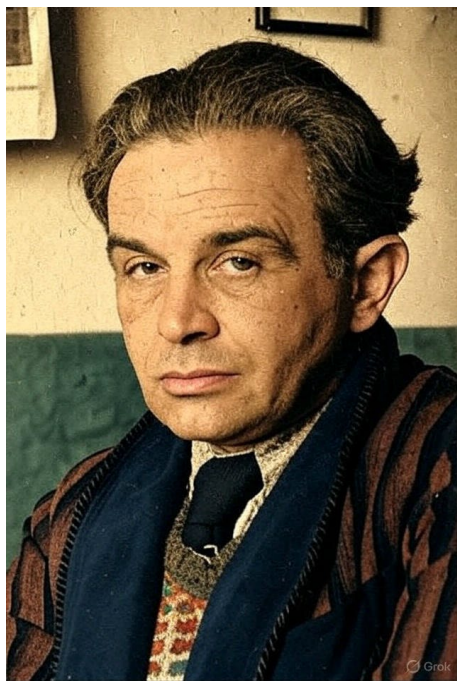
руки твої летять наді мною —
і я їм рад.

О! Якби могли твої рамена
забрати спогади від мене
всіх злуд і втрат...

СПАДЩИНА КОНСТАНТИ ІЛЬДЕФОНСА ГАЛЧИНСЬКОГО

КОНСТАНТИ ІЛЬДЕФОНС ГАЛЧИНСЬКИЙ,

син Константи та Ванди з Лопушанських, народився 23 січня 1905 року у Варшаві. Батько був залізничним техніком, і в 1914 році на весь період війни родину Галчинських евакуювали до Москви, де майбутній поет ходив до школи, добре опанував російську мову та познайомився з творчістю поетів-символістів і футуристів; під їхнім впливом написав свої перші твори, але ці спроби не збереглися. З 1918 року Константи знову жив у Варшаві.

Інші важливі місця перебування: Берлін (1931–1933: робота в консульстві; спроба перетворитися з поета-цигана на чиновника-референта), Вільнюс-Заріччя (вул. Млинова, 2), згаданий Анін, табори для військовополонених у Німеччині, зокрема міжнародний табір в Альтенграбові під Магдебургом (Stalag XI A), а після звільнення американською армією у квітні 1945 року — короткі перебування в Гекстер над Везером, у Меппені біля голландського кордону, у Парижі, Брюсселі та Римі, де вийшло друге (після "Поетичних творів" 1937 року), відносно повне видання його "Віршів" (1946). Галчинський у березні 1946 року повертається до країни, до дружини Наталії (уроджена Авалова, з якою одружився 1 червня 1930 року) та доньки Кіри. Мазурсь-

ка природа виявила до відкинутого та публічно затаврованого поета надзвичайну милість, щедрість і любов. Вона повернула йому внутрішню тишу, душевну рівновагу, віру в кращий світ і людей, пробудила нову хвилю натхнення... Наступні роки принесли кілька ліричних віршів. найпопулярніший, найохочіше, найживіше і найлегше сприйманий польський поет. Цей плебейсько-еклектичний поет, який не прагнув чистоти стилю, інтелектуалізму та авангардної "сучасності" засобів, був сучасним і ефективним? Таємниця, здається, криється більше в особистості, ніж у майстерності, у спонтанності, ніж у методи. Вірші без пози і гри, природні, як рух на свіжому повітрі, як прогулянка з собаками, як купання, що очищає від гріхів світу, як вільне дихання... Константи Льдефонс Галчинський помирає раптово і невчасно, передчасно і ніби незаслужено; після двох перенесених інфарктів (у 1948 і 1952 роках), він помирає у Варшаві 5 грудня 1953 року.

Зі статті «**Константи Льдефонс Галчинський**» Тадеуша Стефанчика, грудень 2006 на порталі <https://culture.pl/pl/tworca/konstanty-ildefons-galczynski>

Вірші Константи Льдефонса Галчинського:

1. Dzika róża
2. Długom błądził i szukał
3. Siódme niebo
4. Oto widzisz, znowu idzie jesień —
5. We śnie
6. Już kocham cię tyle lat
7. Pyłem księżycowym być na twoich stopach
8. O wróbelku
9. Gdy próg domu przestępujesz
10. Pochylony nad mym stołem
11. Ile razem dróg przebytych?
12. Atramentem z serca mojego
13. Anińskie noce
14. Modlitwa do Anioła Stróża
15. Powrot do Eurydyki

1. DZIKA RÓŻA

Za Dzikiej Róży zapachem idź
na zawsze upojony wśród dróg —
będzie cię wiódł jak czarodziejski flet
i będziesz szedł, i będziesz szedł,
aż zobaczysz furtkę i próg.

Dla Dzikiej Róży najcięższe znieś
i dla niej nawiewaj modre sny.
Jeszcze trochę. Jeszcze parę zbóż.
I te olchy. Widzisz. I już —
będzie: wieczór, gwiazdy i łązy.

O Dzikiej Róży droga śpiewa pieśń
i śmieje się, złoty znacząc ślad.
Dzika Róžo! Świecisz przez mrok.
Dzika Róžo! Słyszysz mój krok?
Idę twój zakochany wiatr.

ДИКА РОЖА

За Дикої рожі запахом іди
назавжди захмелений серед доріг —
чарівна флейта тебе поведе,
і будеш іти аж туди, де
побачиш хвіртку і поріг.

Для Дикої Рожі найважче знеси
і сни блакитні для неї навій.
Ще трохи. Крізь лани у шумі колось.
Повз вільхи. Бачиш? І ось —
буде: вечір, зорі і сльози з-під вій.

Про Дику Рожу лунають пісні,
і слід золотий мені світить.
Дика Рожо! Сяєш крізь морок!
Дика Рожо! Чуєш мій крок?
Іду — твій закоханий вітер.

2. DŁUGOM BŁĄDZIŁ I SZUKAŁ

Długom błądził i szukał, świat mnie zalewał jak woda,
pełen stworów dziwacznych, niksów, wodników, rusałek,
aż pewnego wieczoru znalazłem, czego szukałem —
żonę pochmurnooką, małego, słodkiego kobolda.

Gdy pada z deszczem zmrok, gdy męczy mnie nuda i trwoga,
gdy strach pospołu z psalmistą tak spijam, jak ciemne wino,
splatam za wierszem wiersz jak wianek z rozmarynu
na głowę słodkiego kobolda, na głowę małego boga.

Я ДОВГО БЛУКАВ І ШУКАВ

Я довго блукав і шукав, а світ, як море, нівроку,
повен дивних створінь: водяники та русалки,
аж одного вечора, там, де рожеві скали,
знайшов я малого кобольда, дружину похмурооку.

Коли падають дощ і тьма, мене мучать жура і тривога,
а страх, як темне вино чи понура хмарина,
сплітаю свої вірші, як вінок з розмарину,
на голову мого кобольда, на голову мого бога.

3. SIÓDME NIEBO

I

Zima była, gdy wysiadłem z autobusu
i rzuciłem się w twoje ramiona,
i twych włosów, twych wieczornych włosów
ogarnęła mnie woń niezmierną.

Księżyc zniżył się, błysnął nad klamką,
potem odszedł i wplątał się w drzewo.
Pierścień nocy nad nami się zamknął
i zaczęło się siódme niebo.

II

Choć godzina trochę późna,
jeszcze świecą twoje okna,
więc wołamy: Hola, wpuść nas,
wpuśćże nas, pochmurnooka —

nie będziemy spać na dachu,
otwórz drzwi i wprowadź w nocy
w twe mieszkanie pełne ptaków,
instrumentów, świec płonących.

Przelecimy przez pokoje
wiatrem, walcem, tłumem szumnym,
ozłocimy loki twoje
dźwiękiem gitar siedmiostrunnym.

III

To było wieczorem w Europie,
może w Holandii, może w Belgii,
gwiazdy lśniły jak lampki na grobie
i szumiał wiatr. Taki wielki.

Bo już jesień grała, coraz szybciej,
na akordeonie złotym
i leciały nad dachami skrzypce,

liście, klarnety i fagoty.

A gdy deszcz bulwarami popłynął,
zaczynała się chwila szalona.
Bo na przedmieściu było male kino
(i pamiętasz? kasjerka Simona).

I wieczorem każdym po ciemku —
i wieczorem każdym jak requiem,
z tulipaniem czerwonym w rękę
przez bulwary do ciebie biegłem.

A tam było jasno w małym kinie...
Ej, wesoło w kinie "Olimpia"!
Piękny kwiat najpiękniejszej dziewczynie —
to dla ciebie ten czerwony tulipan.

Ja dla ciebie bym truciznę wypił,
chcę być z tobą duszą i ciałem —
I wyrzucali mnie z tej "Olimpii",
bo za głośno o miłości krzyczałem.

Ale raz, rozpaczy na przekór,
przyszła noc najwyższa, natchniona.
Coś się stało: cud w XX wieku —
poszłaś ze mną ty, nie Simona.

Wtedy dłoń twą wzięłem w dłonie moje,
w oczach naszych wieczny blask zaświecił
i przez świat obłąkany od wojen
szliśmy razem jak dwoje dzieci.

IV

Ty jesteś najpiękniejsze zwierzęta,
twoje włosy o świcie są modre,
tyś wysoko jak światła na okrętach,

do oddechu twojego się modłę.

Tobiem wszystkie zbudował instrumenty,
wszystkie owoce zniósł, wszystkie kwiaty,
ciebie ścigam przez wszystkie firmamenty,
wszystkie światy, wszystkie klimaty.

V

Zadzwończyły zausznice z miedzi,
zadzwończyły jak dzwony Bizancjum,
wicher śnieżny za oknem zabredził
nad Grenoblą, nad górzystą Francją.

Na paznokciach twych, na włosów splotach
ptaki światła gubiły swe pióra.
Nagle ptaki zgasły. Ciemnoziółta
nadciągała miłość jak chmura.

СЬОМЕ НЕБО

1

Була зима. Я вийшов з автобуса
і кинувся в твої рамена,
і пахощі незабутні твого волосся
знов повернулись до мене.

Місяць лукаво нам посміхнувся
і заховався в дерева.
Перстень ночі над нами змікнувся
і відкрилося сьоме небо.

2

Хоч і пізня вже година,
з вікон світляні потоки,
тож гукаємо: Впусти нас!
Впусти нас, похмуроока!

Тож не будем спать без даху,
відчини нам рухом звичним
в помешкання, повне птахів,
інструментів, сййва свічки.

Перелетимо кімнати
вітром, вальсом, ставши в пари,
щоби смуток розігнати
семиструнної гітари.

3

То було ввечері в Європі,
може, в Голандії, в Бельгії,
може, зірки світили, як свічки на гробі
і був вітер. Великий, як море.

Бо осінь на акордеоні грала
і не зважала на ноти,
а над дахами скрипки літали,

листя, кларнети й фаготи.

А коли я, дощеві і вітру не рад,
шукав, де зігрітися можна,
був на передмісті кінотеатр
і пам'ятаєш! касирка Симона.

Вечори вже були холодні,
та нехай там дощі і хмари,
я з тюльпаном червоним в долоні
біг до тебе через бульвари.

Був екран у мене за свідка,
і дзвонили весільні дзвони.
Найвродливіший дівчині квітка —
то для тебе тюльпан червоний.

Ради б тебе отруту випив я,
для тебе мої всі зітхання.
Викидали мене з кіно «Олімпія»,
бо я там кричав про кохання.

І всупереч розпачі, щасливо
заспокоїлась душа невгомнна:
в ХХ віці сталося диво
і йшла зі мною ти, не Симона.

І от ми з тобою ідемо двоє,
а в очах вогонь вічний світить,
через світ, ошалілий від воєн,
ми ідем, як загублені діти.

4

Ти найкращий на світі птах,
твоє волосся блакить світання,
ти високо, як світла на маштах,

я молитись на тебе не перестану.

Я всі інструменти збудував для тебе,
всі овочі зніс, з квітками вазони,
я біг за тобою через землю і небо,
через усі кліматичні зони.

5

Задзвонили сережки мідні,
як дзвони Візантії вранці,
вихор сніжний летів на півдні,
над Греноблем, над горами Франції.

Летіли птахи світла, та
Їх ти кучерями спіймала.
Раптом птахи згасли.
Темно-золота надходила любов, як хмара.

4. OTO WIDZISZ, ZNOWU IDZIE JESIEŃ —

człowiek tylko leżałby i spał...

Założże twój szmaragdowy pierścien:

blask zielony będzie miło grał.

Lato się tak jak skazaniec kładzie
pod jesienny topór krwawo bardzo —
a my wiosnę widzimy w szmaragdzie,
na pierścieniu, na twym jednym palcu.

ОТ І ОСІНЬ. ПОЗАДУ СЕРПЕНЬ.

Чоловік все лежав би і спав.

Надягни свій смарагдовий перстень,
що нагадує зелень трав.

Літо осінню криваво страчено,
десь листя сухе палиться,
а ми весну в смарагді побачимо,
в перстені на твоєму пальці.

5. WE ŚNIE

We śnie jesteś moja i pierwsza
we śnie jestem pierwszy dla ciebie
rozmawiamy o kwiatach i wierszach
psach na ziemi i ptakach na niebie
We śnie w lasach są jasne polany
Spokój złoty i niesłychany
pocałunki zielone jak paproć
Albo jesteś egipska królowa
jak miód słodka i mądra jak sowa
a ja jestem dla ciebie jak światło.

В СНІ

В сні ти моя і перша,
в сні я також перший для тебе.
Наша мова вся в квітах і віршах,
смішних песиках і птахах під небом.

В сні є в лісі ясні галяви,
на них промені полягали,
поцілунки, як папороті квітка.

Або ти єгипетська цариця,
як мед, що на світлі іскриться,
а я джерело того світла.

6. JUŻ KOCHAM CIĘ TYLE LAT

na przemian w mroku i w śpiewie,
może to już jest osiem lat,
a może dziewięć nie wiem;

Splątało się, zmierzchno gdzie ty, a gdzie ja,
już nie wiem i myślę w pół drogi,
że tyś jest rewolta i klęska, i mgła,
a ja to twe rzęsy i loki

ВЖЕ КОХАЮ ТЕБЕ СТІЛЬКИ ЛІТ —

а темрява й спів проминають —
може, вже буде вісім літ,
а може, й дев'ять не знаю,

все переплелось де ти, де я,
вже не знаю й не трачу надії,
що ти це повстання, й поразка, і мла,
а я твої кучері й вії.

7. PYŁEM KSIĘŻYCOWYM BYĆ NA TWOICH STOPACH,

wiatrem przy twej wstążce, mlekiem w twoim kubku,
papierosem w ustach, ścieżką pośród chabrów
ławką, gdzie spoczywasz, książką, którą czytasz.

Przeszyć cię jak nitka, otoczyć jak przestwór,
być porami roku dla twych drogich oczu
i ogniem w kominku, i dachem, co chroni
przed deszczem.

ПИЛОМ МІСЯЧНИМ БУТИ ПІД ТВОЇМИ НОГАМИ,
вітром при твоїй стрічці, молоком в твоїм кубку,
в устах сигаретою, стежкою поміж волошок, лавкою,
де спочивеш, книжкою, що читаєш.

Прошити тебе, як ниткою, оточити тебе, як всесвіт,
бути порами року для очей твоїх укоханих,
вогнем, що зігріє, і дахом, що береже
від дощу.

8. O WRÓBELKU

Wróbelek jest mała ptaszyna,
wróbelek istota niewielka,
on brzydką stonogę pochłania,
Lecz nikt nie popiera wróbelka
Więc wołam: Czyż nikt nie pamięta,
że wróbelek jest druh nasz szczerzy?!

.....
kochajcie wróbelka, dziewczęta,
kochajcie do jasnej cholery!

ПРО ГОРОБЧИКА

Горобчик пташина мала.
(Яка до горобчика рима?)
Він бридку стоногу склював дотла,
а хоч би його хто підтримав.

Отож я кричу: кривда ця
нестерпна! Хто позбавив його всяких прав?
Кохайте, дівчата, горобця,
кохайте, бодай би вас чорт побрав!

9. GDY PRÓG DOMU PRZESTĘPUJESZ,

to tak jakby noc sierpniowa
zaszumiała wśród listowia,
a ty przodem postępujesz.

A za tobą cienie ptasie
szczygieł, gil i inne ptaki.
ćwiecisz światłem wielorakim
od sierpniowej nocy jaśniej.

Bo ty jesteś ornamentem
w gmachu nocy, jej księżycem.
Przesypujesz światła w rękę
z namaszczeniem, jak pszenicę.

U twych ramion płaszcz powisa
krzykliwy, z leśnego ptactwa,
długi przez cały korytarz,
przez podwórze, aż gdzie gwiazda

Venus. A tyś lot i górnosc
chmur, blask wody i kamienia.
Chciałbym oczu twoich chmurnosc
ocalić od zapomnienia.

КОЛИ ВИЙДЕШ ЗА ПОРІГ,

то неначе ніч серпнева,
і шумлять, шумлять дерева,
і такий м'який моріг.

За тобою птахів тіні,
щиглики, синиці, славки,
вся ти в місячному сяйві,
в зоряному мерехтінні.

Бо ти прикраса химерна
в ночі будівлі прозорій
і розсипаєш зорі
ти з долонь, наче зерна.

Плащ пташиний з твоїх пліч
гомінкий, дзвінкий звисає,
тягнеться він по землі
аж надвір, де вже сяє

Венера. А ти політ
хмар і блиск води й каміння,
Твого зору хмаровиння
збережу у вирі літ.

10. POCHYLONY NAD MYM STOLEM

we wschodzącej zorzy łunie
ręce twoje opisuję,
serce twoje opisuję;

smak twych ust jak morwa cierpki
i głosu pochmurna słodycz,
i uszy tve jak wysepki,
które z dala widział Odys.

Ten obłok jest twoją twarzą,
ten horyzont, ta akacja.
Pióro maczam w kałamarzu
i litery wyprowadzam.

Niech staną rząddek przy rządku
jak ptaki złote i modre,
by z najprawdziwszego wątku
powstał najprawdziwszy portret.

Minął dzień. Wciąż prędeej, prędeej
szybuje czas bez wytchnienia.
A ja chciałbym twoje ręce
ocalić od zapomnienia.

НИЗЬКО НАД СТОЛОМ СХИЛИВСЯ.

Місяця тоненький серпик.
Описую твої руки,
описую твоє серце.

твої уста соковиті,
голос вітер над землею,
твої вуха острови ті,
що виднілись Одісею.

В хмарки кожної твій профіль,
в горизонті і акацій.
Я виписую ці строфи,
віддаю всі сили праці.

Золоті вони і сині, ї
х ніхто вже не зітре,
з тебе я маюю нині
найправдивіший портрет.

День минув. Мов вихор крутить.
Час прискорює політ.
Я твої кохані руки
збережу у вирі літ.

11. ILE RAZEM DRÓG PRZEBYTYCH?

Ile ścieżek przedeptanych?
Ile deszczów, ile śniegów
wiszących nad latarniami?

Ile listów, ile rozstań,
ciężkich godzin w miastach wielu?
I znów upór, żeby powstać
i znów iść i dojść do celu.

Ile w trudzie nieustannym
wspólnych zmartwień, wspólnych dążeń?
Ile chlebów rozkrajanych?
Pocałunków? Schodów? Książek?

Ile lat nad strof tworzeniem?
Ile krzyku w poematy?
Ile chwil przy Beethovenie?
Przy Corellim? Przy Scarlattim?

Twe oczy jak piękne świece,
a w sercu źródło promienia.
Więc ja chciałbym twoje serce
ocalić od zapomnienia.

СКІЛЬКИ РАЗОМ ПРОЙШЛИ ДОРІГ,

стежок протоптано нами?

Скільки дощів, скільки снігів,

що висять над ліхтарями?

Скільки листів, скільки розлук,

міста від печалі цвілі,

і впертість, щоб знову устати з мук

і йти, і дійти до цілі.

Скільки в трудах неустанних

спільних смутків і звільнення з них?

Скільки хлібів розкряних?

Поцілунків? Сходів? І книг?

Півжиття у строфи заховано.

Скільки кийків в поеми вібгаті?

Скільки хвилин з Бетховечом?

А з Кореллі? А зі Скарлатті?

Твої очі зорі серпня,

а в серці проміння світ.

Я твоє кохане серце

збережу у вирі літ.

12. ATRAMENTEM Z SERCA MOJEGO,

literą rzymską i grecką
wypiszę trzcina na śniegu:
twarz twoja jest jak słoneczko.

A wiosną — jaskrem wśród drogi.
A w lecie — chmurami w lecie.
Przeczytają pisanie ptaki.
i rozniosą. Po całym świecie.

A może i w inny czas,
w inne serca i w inne okna,
w czyjąś noc sierpniowa brzmiącą jak bas,
w księżyc, w księżyc, rozśpiewany jak sopran.

ЧОРНИЛО З СЕРЦЯ. А ЛІТЕР МЕНІ

дадуть грецький і римський алфавіти.
Напишу на сніговій цілині:
твоє личко, як сонце, світить.

А весною жовтнями вздовж доріг.
А влітку хмарами влітку.
Прочитають птахи, що я написав,
і рознесуть по світку.

А може, занесуть в інший час,
в вікна й серця, що за туманом,
в чиюсь серпневу ніч,
що звучить, як бас,
у місяць, що співає сопраном.

13. ANIŃSKIE NOCE

Korale twoje przestań nizać,
wiatrowi bardziej jestem rad,
bo jak muzyka Albeniza
przewraca nas na łóżko wiatr.

Księżyc diamentem szyby tnie,
na zachód pędza ptaki,
pająk nad łóżkiem zwiesza się —
szkoda, że nie baldachim.

Upiorny nonsens polskich dni
kończy się nam o zmroku.
Teraz jak wielki saksofon brzmi
noc taka srebrna naokół.

I wielkim, bezkresnym wachlarzen
wachluje nas chłopiec nieduży,
szmaragdy w uszach ma,
on jest Murzyn,
a my nazywamy go Nocą.

АНІАНСЬКІ НОЧІ

Коралі твої облиш нанизувать,
я радо вітер зустрів,
що як музика Альбеніза
кидає нас на постіль.

Місяць діамантом шиби тне,
на захід летять птахи,
павук над ліжком нашим повис —
жаль, що не балдахін.

Безглуздий нонсен польських днів,
здалось, не скінчиться ніколи.
І от саксофон зазвучав, задзвенів —
то ніч така срібна навколо.

І великим, безкраїм віялом
хлопчина на нас махне,
в вухах шмарагди,
сам він Негр,
а ми його Ніччю назвали.

14. MODLITWA DO ANIOŁA STRÓŻA

Aniele Boży, Stróžu mój,
do żony mojej steruj
na swej łódce z niebieskiego papieru
i powiedz jej, że kocham ją,
Aniele Stróžu mój.

Muśnięciem piór w kolędę zmien
troski jej wszystkie ziemskie,
a rozsyp przed nią twoje srebro betlejemskie,
miękkie jak zieleń serce jej
raduj spokojnym snem.

Aniele Boży, uczyn mnie
choćby niskim progiem,
ale szkarłatnym pod jej stopy drogie,
i w próg tchnij śpiew na chwałę stóp,
Aniele Stróžu mój.

МОЛИТВА ДО АНГЕЛА ХРАНИТЕЛЯ

Ангеле Божий, прошу: ти
до дружини моєї лети
на човнику з голубого паперу
і скажи, що кохаю її,
Ангеле Божий, до неї лети.

Помахом крил в коляду зміни
земні клопоти дрібні
і розсип вфліємські зорі срібні,
а ніжне, як зелень, серце її
хай сповнять радісні сни.

Ангеле Божий, зроби мене
порогом після дороги
під її укохані ноги,
і поріг хай славить ноги її,
Ангеле, хранителю мій.

15. POWROT DO EURYDYKI

Gdy mi wróżyli w Awinionie
wyszedł as trefl, gdy rzekła: Przelóż.
Zełgały karty. Do Eurydyki
wróciłem, prowincjonalny Orfeusz.

A jeszcze w kartach wychodził sufler.
Bardzo wysoki. Blondyn. Kamil.
Zaś mnie? Mnie mieli zatłuc kuflem
w oberży "Pod Apostołami".

A tu na opak: życie w śpiewie,
dawny ton skrzypki mej cygańskiej —
czysty jak wzór tych chmur na niebie
serafińsko-uzbekistański;

i ona, Ona, wciąż jak panna,
jak ten najlepszy owoc w sadzie,
jak ta Natalia Aleksandra,
lecz ta Natalia, co nie zdradzi.

Dzień pełny pracy no i płacy,
Na rękpisie promień złoty,
Widać, jakby tu rzekł Horacy:
hoc erat in votis.

ПОВЕРНЕННЯ ДО ЄВРИДИКИ

Ворожили мені в Авіньйоні,
випав туз треф від злостивих фей.
Збрехали карти. До Евридики
я вернувся, провінційний Орфей.

Взагалі, життя виходило тухле.
Якийсь суфлер. Блондин. Каміль.
А мене мали затовкти кухлем
у пивничці «Під Апостолами».

А тут життя, як цвіт вишневий,
давній тон скрипки циганський,
як Візерунок хмар на небі
серафимсько-узбекістанський.

і вона. Вона, все, як панна,
як найкращі овочі зі саду,
як та Наталія-Олександра,
але та, що не знає про зраду.

День повен небезплатної праці.
Промінь золото скрізь посіяв.
Як сказав би великий Горацій:
ось і все, про що я мріяв.

ФРАШКИ ЛЕХА КОНОПІНСЬКОГО

ЛЕХ КОНОПІНСЬКИЙ

(народився 16 березня 1931 року в Познані, помер 13 грудня 2023 року там же) польський поет, сатирик, автор творів для дітей та юнацтва і телевізійних шоу. Закінчив середню школу № 1 імені Кароля Марцінковського в Познані, потім Вищу школу економіки в Познані. У 1973 році отримав науковий ступінь доктора економічних наук. Дебютував у 1954 році в тижневику «Шпильки» як сатирик. Свою першу збірку віршів (Аксје і реаксје) опублікував у 1960 році.

У 1957-1960 роках був редактором сатиричного тижневика «Кактус», а в 1960-1965 роках редактором «Газети Познанської». У 1965-1973 роках був науковим співробітником Інституту лісохімічної промисловості в Познані. Написав близько 600 текстів пісень, зокрема для Елені, Єжи Грюнвальда, Кишитофа Кравчика та Анни Янтар, а також понад 50 пісень для регіональних гуртів: «Zza Winkla», «Plewiszczoki», «Junki z Vuku» та

«Mechaniczna Pyra».

У квітні 2004 року отримав Орден Усмішки. У 2009 році під час Варшавської поетичної осені був нагороджений срібною медаллю «Заслужений у культурі Gloria Artis». У лютому 2019 року польовий єпископ Війська Польського Юзеф Гуздек нагородив його медаллю «За службу Богові та Вітчизні».

У 2023 році Познанська міська рада нагородила його відзнакою «Видатний для міста Познань» на знак визнання його «літературної діяльності протягом усього життя, зокрема внеску в дитячу літературу та пісенну лірику, яку знала і співала вся Польща».

Він був членом Спілки польських філателістів та Спілки польських письменників.

З статті у Вікіпедії «**Лех Конопінський**»

https://pl.wikipedia.org/wiki/Lech_Konopi%C5%84ski

Твори Леха Конопінського:

1. Jej propozycja
2. Adam i Ewa
3. Nieopanowana dziewczyna
4. Flirt z Rzymianką
5. Na jesienne dni
6. Kryteria oceny
7. Miłość i my
8. Nie wszystko!
9. Skromność
10. Gdzie diabeł
11. Do samotnej

1. JEJ PROPOZYCJA

- Pójdź w moje objęcia!
Tato chce mieć zięcia.

ЇЇ ПРОПОЗИЦІЯ

Можеш мене в обійми взяти.
Мій тато шукає зятя

2. ADAM I EWA

Nie ęć mnie jabłkiem,
bo wnet się skuszę
na parę całkiem
innych jabłuszek

ДО ПОВАБНОЇ ЄВИ

Не спокушай мене яблуком,
бо спокушуся на два інші, дальбо!

3. NIEOPANOWANA DZIEWCZYNA

Już nie panuje nad sobą sama
– myślą o panach opanowana

НЕОПАНОВАНА ДІВЧИНА

Вона не панує сама над собою,
опановна до панів любов'ю.

4. FLIRT Z RZYMIANKĄ

Causa, finita, Roma locuta:
Najpierw kobita, potem pokuta

ФЛІРТ З РИМЛЯНКОЮ

Causa finita, Roma locuta
Спочатку жінка, потім покута

5. NA JESIENNE DNI

Chętnie pogodzę się z niepogodą,
dajcie mi tylko dziewczynę młodą!

НА ОСІННЮ НЕГОДУ

Погоджуся з нею. Тільки спочатку
дайте в компанію милому дівчатку.

6. KRYTERIA OCENY

Gdy z ubioru cię sądzą —
hołd oddają pieniądzom.
Niepotrzebna ci szata,
gdyś w urodę bogata

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ

Як хвалять шати хороші,
то хвалять твої гроші.
Не потрібна тобі шата,
коли ти на вроду багата.

7. MIŁOŚĆ I MY

Miłość bez reszty nas odmienia,
miłość uskrzydla nam czas...
Jak ćmy pędzimy do płomienia,
który jest w nas

КОХАННЯ І МИ

Кохання відмінить будь-кого,
зробить крилатим час...
Як метелики, летимо на вогонь,
який в нас.

8. NIE WSZYSTKO!

Mówisz bez wahania:
- Wszystko z siebie zrzucę!
Więc proszę: Zmień zamiar,
pozostań w peruce

НЕ ВСЕ!

- Скину з себе все!
А я прорік:
- Прошу, не все!
Залиш парик!

9. SKROMNOŚĆ

Podziwiam skromność tej białogłowy,
zwłaszcza jej skromny kostium plażowy

СКРОМНІСТЬ

Скромність цієї жінки вельми похвальна,
Зокрема її скромна одіж купальна.

10. GDZIE DIABEL

Gdzie diabeł sam nie może,
tam bierze dziewczę hoże

ДЕ ДИЯВОЛ...

Де диявол нічого вчинити не може,
Там підсилає дівчатко гоже.

11. DO SAMOTNEJ

Samotności też się boję!
- Przyjdź, spędzimy ją we dwoje.

САМОТНІЙ

Зітха: Тяжка самотність, ох!
Давай боротись з нею вдвох.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

з впровадження до історії, теорії та практики перекладу

Змістова частина 1. Актуальні питання практики художнього перекладу. Процес перекладу художніх творів різних жанрів та його етапи. Вплив літературних теорій та стилів на результат перекладу.

Вступ:. Місце теорії художнього перекладу в колі теорій галузевого перекладу. Сучасні художні та близькі до художніх літературні жанри, їхня нестатична будова та функції.

Тема 1. Моделювання продукту і процесу художнього перекладу.

1.1. Переклад як когнітивний процес. Різновиди перекладацьких зсувів у лінгвістиці та літературознавстві.

1.2. Функціональні теорії художнього перекладу (за типом тексту; перекладацька дія). Теорія скопосу. перекладознавчий аналіз тексту.

Тема 2. Моделювання перекладу як інтерпретації (концепція «смиислового» перекладу).

2.1. переклад як «герменевтичний рух»; діалектика деталі і цілого.

2.2. художній переклад як органічне пересотворення (переклад як культурна комунікація «вшир» і «вглиб»).

Тема 3. Ігрові та експериментальні концепції перекладу.

3.1. переклад як гра у шахи та розв'язування задач.

3.2. переклад як вихід у «міжпороговий простір» значення, алюзії та звуку.

Змістова частина 2. Питання про метод і тип художнього перекладу. Практичне застосування різних методологічних підходів до створення й аналізу художнього перекладу.

Тема 4. Сучасні типології художнього перекладу.

4.1. детермінативний та функціональний види перекладу.

4.2. взаємозв'язок між стратегією, типом і процесом перекладу.

Типологія перекладів Дж. Холмса.

4.3. Типологія перекладів П. Торопа.

4.4. Типологія перекладів Д. Робінсона.

Тема 5. Культурно-ідеологічні повороти в художньому перекладі (переклад як переписування; переклад і гендер).

5.1. соціологія перекладу. Постколоніальна теорія перекладу (переклад та ідеологія).

5.2. сучасна роль перекладача: наочність, етика та соціологія. культурно-політичний порядок денний перекладу.

5.3. позиція і позиційність художнього перекладача. владний вплив на переклад мережі видавничої галузі.

5.4. рецесія та рецензування перекладів.

Змістова частина 3 Застосування різноманітних перекладацьких стратегій і тактик до перекладу українською мовою.

Вступ: Проблеми перекладу окремих стилістичних фігур і тропів у синхронії та діахронії.

Тема 1. Дискурсивний аналіз художнього перекладу.

1.1. експресивні зсуви у перекладі. зсуви у типах лексичного значення.

1.2. роль слова як смислорозрізнявача (поетичної) експресеми.

1.3. ідіолект перекладача як фактор експресивних зсувів. тематичні зсуви.

Тема 2. Аналіз експресивно-стилістичних засобів та поетичної тропіки у перекладі.

2.1. відтворення особливостей звукопису.

2.2. нероздільність семантики і фоніки у модерній поезії.

2.3. інтертекстуальність як проблема перекладу.

2.4. авторські та перекладацькі алюзії й ремінісценції.

Тема 3. Авторська метафорика: до проблеми точного відтворення індивідуальних асоціативно-метафоричних значень.

3.1. імперсоніфікація у модерній поезії.

3.2. авторська фразеоматика й афористика.

3.3. до проблеми віддання етноспецифічних мовних одиниць.

Змістова частина 4 Еквівалентність та адекватність художнього перекладу як динамічні категорії.

Тема 4. критерії еквівалентності та адекватності художнього перекладу для текстів різних жанрів.

- 4.1. переклад вільних словосполучень та експресивної ідіоматики.
- 4.2. відтворення темо-рема-тичної структури висловлювання.
- 4.3. метонімічні трансформації у перекладі.
- 4.4. відтворення розмовних елементів та реалій.
- 4.5. усталені словосполучення та поняття про регіст (узус) у перекладі.
- 4.6. цілісні лексико-семантичні перетворення у перекладі. членування та об'єднання речень

Тема 5. Перекладна література як невід'ємна частина національної літератури.

- 5.1. авторедагування: необхідний етап процесу перекладу.
- 5.2. українські перекладацькі школи та їх фундатори. Майстри українського художнього перекладу
- 5.3. загальний огляд українських художніх перекладів.
- 5.4. художнє перекладознавство в Україні: стан і перспективи.

ТИПОВІ ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ № 1

ВАРІАНТ I

1. Загальні критерії перекладання поетичного твору.
2. Теоретичні концепції процесу перекладу в застосуванні до практики англо-українського та українсько-англійського перекладу.
3. Переклад як діалектика деталі і цілого.
4. Поняття про переклад як вихід у «міжпороговий простір».
5. Поняття про метод і тип перекладу як актуалізацію процесу перекладу.
6. Дискурсивний аналіз художнього перекладу.
8. Аналіз експресивних зсувів у художньому перекладі.
9. Інтертекстуальність художнього твору в перекладі.
10. Відтворення асоціативності у перекладах модерної поезії.

ВАРІАНТ II

1. Загальні критерії перекладання прозового твору.
2. Уявлення про процес перекладу та його етапи.

3. Поняття про переклад як інтерпретацію.
4. Поняття про переклад як розширення культурної комунікації «вглиб»
5. Функціонально-типологічний аналіз художнього перекладу.
6. Ритмічні зсуви у поетичному перекладі.
7. Асонанси, алітерації, система римування у перекладі.
8. Збереження іронічного ефекту в художньому перекладі.
9. Авторська метафорика у перекладі: проблема точного відтворення індивідуальних асоціативно-метафоричних значень.
10. Авторська символіка у перекладі.

Типові тестові завдання № 2

ВАРІАНТ I

1. Часовий та мовно-культурний фактори редагування перекладів.
2. Авторедагування як необхідний етап процесу перекладу.
3. Видатні письменники-редактори перекладних видань.
4. Відмінності між перелицюванням, травестією, вільним перекладом, імітацією та переспівом.
5. Художній переклад у парадигмі стильових моделей модерністських літературних течій.
6. Адекватність у художньому перекладі як динамічна категорію.
7. Поняття про відносну історичну неперекладність.
8. Трансформаційно-компенсаторні прийоми у художньому перекладі на лексичному та лексико-граматичному рівнях.
9. Художній переклад в аспекті зміни історичних стилів, поетичних моделей та канонів цільової літератури.
10. Місце перекладної літератури в цільовій українській літературній полісистемі.

ВАРІАНТ II

1. Проблема перевидання канонічних перекладів, редагування перекладів до нових видань та повторних перекладів.
2. Відомі перекладачі-редактори ХХ ст.
3. Художній переклад під впливом літературних теорій та стилів.

4. Художній переклад у парадигмі стильових моделей постмодерністських літературних напрямків.
5. Еквівалентність у художньому перекладі як динамічна категорію.
6. Ситуації мовної та культурної неперекладності, шляхи вирішення пов'язаних із ними перекладацьких проблем.
7. Переклад власних назв та назв художніх творів.
8. Однорівневі та міжрівневі перекладацькі трансформації в художньому перекладі.
9. Поетико-стилістичні характеристики художнього перекладу як твору цільової літератури.
10. Місце перекладної літератури в цільовій англо-американській літературній полісистемі.

ЗАГАЛЬНИЙ СПИСОК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА БЛІЦ-ОПИТУВАННЯ, ТЕСТИ ТА КОЛОКВІУМ:

Блок 1.

1. Актуальні теорії художнього перекладу.
2. Загальні критерії перекладання поетичного твору.
3. Загальні критерії перекладання прозового твору.
4. Загальні критерії перекладання драматичного твору.
5. Уявлення про процес перекладу та його етапи.

Блок 2.

6. Теоретичні концепції процесу перекладу.
7. Специфіка перекладання класичних художніх творів порівняно зі специфікою перекладання колажних творів новітніх жанрів.
8. Теоретичні концепції процесу перекладу в застосуванні до практики англо-українського та українсько-англійського перекладу.
9. Поняття про переклад як інтерпретацію.
10. Історія поняття «смісловий переклад».

Блок 3.

11. Інтерпретативна теорія для художнього перекладу.

12. Інтерпретативна модель процесу перекладу.
13. Поняття про переклад як «герменевтичний рух».
14. Переклад як діалектика деталі і цілого.
15. Поняття про переклад як органічне пересотворення.

Блок 4.

16. Поняття про переклад як розширення культурної комунікації «вглиб».
17. Поняття про переклад як гру у шахи.
18. Поняття про переклад як розв'язування задач.
19. Поняття про переклад як вихід у «міжпороговий простір».
20. Інтерпретативно-смісловий і буквалістично-дослівний переклад в історії європейської перекладознавчої думки.

Блок 5.

21. Поняття про метафразу, парафразу та імітацію.
22. Поняття про переклад-очуження і переклад-одомашнення.
23. Сучасні функціональні типології художніх перекладів.
24. Поняття про метод і тип перекладу як актуалізацію процесу перекладу.
25. Аналіз поетичної моделі перекладу.

Блок 6.

26. Функціонально-типологічний аналіз художнього перекладу.
27. Мовностилістичний аналіз художнього перекладу.
28. Аналіз семантико-стилістичної структури художнього перекладу.
29. Дискурсивний аналіз художнього перекладу.
30. Аналіз експресивних засобів у художньому перекладі.

Блок 7.

31. Аналіз експресивних зсувів у художньому перекладі.
32. Ритмічні зсуви у поетичному перекладі.
33. Зсуви у типах лексичного значення слів та словосполучень.
34. Тематичні зсуви у художньому перекладі.
35. Асонанси, алітерації, система римування у перекладі.

Блок 8.

36. Наслідкування перекладачами системи римування та словогри оригіналу.

37. Перекладацьке відтворення особливостей звукопису в модерній поезії.
38. Мелодика алітераційного віршування в іншомовному озвученні.
39. Нероздільність семантики і фоніки у поетичному перекладі.
40. Збереження іронічного ефекту в художньому перекладі.

Блок 9.

41. Інтертекстуальність художнього твору в перекладі.
42. Віддавання у перекладі авторських алюзій та ремінісценцій.
43. Пост-авторські, привнесені перекладачем алюзії та ремінісценції.
44. Відтворення асоціативності у перекладах модерної поезії.
45. Авторська метафорика у перекладі: проблема точного відтворення індивідуальних асоціативно-метафоричних значень.

Блок 10.

46. Проблема віддавання національної специфіки авторських фразеологізмів та крилатих висловів у перекладі.
47. Авторська символіка у перекладі.
48. Проблеми редагування і цензури художнього перекладу.
49. Часовий та мовно-культурний фактори редагування перекладів.
50. Проблема перевидання канонічних перекладів, редагування перекладів до нових видань та повторних перекладів.

Блок 11.

51. Авторедагування як необхідний етап процесу перекладу.
52. Авторедагування у практиці видатних перекладачів.
53. Ідіостиль та ідіолект перекладача крізь призму редакторської правки.
54. Позитивна роль редактора у побутуванні художнього перекладу.
55. Негативна роль редактора у побутуванні художнього перекладу.

Блок 12.

56. Видатні письменники-редактори перекладних видань.
57. Відомі перекладачі-редактори ХХ ст.

58. Історична жанрологія художніх перекладів: перелицювання, трагестії, вільні переклади, імітації, переспіви, власне переклади.

59. Відмінності між перелицюванням, трагестією, вільним перекладом, імітацією та переспівом.

60. Уявлення про псевдопереклади.

Блок 13.

61. Письменницькі переклади.

62. Відмінності між авторським та авторизованим перекладом.

63. Художній переклад під впливом літературних теорій та стилів.

64. Художній переклад у парадигмі стильової моделі реалізму.

65. Художній переклад у парадигмі стильової моделі символізму.

Блок 14.

66. Художній переклад у парадигмі стильових моделей модерністських літературних течій.

67. Художній переклад у парадигмі стильових моделей постмодерністських літературних напрямків.

68. Еквівалентність у художньому перекладі як динамічна категорія.

69. Адекватність у художньому перекладі як динамічна категорія.

70. Еволюція уявлень про інтерпретативний, точний, вірний, адекватний і вільний переклад.

Блок 15.

71. Сучасні уявлення про можливості та межі перекладності.

72. Поняття про відносну історичну неперекладність.

73. Ситуації мовної та культурної неперекладності, шляхи вирішення пов'язаних із ними перекладацьких проблем.

74. Трансформаційно-компенсаторні прийоми у художньому перекладі на лексичному та лексико-граматичному рівнях.

75. Трансформаційно-компенсаторні прийоми у художньому перекладі на морфологічному та синтаксичному рівнях.

Блок 16.

76. Переклад власних назв та назв художніх творів.
77. Прості та комплексні перекладацькі трансформації в художньому перекладі.
78. Однорівневі та міжрівневі перекладацькі трансформації в художньому перекладі.
79. Поетико-стилістичні характеристики художнього перекладу як твору цільової літератури.
80. Художній переклад в аспекті зміни історичних стилів, поетичних моделей та канонів цільової літератури.

Блок 17.

81. Місце перекладної літератури в цільовій українській літературній полісистемі.
82. Місце перекладної літератури в цільовій англо-американській літературній полісистемі.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ *ОСНОВНА*

1. Bakhtin, Mikhail. *Speech Genres and Other Late Essays*. — University of Texas Press Slavic Series, 1986.
2. Bakhtin, Mikhail. *The Dialogic Imagination: Four Essays*. — University of Texas Press Slavic Series, 1982.
3. Bakker, Matthijs — Cees Koster — Kitty Van Leuven-Zwart. “Shifts.” In: *Routledge Encyclopedia of Translation Studies*, edited by Mona Baker, Gabriela Saldanha. London & New York: Routledge, 2011, 2nd ed., pp. 269- 274.
4. Bălăcescu, Ioana & Stefanink Bernd. *The Hermeneutical Approach in Translation Studies Cad. Trad.Vol.37 no.3, 2017. Florianópolis.*
5. Bell, Roger T. *Translation and Translating: Theory and Practice*. London; New York : Longman, 1991. 290 p.
6. Berkenkotter, C. & Huckin, T.N. *Genre Knowledge in Disciplinary Communication: Cognition/Culture/Power*. — Lawrence Erlbaum Associates, 1995.
7. Berman, Antoine. ‘Translation and the Trials of the Foreign’ (1985), tr. by Lawrence Venuti, in *The Translation Studies Reader*, ed. by Lawrence Venuti, 2nd ed. — New York and London: Routledge, 2004, pp. 276-289.
8. Blum-Kulka, Shoshana. *Shift of Cohesion and Coherence in Translation / Juliane House, Shoshana Blum-Kulka (eds.). Interlingual and Intercultural Communication: Discourse and Cognition in Translation and Second Language Acquisition Studies*. — Tubingen: Narr, 1986. — P. 17-36.
9. Bly, Robert. *The Eight Stages of Translation: with a selection of poems and translations*. — Boston: Rowan Tree Press, 1983. — P. 13-49.
10. Boase-Beier J. *Stylistics and Translation. M. Burke (ed.) The Routledge Handbook of Stylistics*, London: Routledge, 2014.

11. Casanova, Pascale. *The World Republic of Letters*, tr. by M. B. DeBevoise. Cambridge, Massachusetts — London, England: Harvard University Press, 2004.
12. Catford, John C. *A Linguistic Theory of Translation : An Assay in Applied Linguistics*. — London; New York; Toronto : Oxford University Press, 1974. — 104 p.
13. Coyle, Michael. *Ezra Pound, Popular Genres, and the Discourse of Culture*. — University Park: The Pennsylvania State University, 1995. — 256 p.
14. Dick, Christopher. *Shifting Form, Transforming Content: Stylistic Alterations in the German Translation of Hemingway's Early Fiction*. University of Kansas, 2009.
15. Eco, Umberto. *Experiences in Translation*. — Toronto — Buffalo — London: University of Toronto Press, 2001. — 135 p.
16. Eco, Umberto. *Mouse or Rat? Translation as Negotiation*. Weidenfield & Nicolson, 2003. 200 p.
17. Even-Zohar, Itamar. *Polysystem Studies / Poetics Today: International Journal for Theory and Analysis of Literature and Communication*. — Tel Aviv: Schenkman Publishing Company, Inc., 1990. — Vol. 11:1. — 186 p.
18. Florin, Sider. *Realia in Translation / Translation as Social Action: Russian and Bulgarian Perspectives*. — London & New York: Routledge, 1993. — P. 123-128.
19. Geisenhanslüke A. *Einführung in die Literaturtheorie. Von der Hermeneutik zur Medienwissenschaft*. Darmstadt, 2003. S. 59–63.
20. Göttert K.-H., Jungen O. *Einführung in die Stilistik*. München: Wilhelm Fink Verlag, 2004. 288 S.
21. Hermans, Theo. *Introduction: Translation Studies and a New Paradigm / Hermans, Theo (ed.). The Manipulation of Literature: Studies in Literary Translation*. — London & Sydney: Croom Helm, 1985. — P. 7-15.
22. Holmes, James S. *Forms of Verse Translation and the Translation of Verse Form / Holmes, James S. Translated!*

- Papers on Literary Translation and Translation Studies. — Amsterdam: Rodopi, 1988. — P. 23-33.
23. Kaindl, Klaus, Waltraud Kolb, and Daniela Schlager (eds.). *Literary Translator Studies*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 2021.
 24. Katan, D. Translating the Literary in Literary Translation in Practice. *Lingue e Linguaggi* 14, 2015. 7–29
 25. Köppe T., Winko S. *Neuere Literaturtheorien*. Stuttgart, Weimar: Verlag J.B. Metzler, 2013. 334 S.
 26. Lederer, Marianne. *Modern Hermeneutics: a New Approach to the Translation of Culture. Translatological Hermeneutics: The First Symposium. Radegundis Stolze, John Stanley, Larisa Cercel (eds.)* Bucarest: Zeta Books, 2015
 27. Lefevere, André. *Translating Poetry: Seven Strategies and a Blueprint*. — Assen — Amsterdam: Van Gorcum and Comp., 1975. — 127 p.
 28. Lefevere, André. *Translation and Canon Formation: Nine Decades of Drama in the United States / Álvarez, Román and M. Carmen-África Vidal (eds.)*. Translation, Power, Subversion. *Topics in Translation: 8*. — Clevedon — Philadelphia — Adelaide: Multilingual Matters Ltd., 1996. — P.138-155.
 29. Levý, Jiří. *The Art of Translation*. Translated by Patrick Corness. Edited with a critical foreword by Zuzana Jettmarová. Amsterdam / Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 2011, 322 p.
 30. Lörcher, Wolfgang. *Translation Performance, Translation Process, and Translation Strategies: A Psycholinguistic Investigation*. — Tübingen: Gunter Narr Verlag, 1991. — 307 p.
 31. Metzler Lexikon Literatur. *Begriffe und Definitionen*. Hg. v. Dieter Burdorf, Christoph Fasbender u. Burkhard Moennighoff. Begr. v. Günther u. Irmgard Schweikle. Stuttgart, 2007. 861 S.

32. Mezler Lexikon Literatur- und Kulturtheorie. Ansätze — Personen — Grundbegriffe. Stuttgart; Weimar: Verlag J. B. Metzler, 2001. 706 S.
33. Miller, Carolyn R. Genre as social action. *Quarterly Journal of Speech*, 70:2 (1984), 151-167.
34. Mossop B. Editing and Revising for Translators. 3rd edition. Routledge, 2014. 255 p.
35. Mossop B. Editing and Revising for Translators. 3rd edition. Routledge, 2014. 255 p.
36. Naydan M. Michael. Translating a Novel's Novelty: Yuri Andrukhovych's Perverzion in English// *The Yale Journal of Criticism*. — 2003. — Vol. 16, № 2. — P. 455-464.
37. Nowak H., Iwanjuk N., Kusnezowa A. Deutsche Gegenwartsliteratur. Luzk: Wesha, 2010. 196 S.
38. Nürnberger H. Geschichte der deutschen Literatur. Bayerischer Schulbuch Verlag, München, 2006. 864 S.
39. Popovič, Anton. Dictionary for the Analysis of Literary Translation. — Edmonton: The University of Alberta, 1976. — 37 p.
40. Porter, J. Audience and Rhetoric: An Archaeological Composition of the Discourse Community. — New Jersey, 1992.
41. Pym, Anthony. Exploring translation theories. — London and New York: Routledge, 2nd ed., 2014.
42. Raffel, Burton. The Art of Translating Poetry. — University Park — London: The Pennsylvania State University Press, 1988. — 206 p.
43. Reiss K., Vermeer H.J. Towards a General Theory of Translational Action: Skopos Theory Explained. — NY: Routledge 222 p.
44. Reiss, Katharina and Hans J. Vermeer. Towards a General Theory of Translational Action: Skopos Theory Explained. Translated from the German by Christiane Nord; English reviewed by Marina Dudenhöfer. Routledge, 2014, 221 p.

45. Robinson, Douglas. *Literal Translation* / Baker, Mona (ed.). *Routledge Encyclopedia of Translation Studies*. — London & New York: Routledge, 1998. — P. 125-127.
46. Robinson, Douglas. *Western Translation Theory: From Herodotus to Nietzsche*. — Manchester: St. Jerome Publishing, 1997. — 337 p.
47. Rose, Marilyn Gaddis. *Foreignizing or Domesticating: Debating Norms Goes With the Territory // Keystones of Communication: Proceedings of the 34th Annual Conference of the American Translators Association*. — Medford, N.J.: Learned Information, 1993. — P. 265-271.
48. Rose, Marilyn Gaddis. *Translation and Literary Criticism: Translation as Analysis*. — Manchester: St. Jerome Publishing, 1997. — 101 p.
49. Rose, Marilyn Gaddis. *Translation Types and Conventions* / Rose, Marilyn Gaddis (ed.). *Translation Spectrum: Essays in Theory and Practice*. — Albany: State University of New York Press, 1981. — P. 31-40.
50. *Routledge Encyclopedia of Translation Studies*. — NY: Routledge, 2008. — 712 p.
51. *Routledge Encyclopedia of Translation Studies*. Ed. by Mona Baker. London and New York: Routledge, 2001. 654 p.
52. Salama-Carr, Myriam. *Interpretive approach* // Baker, Mona (ed.). *The Routledge Encyclopedia of Translation Studies*. — London & New York: Routledge, 1998. — P. 112-114.
53. Saukkonen, Pauli. *How to define and describe genres and styles* / Pauli Saukkonen // *Folia Linguistica*. — Berlin, Mouton de Gruyter, 2003. — XXXVII/3-4. — P.399-414.
54. Savory, Theodore. *The Art of Translation*. London : Jonathan Cape, 1968. 196 p.
55. Schöttker D. *Theorien der literarischen Rezeption. Rezeptionsästetik, Rezeptionsforschung, empirische Literaturwissenschaft. Grundzüge der Literaturwissenschaft*. München: Deutscher Taschenbuch Verlag, 2001. S. 537–554.

56. Sela-Sheffy, Rakefet & Gideon Toury (eds.). *Culture Contacts and the Making of Cultures: Papers in Homage to Itamar Even-Zohar*. Tel Aviv, Tel Aviv University: Unit of Culture Research, 2011.
57. Shepherd, Michael and Carolyn Watters. "The Evolution of Cybergenres". *Proceedings of the Thirty First Annual Hawaii International Conference on System Sciences*. Volume 2, January 1998. Maui, Hawaii, 97-109.
58. Steiner, G. *After Babel. Aspects of Language and Translation*. Oxford, New York: Oxford Univ. Press, 1998.
59. Steiner, George *After Babel. Aspects of Language and Translation*. Oxford; New York : Oxford University Press, 1992. 538 p.
60. Stolze R. *Übersetzungstheorien. Eine Einführung*. 6., überarbeitete und erweiterte Auflage. Narr Verlag, 2011. 311 S.
61. Sullivan J.P. *Ezra Pound and Sextus Propertius: A Study in Creative Translation*. — Austin: University of Texas Press, 1964. — P. 17-20.
62. Swales, J. M. *Genre Analysis: English in academic and research settings*. — Cambridge, 1990.
63. *The Translation Studies Reader*. Ed. by Lawrence Venuti. 2nd ed. London and New York: Routledge, 2004. 542 p.
64. Toury, Gedeon. *Translated Literature: System, Norm, Performance // Poetics Today*. — 1981. — №2. — P. 9-27.
65. *Translation Revision and Post-editing: Industry Practices and Cognitive Processes / ed. By M. Koponen, B. Mossop, I. S. Robert, G. Scocchera*. London and New York: Routledge, 2020. 294 p.
66. *Translation Universals: Do They Exist?* — Amsterdam: John Benjamins, 2004. — 594 p.
67. Venuti L. *The Translator's Invisibility. A History of Translation*. London and New York: Routledge, 1995.
68. Venuti, Laurence (ed.). *The Translation Studies Reader*. London: Routledge, 2000, 541 p.

69. Venuti, Lawrence. *Strategies of Translation* / Baker, Mona (ed.). *Routledge Encyclopedia of Translation Studies*. — London & New York: Routledge, 1998. — P. 240-244.
70. Wellwarth, George E. *Special Considerations in Drama Translation* / Rose, Marilyn Gaddis (ed.). *Translation Spectrum: Essays in Theory and Practice*. — Albany: State University of New York Press, 1981. — P. 140-146.
71. Zuber, Ortrun (ed.). *The Language of Theatre: Problems in the Translation and Transposition of Drama*. — Oxford — New York — Toronto — Sydney — Paris — Frankfurt: Pergamon Press Ltd., 1980. — 176 p.
72. Zuber-Skerritt, Ortrun (ed.). *Page to Stage: Theatre as Translation*. — Amsterdam: Rodopi, 1984. — 201 p. — (Costerus. New series; vol. 48).
73. Австрійська читанка: Антологія австрійської літератури ХХ ст. / [автор передм. Антон Тусвальднер, пер. з нім. Володимир Кам'янець]. Львів : Літопис, 2005. Schutte
74. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / [за ред. М. Зубрицької]. — 2-ге вид., доп. — Львів : Літопис, 2002. — 831 с.
75. Антоненко-Давидович Б. *Як ми говоримо*. К.: Либідь, 1991. 256 с.
76. Бабенко В.М. *Художній переклад: історія, теорія, практика: навчальний посібник*/ В.М. Бабенко — Кіровоград, 2007. — 325 с.
77. Баррі Пітер. *Вступ до теорії: літературознавство та культурологія* / Пер. з англ. О. Погинайко; наук. ред. Р. Семків. К. : Смолоскип, 2008. 360 с.
78. Белова А.Д. *Поняття «стиль», «жанр», «дискурс», «текст» у сучасній лінгвістиці* / А.Д.Белова // *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка / Київський національний університет імені Тараса Шевченка*. — *Іноземна філологія*. Вип.32/33. — К., 2002.
79. Білоус О.М. *Теорія і технологія перекладу. Курс лекцій: доопрацьований та доповнений. Навчальний посібник*

- для студентів перекладацьких відділень. Кіровоград, РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2013. 200 с.
80. Бовсунівська Т.В. Основи теорії літературних жанрів: монографія / Т.В. Бовсунівська; Київський національний університет імені Тараса Шевченка. — К.: Київський університет, 2008. — 519 с.
 81. Бондарчук О. Ю., Лисецька Н. Г. Концептуальний переклад : до питання трансферу культурно маркованих текстових елементів (німецька та українська мови). Актуальні питання іноземної філології : наук. журнал. Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2020. № 13. С. 33-38.
 82. Бублейник Л.В. Проблематика художнього перекладу: семантико-стилістичні аспекти. Навчальний посібник. Луцьк, 2009.
 83. Вишницька Ю.В. Аналіз та інтерпретація художнього тексту: навчально-методичний посібник зі спецкурсу з зарубіжної літератури. К: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2019. 240 с.
 84. Воробйова О. П., Іноземцева І. О., Подолян І. Е. Інтерпретація тексту. Київ: Видавничий центр КНЛУ, 2004. 80 с.
 85. Головенко К.В. Курс лекцій «Вступ до перекладознавства» для студентів факультету української філології, іноземних мов та соціальних комунікацій спеціальностей 035.04 (Германські мови та літератури (переклад включно) (англійська, німецька мови / німецька, англійська мови), 035.10 Прикладна лінгвістика (англійська, німецька мови). Кропивницький, 2023. 100 с.
 86. Гончаренко О. П. Доля українського художнього перекладу/ О. П. Гончаренко.— Дніпропетровськ: ДНУ, травень 2007.— Режим доступу: <http://dnuzhurfak.livejournal.com/3789.html>.
 87. Григорій Кочур і український переклад. Київ-Ірпінь: Перун, 2004. 280 с.

88. Григорій Кочур у контексті української культури другої половини ХХ віку. Львів: ВЦ ЛНУ ім. І. Франка, 2007. 286 с.
89. Григорій Кочур у контексті української культури ХХІ віку: До 100-річчя від дня народження Майстра. Львів: ВЦ ЛНУ ім. І. Франка, 2009. 328 с.
90. Гриців Н. Василь Місик. Різногранний діамант українського художнього перекладу : монографія . НК. 2017. 296 с.
91. Губарець В. Редактор і переклад. Основи видавничої роботи з видавничими текстами: Навчальний посібник — Тернопіль: Богдан, 2012. 176 с.
92. Гудманян А.Г. Основи перекладознавства: навчальний посібник. Вінниця: Нова Книга, 2020. 352 с.
93. Гадамер Г. Герменевтика і поетика: вибрані твори / Г. Гадамер ; пер. з нім. — Київ : Юніверс, 2001. — 288 с.
94. Державин В.М. Про мистецтво перекладу: статті та рецензії 1927-1931 років / В.М. Державин; упоряд. О.А. Кальниченко, Ю.Ю. Полякова. — Вінниця : Нова книга, 2015. — 296 с. 5. Дерріда Ж. Письмо та відмінність. — Київ : Основи, 2004. — 602 с.
95. Дзера О.В. Жанри художнього перекладу // Зап. «Перекладацької майстерні 2000–2001». Львів, 2001. Т. 1. С. 18–37.
96. Дубенко О. Ю. Порівняльна поетика: типологічний та перекладознавчий аспекти: Монографія. К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2015.
97. Дубенко О.. Порівняльна поетика. Типологічний та перекладознавчий аспекти. Вид-во Д. Бураго. 2015. 532с.
98. Дубенко О.Ю. Анtireфлексивні тенденції інформаційної епохи як тригер концептуального спрощення у практиці художнього перекладу. *Science and Education: a New Dimension. Philology, IX (75), Issue 257*. Budapest. 2021. pp. 7–12.

99. Дубенко О.Ю. Порівняльна стилістика англійської та української мов. Посібник для студентів та викладачів вищих навчальних закладів — Вінниця: НОВА КНИГА, 2005. — 224 с.
100. Єфімов Л.П., Ясінецька О.А. Стилiстика англiйської мови i дискурсивний аналіз. Учбово-методичний посiбник. — Вінниця: Нова Книга, 2004. — 240 с.
101. Завгородня Л. В. Основи літературного редагування та коректури : навч. посiб. Черкаси : Брама, 2010. 164 с.
102. Загальна теорія перекладу для першого (бакалаврського) рівня. Навч.-метод. посiбник. К.: Вид. центр КНЛУ, 2017. 296 с.
103. Зарицький М. Переклад: створення та редагування. К. Парламентське видавництво, 2004. 120 с.
104. Засекін С.В. Психолінгвістичні аспекти перекладу: Навчальний посiбник. Луцьк, 2006.
105. Зацний Ю. А. Нова розмовна лексика і фразеологія: Англо-український словник / Ю. А. Зацний, А. В. Янков. Вінниця: Нова книга, 2010. 224 с.
106. Зорівчак Р. Реалія і переклад (на матеріалі англійських перекладів української прози) Львів: Вид-во при Львівському ун-ті, 1989. 216 с.
107. Зорівчак Р. Фразеологічна одиниця як перекладознавча категорія. Львів: Вид-во при Львівському ун-ті, 1983. 176 с.
108. Зорницький А. В. Основи художнього перекладу: Навчальний посiбник. Житомир: Вид-во ЛДУ ім. І. Франка, 2018. 97 с.
109. Зубрицька М. Homo legens : читання як соціокультурний феномен / М. Зубрицька. — Львів : Літопис, 2004. — 352 с. 9. Ингарден Р. Художні цінності та естетичні цінності // Філософська думка. — 2005. — № 6. — С. 65-87.

110. Іваницька М. Особистість перекладача в українсько-німецьких літературних взаєминах: монографія / Марія Іваницька. Чернівці: Книги – ХХІ, 2015. 607 с.
111. Івасюк О.Я. Теорія і практика віршового перекладу. (На матеріалі творів Маргот Озборн та їх українських перекладів): Навчальний посібник. Чернівці: Рута, 2006. 124 с.
112. Кальниченко О.А. Історія перекладу та думок про перекладу стародавні часи. Навчальний посібник. — Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2013. — 184 с.
113. Караванський С. Секрети української мови. Львів: БаК, 2009. 344 с.
114. Квіт С. Герменевтика: напрямки досліджень / С. Квіт // Слово і час. — 2006. — № 4. — С. 10-18.
115. Квіт С. Основи герменевтики: навч. посіб. / С. Квіт. — Київ: Вид. дім "Києво-Могилянська академія", 2003. — 191 с.
116. Кияк Т. Р. Перекладознавство (німецько-український напрям) : підручник / Т. Р. Кияк, А. М. Науменко, О. Д. Огуй. К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2008. 543 с.
117. Кияк Т. Р. Теорія та практика перекладу (німецька мова). Підручник для студентів вищих навчальних закладів / Т. Р. Кияк, О. Д. Огуй, А. М. Науменко. Вінниця: Нова книга, 2006. 592 с.
118. Кияк Т., Науменко А., Огуй О. Перекладознавство (німецько-український напрям). Чернівці: Букрек, 2014. 640 с.
119. Ковганюк С. Практика перекладу. К.: Дніпро, 1968. 276 с.
120. Коломієць Л. В. Перекладознавчі семінари : методологічно-стильові орієнтири в українському поетичному перекладі від кінця ХІХ до початку ХХІ ст. (на матеріалі перекладів англомовної поезії та поетичної драми): навчальний посібник / Л. В. Коломієць. — К.: Видавничо-

поліграфічний центр "Київський університет", 2011. — 496 с.

121. Коломієць Л. В. Перекладознавчі семінари: актуальні теоретичні концепції та моделі аналізу поетичного перекладу: навчальний посібник / Л. В. Коломієць. К.: Видавничополіграфічний центр «Київський університет», 2010.
122. Коломієць Л.В. Еволюція напрямів в англо-українському поетичному перекладі кінця ХІХ — початку ХХІ ст.: Автореф. дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філологічних наук за спеціальністю 10.02.16 — перекладознавство. Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Київ, 2006. 41 с.
123. Коломієць Л.В. Концептуально-методологічні засади сучасного українського поетичного перекладу : (на матеріалі перекладів з англійської, ірландської та американської поезії) : монографія / Л. В. Коломієць. — Київ : Вид.-полігр. центр "Київський університет", 2004. — 522 с.
124. Коломієць Л.В. Перекладознавчі семінари: актуальні теоретичні концепції та моделі аналізу поетичного перекладу: навчальний посібник. К.: Видавничополіграфічний центр «Київський університет», 2011. 527 с.
125. Коломієць Л.В. Перекладознавчі семінари: методологічно-стильові орієнтири в українському поетичному перекладі від кінця ХІХ до початку ХХІ століття (на матеріалі перекладів англословної поезії та поетичної драми): навчальний посібник. К.: Видавничополіграфічний центр «Київський університет», 2011. 495 с.
126. Коломієць Л.В. Поетичні твори Т. С. Еліота «The Love Song of J. Alfred Prufrock» та «The Waste Land» у перекладах Остапа Тарнавського (в зіставленні з іншими українськими та російськими перекладами). Черкаси: ЧДТУ, 2007. 88 с.

127. Коломієць Л.В. Український художній переклад та перекладачі 1920-30-х років: матеріали до курсу «Історія перекладу» : навчальний посібник. — Вінниця: Нова Книга, 2015. — 360 с.
128. Коломієць Л.В. Український художній переклад та перекладачі 1920–30-х років: матеріали до курсу «Історія перекладу»: навчальний посібник. К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2013. 559 с.
129. Коломієць Л.В. Український художній переклад: від давнини до сучасності // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. — 1999. — № 2. — С. 50-54.
130. Коломієць Л. Український художній переклад та перекладачі 1920-30-х років. Вінниця: Нова Книга. 2020. 360 с.
131. Коптілов В. Актуальні питання українського художнього перекладу. К.: Вид-во Київського ун-ту, 1971. 132 с.
132. Коптілов В. Першотвір і переклад. К.: Дніпро, 1972. 216 с.
133. Коптілов В. Теорія і практика перекладу : навч. посіб. / В. Коптілов. — Київ : Юніверс, 2003. — 280 с.
134. Коптілов В.В. Актуальні питання українського художнього перекладу. — К.: Вид-во Київ. ун-ту, 1971. — 131 с.
135. Коптілов В.В. Теорія та практика перекладу. К.: Юніверс, 2002. 280 с.
136. Корунець І. В. Вступ до перекладознавства: підручник. Вінниця : Нова книга, 2008. 512 с.
137. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад) = Theory and Practice of Translation: Підручник. За ред. О. І. Тереха. Вінниця: Нова книга, 2001. 446 с.

138. Корунець І.В. Теорія і практика перекладу. — Вінниця: Нова книга, 2003. — 448 с.
139. Кочур Г. Література та переклад. У 2 т. К.: Смолоскип, 2008. Т.1. 612 с. Т.2. 560 с.
140. Кочур, Григорій. Література та переклад: Дослідження. Рецензії. Літературні портрети. Інтерв'ю / Упоряд. А. Кочур, М. Кочур; Передм. І. Дзюби, Р. Зорівчак. К.: Смолоскип, 2008. Т. 1. 612 с.
141. Кочур, Григорій. Перекладацький доробок неокласиків / Кочур, Григорій. Література та переклад: Дослідження. Рецензії. Літературні портрети. Інтерв'ю. / Упоряд. А. Кочур, М. Кочур; Передм. І. Дзюби, Р. Зорівчак. К.: Смолоскип, 2008. Т. 1. С. 208-213.
142. Крістева Ю. Полілог / Ю. Крістева ; пер. з фр. П. Тарашука. Київ : Юніверс, 2004. 474 с.
143. Кудрявцева Н.С. Лінгвокогнітивний підхід до перекладу та поняття еквівалентності. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія. 2019 № 43 том 5, С. 80–84.
144. Куконіна Н.А. Зіставлення словника перекладу із словником оригіналу як перекладознавча проблема (на матеріалі перекладів Шекспірівського «Гамлета»): Автореф. дис.... канд. філол. наук: 10.02.16 / КНУ ім. Т.Шевченка. К., 2002. 20 с.
145. Кундзіч О. Творчі проблеми перекладу. К.: Дніпро, 1973. 264 с.
146. Кухаренко В.А. Практикум з стилістики англійської мови: Підручник. — Вінниця: Нова книга, 2000. 160 с.
147. Кухаренко В.А. Інтерпретація тексту. Навчальний посібник для студентів старших курсів факультетів англійської мови. Вінниця: Нова Книга, 2004. 272 с.
148. Література. Теорія. Методологія / Пер. з польськ. С. Яковенка. і наук. ред. Д. Уліцької. 2-ге вид. К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. 543 с.

149. Лучук О.М. Діалогічна природа літератури: Перекладознавчі та літературознавчі нариси / Ольга Лучук. Львів: Вид-во УКУ, 2004. 280 с.
150. Лучук О.М. Різночасовість перекладів одного твору як проблема перекладознавства (На матеріалі українських перекладів Шекспірової драми «Троїл і Крессіда»): Автореф. дис.... канд. філол. наук: 10.02.16 / Київський ун-т ім. Т.Шевченка. К., 1996. 25 с.
151. Максименко О.В. Семантичний контрапункт у художньому тексті та особливості його відтворення при перекладі // Теорія і практика пер.: Укр. наук. зб. К.: Вища шк., 1994. Вип. 20. С. 55–61.
152. Мамрак А.В. Вступ до теорії перекладу: навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури. 2009. 304 с.
153. Мірам Г. Е., Дайнеко В. В., Тарануха Л. А., Грищенко М. В., Гон О. М. Основи перекладу: Курс лекцій; Навчальний посібник. Київ : Ельга, Ніка-Центр, 2002. 280 с.
154. Москаленко М.Н. Нариси з історії українського перекладу. [1] // «Всесвіт», 1993. — № 9-10. — С.113-120; Нариси з історії українського перекладу. [2] // «Всесвіт», 2006. — № 1-2; Нариси з історії українського перекладу. [5] // «Всесвіт», 2006. — № 7-8. — С. 192-207; Нариси з історії українського перекладу. [6] // «Всесвіт», 2006. — №11-12. — С. 160-175.
155. Москаленко М.Н. Тисячоліття: переклад у державі слова. / Тисячоліття: Поетичний переклад України-Русі. К.: Дніпро, 1995. С. 5-38.
156. Назаркевич Х. Я. Основи перекладознавства. Ч. 1: Теоретичний курс: навчальний посібник. Львів: Видавн. Центр ЛНУ, 2010. 298 с
157. Наш Лукаш. У 2 кн. К.: КМА, 2009, 2011. Кн.1. 639 с. Кн. 2. 639 с.
158. Некряч Т. Є. Муки і радощі драматичного перекладу// Од слова путь верстаючи й до слова. Збірник на

- пошану Р.П.Зорівчак. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2008. С. 108–126.
159. Некряч Т. Є., Чала Ю. П. Через терни до зірок: труднощі перекладу художніх творів. Для студентів перекладацьких факультетів вищих навчальних закладів: Навчальний посібник. Вінниця: НОВА КНИГА, 2008. 200 с.
160. Новикова М. Міфи та місія. К.: Дух і літера, 2005. 432 с.
161. Огуй О. Д. Актуальні проблеми німецько-українського перекладу. Чернівці: Рута, 2004. 256 с.
162. Партико З. В. Нормативний аспект редагування перекладів [Електрон. ресурс]/З. В. Партико. Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Dtr_gn/2011_4/files/GN411_21.pdf
163. Партико З. В. Норми редагування перекладів / Вісник Книжкової палати. 2013. № 7. С. 9-14
164. Переклад вірша: Навчальний посібник для перекладознавчих семінарів / Укл. Комарницька Л.А., Івасюк О.Я. Чернівці: Рута, 2005. 190 с.
165. Питання перекладу. К.: Держлітвидав, 1957. 208 с.
166. Пономарів О. Культура слова: мовностилістичні поради. К.: Либідь, 2011. 240 с.
167. Пономарів О. Стилістика сучасної української мови: Підручник. 3тє вид. Тернопіль: Навчальна книга, Богдан, 2000. 248 с.
168. Протей. Перекладацький альманах. Харків: Вид. НУА, Вип. 1. 2006. 448 с. Вип. 2. 2009. 640 с.
169. Радчук В. Забобон неперекладності (Чи під силу мові Тараса переклад цитат?) //Протей: перекладацький альманах / Нар. укр. акад.; [редкол.: О. А. Кальниченко (голов.ред.) та ін.]. Харків: вид-во НУА, 2009. Вип. 2. С. 367–379.

170. Радчук В. Переклад і логіка; Протей чи Янус? (Про різновиди перекладу); Функції перекладу; Уроки Миколи Лукаша; Перекладачпауга; Як перекласти поетичне «ледьледь»? // Дивослово. 2018, № 6, с. 39–44; № 9. с. 36–46; 2017, № 10, с. 38–46; № 2. С. 42–47; 2021, № 4, с. 43–44; 2017, с. 133–141.
171. Радчук В.Д. Перекладність в динаміці // Філологія і культура. К.: 1996. С. 35–40.
172. Ребрій О. Сучасні концепції творчості у перекладі. Харків: ХНУ, 2012. 376 с.
173. Рильський М.. Мистецтво перекладу. Статті, виступи, нотатки К.: Рад. письменник, 1975. 344 с.
174. Рильський М.Т. Проблеми художнього перекладу / Рильський, Максим. Мистецтво перекладу: Статті, виступи, нотатки. К.: Рад. письменник, 1975. С. 25-92.
175. Савчин В. Микола Лукаш — подвижник українського художнього перекладу. Львів: Літопис, 2014. 274 с.
176. Содомора А. Студія одного вірша. Львів: Літопис, ВЦ ЛНУ ім. І. Франка, 2006. 364 с.
177. Стріха М. Український художній переклад: між літературою і націтворенням. Київ: Факт, Наш час, 2006. 344 с.
178. Стріха М.В. Історія й сьогодення українського поетичного перекладу (ХІІ — ХХ ст.): Курс лекцій // Записки «Перекладацької майстерні 2000-2001». — Том 2: Історія й сьогодення українського поетичного перекладу (ХІІ — ХХ ст.) / Львів. нац. ун-т ім. І.Франка, Центр гуманітарних досліджень; упор. М. Габлевич. Л.: Простір-М, 2002. С. 6-139.
179. Стріха М.В. Український переклад і перекладачі: між літературою і націтворенням. К.: Дух і літера, 2020.
180. Теорія і практика перекладу. Науковий збірник. 20 випусків. К.: Вища школа., 1979- 1994.

181. Теорія і практика перекладу. Конспект лекцій. Методичні вказівки для аудиторних занять. // Укладач: Бекрешева Л.О. — Луганськ: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2006.
182. Теорія літератури в Польщі. Антологія текстів. Друга половина ХХ початок ХХІ ст. / Упоряд. Б. Бакули; За аг. ред.. В. Моренця; Пер. з польськ. С. Яковенка. К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. 531 с.
183. Терехова С.І. Вступ до перекладознавства. Київ, 2002. 121 с.
184. Тимошик М. С. Як редагувати книжкові та газетно-журнальні видання : практичний посібник. К. : Наша культура і наука, 2012. 376 с.
185. Хай слово мовлено інакше...” Статті з теорії, критики та історії художнього перекладу / Упоряд. В. Коптілов. К.: Дніпро, 1982. 295 с.
186. Хист і Глузд: теорія і практика перекладу. Харків: Акта, 2011. 396 с.
187. Чередниченко А.И., Бех П.А. Лингвистические проблемы воссоздания образа в поэтическом переводе: Тексты лекций. Киев: Высшая школа. Изд-во при Киевском университете, 1980. 67 с.
188. Чередниченко О. Про мову і переклад. К.: Либідь, 2007. 248 с.
189. Чередниченко О.І. Переклад — Культура — Ідентичність. К.: Видавець Заславський О.Ю., 2017.
190. Чередниченко О.І., Коваль Я.Г. Теорія і практика перекладу. Французька мова.: підручник/О.І.Чередниченко, Я.Г.Коваль. — К.:Либідь,1995. 319с.
191. Черноватий Л., Карабан В. та ін. Микола Лукаш: Моцарт українського перекладу. Вінниця, 2009. 445 с.
192. Щигло Л.В. Основи теорії та практики перекладу. Німецька мова : навч. посіб. Суми : Сумський державний університет, 2015. 214 с.

193. Ярема С. М. Технічне редагування : навч. посіб. К. : УН-Т «Україна», 2003. 284 с.

ДОПОМІЖНА

1. Attridge, D. The Singularity of Literature, London: Routledge. Bassnett S. Translation, History and Culture. Pinter Pub. Ltd, 2004.
2. Bark J., Steinbach D. (Hrsg.). Geschichte der deutschen Literatur. Von 1945 bis zur Gegenwart. 1. Aufl. Leipzig-Stuttgart-Düsseldorf: Ernst Klett Schulbuch Verlag Leipzig, 2007.
3. Barnstone, W. The Poetics of Translation: History, Theory, Practice, New Haven and London: Yale University Press. Bassnett S. Translation Studies. — Routledge, 1991. — P.26–180.
4. Bell, Roger T. Translation and Translating: Theory and Practice. London; New York : Longman, 1991. 290 p.
5. Catford, John C. A Linguistic Theory of Translation : An Assay in Applied Linguistics. — London; New York; Toronto : Oxford University Press, 1974. — 104 p.
6. Di Rosa V., Röhnert J. Im Hier und Jetzt. Konstellationen der Gegenwart in der deutschsprachigen Literatur seit 2000. Böhlau-Verlag, 2019.
7. Eco, Umberto. Mouse or Rat? Translation as Negotiation. Weidenfield & Nicolson, 2003. 200 p.
8. Koller, Werner. Linguistik und kulturelle Dimension der Übersetzung. In den 70er Jahren und heute // Thome, Gisela et al. (eds.): Kultur und Übersetzung. Methodologische Probleme des Kulturtransfers. Tübingen, 2002. S. 115–130.
9. Lefever, A. Translating Literature: Practice and Theory in a Comparative Literature Context. — Modern Language Association of America, 1992.
10. Neuhaus S. Grundriss der Neuen deutschsprachigen Literaturgeschichte. utb basics, 2017.
11. Ricoeur Paul. Hermeneutics and the Human Sciences: Essays on Language, Action and Interpretation, ed., trans. John B.

- Thompson. Cambridge: Cambridge University Press, 1981.
<https://cutt.ly/wX649aI>
12. Robinson Douglas. *Becoming a Translator. An Accelerated Course.* — London and New York, 1997.
 13. Rotzer H.G. *Geschichte der deutschen Literatur. 2., veränderte und erweiterte Auflage.* Bamberg: CC Buchners Verlag, 2010.
 14. *Routledge Encyclopedia of Translation Studies.* Ed. by Mona Baker. London and New York: Routledge, 2001. 654 p.
 15. Savory, Theodore. *The Art of Translation.* London : Jonathan Cape, 1968. 196 p.
 16. Steiner, George *After Babel. Aspects of Language and Translation.* Oxford; New York : Oxford University Press, 1992. 538 p.
 17. *Texte, Themen und Strukturen. Deutschbuch für die Oberstufe / hrsg. von H. Biermann, B. Schurf.* Berlin: Cornelsen, 1999. 528 S.
 18. *The Translation Studies Reader.* Ed. by Lawrence Venuti. 2nd ed. London and New York: Routledge, 2004. 542 p.
 19. *Translating Literature. Essays and Studies, vol. 50/* Ed.by Bassnett, Lefevere A. —Ds. Brewer, 1997.
 20. Venuti L. *The Translation Studies Reader.* London and New York: Routledge, 2000.
 21. Wuchterpfennig W. *Deutsche Literaturgeschichte Von den Anfängen bis zur Gegenwart.* Klett-Verlag, 2010.
 22. Zelton H. *Der neue Literaturführer. Deutsche Dichtung. Von der Romantik bis zur Moderne.* Wayarn: Seehamer Verlag, 1996. 288 S.
 23. Андрейчук Н.І. Метод інтерпретації у царині герменевтичних, лінгвосеміотичних та перекладознавчих студій / Н.І. Андрейчук // *Іноземна філологія.* — 2014. — Вип. 127. — Ч. 2. — С. 223-230.
 24. Бацевич Ф. С. *Словник термінів міжкультурної комунікації / Ф. С. Бацевич ; МОН України, ЛНУ ім. І. Франка.* К.: Довіра, 2007. — 205 с.

25. Бодріяр Ж. Фатальні стратегії; пер. з фр. Л. Кононовича. Львів: Кальварія, 2010. 192 с.
26. Бондарчук О. Ю., Пасик Л. А., Рись Л. Ф. Особливості формування міжкультурної компетентності на заняттях із німецької мови. Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка / [редактори-упорядники М. Пантюк, А. Душний, І. Зимомря]. Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2021. Вип. 37. Том 1. с. 190 — 196. DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/37-1-30>.
27. Воробйова О. П. Художній текст: у пошуках метаметоду інтерпретації *Англістика та американістика*. 2013. Вип. 10. С. 7–11.
28. Гаврилів Т. Текст між культурами. Перекладознавчі студії. К.: Критика, 2005. 200 с.
29. Гайнічеру О.І. Поезія і мистецтво перекладу. Київ: Дніпро, 1990. 212 с.
30. Григорій Кочур і український переклад: Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., К.- Ірпінь, 27–29 жовт. 2003 р. / Редкол.: О. Чередниченко (голова), Р. Зорівчак, Л. Коломієць, А. Кочур. К.; Ірпінь: Перун, 2004. 280 с.: портр.
31. Гундорова Т. Методологічний тиск *Критика*. К., 2002. Ч. 12 (62).
32. Гундорова Т. Транзитна культура. Симптоми постколоніальної травми : статті та есеї. Київ : Грані-Т, 2013. 548 с.
33. Дерріда Ж. Трасування й диференція / Ж. Дерріда // Філософська і соціологічна думка. — 1995. — № 5-6. — С. 4-14.
34. Дубенко О. Ю. Національні поетичні картини світу у лінгвокогнітивному та перекладознавчому аспектах: авто-реферат дис... на здобуття наук. ступеня д. філол. н.: 10.02.15 — загальне мовознавство, 10.02.16 — перекладознавство. К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2019.

35. Кияк Т. Р. Міжкультурна комунікація, дискурс та переклад. Стил ь і переклад: збірник наукових праць, 2015. С. 85–91. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/akpif_2015_2_17.pdf
36. Ковбасенко Ю. Мистецтво аналізу й інтерпретації художнього тексту. *Тема: Громадський науково-методичний журнал. № 4. К., 2002. С. 2–25.*
37. Ковганюк С. Практика перекладу. К. Дніпро, 1968. 276 с.
38. Коломієць Л.В. Тенденції розвитку поетичного перекладу. Вісник Сумського державного університету. Серія «Філологічні науки». Том 1. — Суми: Видавництво Сумського державного університету, 2006. — № 3. — С.162–168.
39. Коптілов В. Від наукового синтезу до поетичного аналізу / В. Коптілов // Радянське літературознавство. — 1966. — № 5. — С. 45–56.
40. Коптілов В. Перекладознавство як окрема галузь філології / В. Коптілов // Мовознавство. — 1971. — № 2. — С. 50–57.
41. Кучер З. І. Практика перекладу. Німецька мова / З. І. Кучер, М. О. Орлова, Т. В. Редчиць. Вінниця : Нова книга, 2013. 504 с.
42. Літературознавча енциклопедія : у 2 т. / авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. — Київ : ВЦ "Академія", 2007. — Т.1. — 608 с.; Т. 2. — 624 с.
43. Методичні вказівки щодо практичних занять з навчальної дисципліни «Особливості художнього перекладу» / Ю.О. Савіна, Л.В.Фоміна. Д.: НТУ «Дніпровська політехніка», 2020. 109 с.
44. Методичні вказівки щодо самостійної роботи з навчальної дисципліни «Особливості художнього перекладу» / Ю.О. Савіна, Л.В.Фоміна. Д.: НТУ «Дніпровська політехніка», 2020. 72 с.
45. Могілей І.І. Теорія перекладу: Конспект лекцій для студентів лінгвістичних спеціальностей. Черкаси: ЧІТІ, 2000. 47 с.

46. Одрехівська І. Модель критики перекладу в рамках перекладознавчої концепції професора В. Коптілова / І. Одрехівська // *Іноземна філологія*. — Львів, 2013. — Вип. 125. — С. 123–129.
47. Павличко С. Д. Методологічна ситуація в сучасному українському літературознавстві *Павличко С. Д. Теорія літератури / Передм. М. Зубрицької*. К., 2002
48. Пажо Д.-А. Від культурних кліше до імажинарного *Літературна компаративістика*. 2011. Вип. 4, ч. 2 : *Імагологічний аспект сучасної компаративістики: стратегії та парадигми*. С. 396–430.
49. Радчук В.Д. Ефект обрамлення, або М. Гоголь у «полотеннях» для ніг // *Урок української*. 2002. № 4. С. 2–4.
50. Радчук В.Д. Художественная адекватность перевода. Теорія і практика перекладу. Республіканський міжвідомчий науковий збірник. Випуск 2. — Київ: Вища школа, 1979. С. 118–122.
51. Рікер П. Гуссерль: аналіз його феноменології. Екзистенціальна феноменологія / П. Рікер // *Читанка з філософії: у 6 кн.* К.: Довіра, 1993. Кн. 6: *Зарубіжна філософія ХХ століття*. С. 201–213.
52. Селіванова О. О. Лінгвістична енциклопедія / О. О. Селіванова. Полтава : Довкілля-К, 2010. 844 с.
53. Ситченко А.Л. Навчально-технологічна концепція літературного аналізу: Монографія. К.: Ленвіт, 2004.
54. Ткаченко С.І. Деталь і ціле у поетичному перекладі сонетів Шекспіра // *Теория и практика пер.: Республ. міжведомств. науч. сб.* К.: Высш. шк., 1985. Вип. 12. С. 31–42.
55. Ткаченко С.І. Шекспірів сонет: труднощі інтерпретації / «Хай слово мовлено інакше...». Проблеми художнього перекладу: Статті з теорії, критики та історії художнього перекладу; Упоряд. В. Коптілов. К.: Дніпро, 1982. С. 255–266.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. A General Theory of Translation (and of Language). URL: <https://www.erudit.org/fr/revues/meta/1990-v35-n3-meta329/003392ar/>
2. Chesterman A. Reflections on Translation Theory: Selected papers 1993 2014. URL: https://books.google.com.ua/books?id=zIarDgAAQBAJ&printsec=frontcover&dq=translation+theory&hl=uk&sa=X&redir_esc=y#v=onepage&q=translation%20theory&f=false
3. Collins Online Dictionary. URL: <https://www.collinsdictionary.com/>
4. Dictionary by Merriam-Webster. URL: <https://www.merriam-webster.com/>
5. Durdureanu Ioana Irina. Traduction et typologie des textes ! Pour une définition de la traduction « correcte ». /Université « A.I. Cuza » Iasi — Режим доступу: [ler.lettras.up /uploads /ficheiros /9808./pdf](http://www.lettras.up.ro/uploads/ficheiros/9808./pdf)
6. Equivalence in Translation Theories: A Critical Evaluation Despoina Panou. URL: <http://www.academypublication.com/issues/past/tpls/vol03/01/01.pdf>
7. Fedorov's Introduction to Translation Theory. Ed. By Brian James Baer. URL: https://books.google.com.ua/books?id=HKsXEAAAQBAJ&pg=PT4&dq=translation+theory+2021&hl=uk&sa=X&ved=2ahUKEwi_4b2jk8zxAhWlK80KHRPqC90Q6AEwAHoECAsQA#v=onepage&q=translation%20theory%202021&f=false
8. <http://owl.english.purdue.edu> (віртуальний ресурсний центр з навчання письма)
9. <http://www.essayedge.com/promo/samplework.shtml> (прикладі відредагованих професіоналами апікаційних есе);
10. <http://www.gsas.harvard.edu/academic/fellowships/essays.html> (поради щодо написання дослідницьких проєктів);
11. <http://www.press.uchicago.edu/Misc/Chicago/cmosfaq.html> (правила бібліографічного оформлення цитованої літера-

- тури, інформація про інші корисні для авторів письмових творів сайти);
12. http://www.staffs.ac.uk/services/library_and_info/reference.html (різноманітні віртуальні довідники — словники, енциклопедії, списки скорочень, популярні цитати та ін.);
 13. <http://www.wisc.edu/writing/Handbook/AcademicWriting.html> (довідник з наукового письма в різних галузях);
 14. <https://abi.unicum.de/epochen/gegenwartsliteratur>
 15. <https://studflix.de/deutsch/gegenwartsliteratur-4224>
 16. <https://www.goethe.de/prj/lek/uk/chy/nnp.html>
 17. Hu G. Eco-Translatology: Towards an Eco-paradigm of Translation Studies. URL: https://books.google.com.ua/books?id=RkHVDwAAQBAJ&pg=PA121&dq=translation+theory+2020&hl=uk&sa=X&ved=2ahUKEwjnpaZIMzxAhWJGs0KHR_kCzk4FBD0ATACegQICBAC#v=onepage&q=translation%20theory%202020&f=false
 18. Inès Oseki-Dépré !Théories et pratiques de la traduction en France Режим доступу: <https://www.cairn.info/revue-le-francais-aujourd-hui-2003-3page-5.htm>
 19. Les difficultés de la traduction littéraire Режим доступу: <http://littexprespress.over-blog.net/article-16977665.html>
 20. Lyrik Kabinett <https://www.lyrik-kabinett.de/>
 21. open mike — der Blog <http://www.openmikederblog.de/>
 22. Projekt LYRIKLINE <https://www.lyrikline.org/de/startseite/>
 23. Pym A. Exploring Translation Theories. URL: https://books.google.com.ua/books?id=TOrfCgAAQBAJ&printsec=frontcover&dq=translation+theory&hl=uk&sa=X&redir_esc=y#v=onepage&q=translation%20theory&f=false
 24. The Translation Studies Reader. Ed. by Lawrence Venuti. URL: https://books.google.com.ua/books?id=1hUjEAAAQBAJ&pg=PR14&dq=translation+theory+2021&hl=uk&sa=X&ved=2ahUKEwi_4b2jk8zxAhWlK80KHPqC90Q6wEwA3oECAQ

- QAQ#v=onepage&q=translation%20theory%202021&f=false
e
25. Unity in Diversity: Current Trends in Translation Studies. Eds. Bowker L., Cronin M., Kenny D., Pearson J. URL: https://books.google.com.ua/books?id=wsDsCwAAQBAJ&printsec=frontcover&dq=translation+theory&hl=uk&sa=X&redir_esc=y#v=onepage&q=translation%20theory&f=false
 26. Valdeon R. Contemporary Approaches to Translation Theory and Practice. URL: https://books.google.com.ua/books?id=KS_sDwAAQBAJ&pg=PT8&dq=translation+theory&hl=uk&sa=X&ved=2ahUKEwiw3MmjkszxAhVDVs0KHeqxAj44FBD0ATADegQIBxA#v=onepage&q=translation%20theory&f=false
 27. Wendland E. Readings in General Translation Theory // https://www.academia.edu/36796742/Readings_in_General_Translation_Theory
 28. Williams J. Theories of Translation. URL: https://books.google.com.ua/books?id=0BrhHh3O6p4C&printsec=frontcover&dq=translation+theory&hl=uk&sa=X&redir_esc=y#v=onepage&q=translation%20theory&f=false
 29. Варга Н.І., Зикань Х.І., Берта Е.Т. Вступ до перекладознавства (для студентів 2 курсу галузі знань 03 Гуманітарні науки спеціальності 035 Філологія предметної спеціальності 035.071 Філологія. Угро-фінські мови та літератури (переклад включно), перша — угорська освітньо-професійної програми «Угорська мова та література. Англійська мова. Переклад»). Навчально-методичний посібник / Уклад. Н. Варга., Х.Зикань, Е.Берта. Ужгород. ДВНЗ «УжНУ», 2023. — 138с. <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib>
 30. Вступ до перекладознавства: конспект лекцій для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» факультету іноземних мов / О. В. Ребрій. — Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. — 116 с. <https://karazinbook.com/knyga/vstup-do-perekladovnavstva>

31. Загальна теорія перекладу. URL: <http://rep.knlu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/787878787/182/Rudkivskyi.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
32. Конспект лекцій з дисципліни «Основи перекладознавства» (для здобувачів вищої освіти I курсу денної та заочної форм навчання спеціальності 035 «Філологія» спеціалізації 035.041 «Германські мови та літератури (переклад включно), перша — англійська») [вид. 2-ге] / Уклад.: А.Ю. Бовт. Київ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2023. 73 с. <https://dspace.snu.edu.ua/items/d155b9d4-8de2-4ab0-ba9b-740d2f106f4b>
33. Максим Стріха про український переклад. Частина 1: <https://www.youtube.com/watch?v=OqUIKZVIts0>
34. Максим Стріха про український переклад. Частина 2: <https://www.youtube.com/watch?v=pUJz2ULcPaw>
35. Мацегора І.Л. Вступ до перекладознавства: конспект лекцій для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності «Філологія» освітньо-професійної програми «Слов'янський переклад та міжкультурні комунікації». Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2023. 97с. <https://dspace.znu.edu.ua/jspui/handle/12345/11590>
36. Остап Сливинський. Володіти мовою vs перекладати. Базові концепти теорії перекладу: <https://www.youtube.com/watch?v=9ZnxPPTLdrM>
37. Портал підручників і посібників з перекладознавства: <http://translation-blog.ru/knigi/>
38. Редагування перекладів: співтворчість чи невдячна праця: <https://www.youtube.com/watch?v=9TmyOP2-JHs>
39. Сайт пам'яті видатного митця Григорія Кочура <https://kochur.com/>

Навчальне видання

ПОЕТИЧНИЙ ПЕРЕКЛАД:
Польські поети ХХ-ХХІ століть у перекладі Галини Леонідівни
Гордасевич. Порівняльний аналіз.
Навчально-методичний посібник до навчального курсу

Укладач
д.філол.н, проф. Олександр Леонідович Глотов

Підписано до друку 15.12.2025. Папір офсетний.
Гарнітура Pt Serif. Термін придатності необмежений, зберігати
в сухому місці.

Видавництво «Крок»
Свідоцтво ДК No.3538 від 30.07.2009 року
вул. Гайова, 56, м. Тернопіль, Україна, 47722
info@krokbooks.com
KrokBooks.com